

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

Кафедра інформаційних технологій та систем управління

**Комунальне підприємство
“Обласний інформаційно-аналітичний центр”**

Інформаційне суспільство та сталий розвиток

Матеріали науково-практичного семінару

16 травня 2014 р.

**ОДЕСА
2014**

УДК 330.357:316.776: 004 (061.3)

I 74

ББК 65.013я43 + 73я43

Редакційна колегія:

Іжа М.М. – д.політ.н., професор.

Ахламов А.Г. – д. е н., професор.

Пігарєв Ю.Б. – к. ф-м. н., доцент.

Куспяк І.С. – к. політ. н.

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентіві України.
Протокол № 6 від 28 травня 2014 р.

I 74 **Інформаційне суспільство та сталий розвиток** : матеріали наук.-практ. семінару. 16 травня 2014 року. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. – 152 с.

ББК 65.013я43 + 73я43

Матеріали друкуються в авторській редакції

© ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України, 2014

З М І С Т

<i>Іжа Микола Михайлович</i> Привітання з Всесвітнім днем електров'язку та інформаційного суспільства.....	7
<i>Арабаджи Т.В., Поляк А.А., Цуркан В.В.</i> Коммуникации в социальных сетях.....	8
<i>Бекетова Елена Анатольевна, Стрелецкая Ольга Сергеевна</i> Необходимость создания информационных ресурсов профессиональной карьеры и трудоустройства	11
<i>Білорусов Сергій Георгійович</i> Інформаційно-комунікаційні засоби як ефективний інструмент підвищення кваліфікації працівників органів публічної влади.....	14
<i>Бойко К.О., Иванова О.О., Маковозова Ю.С.</i> Интернет-магазин или Интернет-витрина?.....	17
<i>Вдовиченко Лариса Юрїївна</i> Підвищення якості здійснення регуляторної діяльності в контексті електронного урядування.....	20
<i>Вербецька Євгенія Валеріївна</i> Мінімізація ризиків розвитку інформаційного суспільства в Україні.....	24
<i>Вишневська Віолета Михайлівна, Санченко Ірина Михайлівна</i> Сучасні інформаційні технології в освіті.....	26
<i>Гололобов Сергій Миколайович</i> Особливості культури в інформаційному суспільстві.....	29
<i>Демещик Андрій Михайлович</i> Концепція забезпечення міжвідомчої електронної взаємодії при наданні адміністративних послуг.....	32
<i>Джигар Віктор Олександрович</i> Інформаційне суспільство і екологія.....	38
<i>Дивущак Оксана Олександрівна</i> Інформаційна політика у сфері протидії торгівлі людьми.....	41
<i>Дудар Анатолій Андрійович</i> Становлення інформаційного суспільства в Україні: проблеми та перспективи.....	44

<i>Кібкало Валерій Валерійович</i> Використання інноваційних прийомів та інформаційно-комунікаційних технологій в діяльності територіальних управлінь Пенсійного фонду України.....	47
<i>Клімушин Петро Сергійович, Машикарів Юрій Григорович</i> Партнерство для забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні.....	50
<i>Ключевський Володимир Іванович</i> Механізми організації електронного документообігу в органах публічного управління як складової електронного урядування: концептуальні підходи.....	53
<i>Конотопцев Олег Сергійович</i> Обов'язковість використання інформаційно-комунікаційних технологій в місцевому самоврядуванні України.....	56
<i>Красножон Олена Сергіївна</i> Інтернет як засіб релігійної пропаганди: особливості Одеського регіону.....	63
<i>Кривцова Олена Миколаївна</i> Побудова інформаційного суспільства як чинник сталого розвитку демократичної держави.....	65
<i>Куспяк Ігор Сергійович</i> Впровадження інструментів електронного урядування в 100 найбільших міст України: результати дослідження....	69
<i>Макарова Ірина Олегівна</i> Соціальні мережі в рекламі освітніх послуг.....	73
<i>Маслов Юрій Костянтинович</i> Краудфандінг як ресурс соціально-політичної солідарності в епоху інформаційних технологій.....	75
<i>Матвеева Ольга Юріївна</i> Економічний аспект досягнення сталого розвитку в умовах формування інформаційного суспільства.....	77
<i>Молчанов Данило Сергійович</i> Інформаційно-аналітична система надання адміністративних послуг в Одеській області.....	80
<i>Музиченко Ганна В'ячеславівна</i> Державна політика України с сфері інформатизації: завдання та технічні можливості.....	84
<i>Наумкіна Світлана Михайлівна</i> Роль інформаційно-комунікативних технологій у формуванні системи влади: позитивні та негативні прояви і наслідки.....	86
<i>Некпелова Олена Миколаївна</i> Нові кроки Центральної бібліотеки ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва в реалізації ініціативи «Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування»..	89

<i>Николаева Татьяна</i> Концепція «електронне правительство» в контексте електронного управління в Болгарії.....	93
<i>Панченко Ганна Олександрівна</i> Інформаційне суспільство: проблемні зони та можливості розвитку.....	96
<i>Пеньковський Володимир Іванович, Розумний Олег Дмитрович</i> Інформаційне домінування як складова підготовки території держави до оборони	99
<i>Петрова Ірина Анатоліївна, Веремчук Богдана Степанівна</i> Інформаційне суспільство та система економічної безпеки бізнесу.....	101
<i>Пігарєв Юрій Борисович, Скалозуб Олег Анатолійович, Черешня Роман Володимирович, Шаган Андрій Андрійович</i> Інтеграція складових ученого процесу на основі соціально-освітніх мереж.....	106
<i>Полесіна Олеся Григорівна</i> Залежність від інформації – «хвороба» інформаційного суспільства.....	110
<i>Полуяктова Ольга Володимирівна</i> Розвиток економіки на інформаційній основі.....	113
<i>Приходько Катерина Юріївна</i> Застосування інформаційних технологій в процесі розслідування та розкриття кримінальних злочинів.....	116
<i>Rogachevska Kateryna</i> Dae communication strategy – further step for Ukraine.....	119
<i>Ростецька Світлана Іванівна</i> Роль інформаційних технологій в політичних переговорах.....	122
<i>Серенок Артем Алексєєвич</i> Портал знань «мы развиваем электронное управление» – ефективний інструмент підготовки магістрів державного управління і державної служби України.....	124
<i>Титаренко Ганна Сергіївна</i> Міжнародний досвід біометричної аутентифікації особи як засіб регуляції міграційних потоків.....	129
<i>Устименко Олександр Володимирович</i> Проблеми захисту інформаційного простору України у ході проведення антитерористичної операції.....	133
<i>Федорук Світлана Дмитрівна</i> Особливості формування та розвитку інформаційного суспільства в Японії.....	136

<i>Чеботар Ю.С.</i> Тенденції розвитку електронного урядування в Україні.....	139
<i>Чумаченко О.М.</i> Вплив комп'ютерних ігор на людей.....	140
<i>Шамрай Юлія Валеріївна</i> Використання інформаційних технологій для підвищення ефективності державного управління.....	142
<i>Яковлева Лілія Іванівна</i> Учасницька демократія в інформаційному суспільстві.....	144
<i>Яременко А. В., Савіцька Я.І.</i> Освіта в інформаційному суспільстві: ризики і тенденції розвитку.....	147

ВСТУПНЕ СЛОВО

Шановні колеги!

17 травня 2014 року відзначається 149 - річниця підписання першої Міжнародної телеграфної конвенції та створення Міжнародного союзу електрозв'язку (МСЕ). З 1973 року ця подія відзначалась як Всесвітній день телекомунікацій. За результатами Всесвітнього самміту з питань інформаційного суспільства (WSIS) 2005 року та Повноважної конференції МСЕ 2006 року, 17 травня було проголошено **Всесвітнім днем телекомунікацій та інформаційного суспільства**.

У цьому році Всесвітній день електрозв'язку та Інформаційного суспільства присвячено використанню широкосмугового зв'язку в інтересах сталого розвитку. Широкосмуговий зв'язок створює базу для досягнення трьох основ сталого розвитку - економічного зростання, соціальної інтеграції та екологічного балансу. “Це і буде ключовим елементом дискусії”, заявив у своєму посланні до річниці Всесвітнього дня електрозв'язку та Інформаційного суспільства Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй (ООН) Пан Гі Мун.

Сьогодні важливо розповсюджувати високошвидкісні широкосмугові мережі, робить їх більш загальнодоступними. Особливо це стосується галузі освіти. Не випадково звіт Комісії ООН з питань широкосмугового зв'язку фокусується на стратегії використання потенціалу високошвидкісних мереж з метою реалізації «Освіти для всіх».

Широкосмуговий зв'язок в умовах глобалізації економіки сприяє скороченню нерівності в освіті, створенню та поширенню відкритих освітніх ресурсів, дає можливість викладачам і студентам використовувати новітні технології.

Щиро вітаю учасників науково-практичного семінару “Інформаційне суспільство та сталий розвиток” із Всесвітнім днем електрозв'язку та інформаційного суспільства і бажаю натхненої праці в реалізації ідей щодо впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій в освіті та галузі державного управління.

*Директор інституту,
доктор політичних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України*

М. М. Іжа

16.05.2014 р.

*Арабаджи Т.В., Поляк А.А., Цуркан В.В.,
студентки факультета менеджмента
ОРИГУ НАГУ при Президенте Украины*

Коммуникации в социальных сетях

Сегодня общение в социальных сетях стало привычным явлением, как и общение в реальной жизни. В современном мире общение людей посредством Интернета давно стало нормой в повседневной жизни современного человека. За последние несколько лет социальные сети превратились в неотъемлемую часть виртуального пространства, участниками которого является большое количество людей проживающих в разных уголках земного шара. Общение со старыми знакомыми, дальними родственниками, коллегами по работе, бывшими одноклассниками и поиск новых знакомств, стало возможным благодаря объединению людей в один глобальный проект под названием социальная сеть.

Facebook и Вконтакте, Twitter и Одноклассники, аудитория данных проектов поистине велика и масштабна. Каждый пользователь может поддерживать как рабочие контакты, так и держать связь с семьей, делиться тем, что происходит у него в жизни, обсуждать будущие и текущие вопросы по развитию бизнеса и многое другое.

Исходя из того, что Интернет представляет собой некий виртуальный мир, не обладающий понятными и привычными для человека свойствами, поэтому из этого складывается одна не маловажная особенность: в интернете отсутствует эмоциональная составляющая, не позволяющая людям проявлять какие-либо эмоции к той или иной вещи или ситуации. В реальном мире человек используют для обозначения своих эмоций жесты и мимику, в интернете же для того, чтобы выразить то, что человек в данный момент испытывает и чувствует ему приходится прибегает к использованию смайлов.

Так, например, для обозначения своего недовольства в реальном мире моно закричать, в интернете же ситуация кардинально меняется, в виртуальном мире для того, чтобы человек обозначил свое недовольство необходимо включить CAPS LOCK. Таким образом, человек в интернете описывает свои эмоции путем использования специальных символов. Общение в Интернете, особенное общение в различных социальных сетях разительно отличается от общения в чатах или на форумах, а уж тем более от общения в жизни реальной. В социальной сети человек предоставляет наиболее полную информацию о себе. Если же при общении в чате или на форуме в качестве своего обозначения человек использует никнейм. То в социальной сети человек сообщает свое имя, обозначает свое место проживания, место работы или учебы. Вдобавок ко всему прочему зачастую человек раскрывает особо личную информацию, будь то семейное положение, политические взгляды и т.д. Кроме всего прочего есть возможность просмотреть все контакты, с которыми человек поддерживает связь. Именно в этом и заключается этический аспект коммуникации в соц. сетях. Отличительной же особенностью виртуального общения от живого

заключается в использовании права выбора: отвечать или не отвечать на присланное сообщение. [4]

Человек, чья жизнь протекает в виртуальном мире, со временем перед ним стирается грань между виртуальным и реальным общением. Однако эта разница стирается на психологическом уровне. Чрезмерная увлеченность соц. сетями ведет к проблемам в реальной жизни. Поэтому большинство работодателей закрывают доступ к соц. сетям на работе, что бы работники не отвлекались от работы. Общение через социальные сети несет также и положительные моменты, так увлекаясь чем либо, можно найти единомышленников и общаться между собой, делаясь новыми идеями и мыслями.

Кнопка «Like» стала способом выражения привлекательности того или иного контента со стороны пользователей. Пользователь нажатием на кнопку «Like» выражает свою заинтересованность и вовлеченность в тот или иной процесс. Like» — это способ получить и выразить свою симпатию в интернете. В социальных сетях, как и в жизни реальной, симпатию со стороны другого человека нужно заслужить, нельзя поставить «Like» просто так. Для того, чтобы получить симпатию, в данном случае «Like», либо же просто привлечь к себе внимание необходимо проделать определенные действия, другими словами проявить активность в чем либо, что может понравиться другому человеку. Написать интересную статью, сменить аватарку, поделиться интересной новостью, загрузить смешную картинку, опубликовать новые фотографии, устроить конкурс и многое другое.

В первую очередь люди ищут в социальных сетях общение. Интересен тот факт, что если человек обладает крепкой семьей, в которой наблюдается гармония и любовь друг к другу, то такой человек проявляет меньшую заинтересованность в общении в социальных сетях, в отличии от тех чья социальная активность в реальной жизни менее заметна и замкнута. Такие люди, прежде всего, находят место в виртуальной реальности, где его выслушают и где он может пообщаться с интересными ему людьми, а не в целях получения симпатий и одобрений от других участников сообщества. [3]

На смену вербальному языку в интернете приходит язык жестов. С каждым днем информационное поле становится больше, поэтому понадобился новый коммуникационный язык. Наблюдается тенденция того, что люди реже оставляют комментарии, а чаще выражают мнение путем нажатия кнопки «Like». Многие задавались идеей о том, чтобы придумать диаметрально противоположную кнопку, такую как, например «Не нравится» или же подобрать уместный глагол, который бы символизировал свое негативное отношение. Подобная практика существует на видеохостинге YouTube, где пользователь путем нажатия на кнопку с изображением пальца вверх, означающее, что пользователю нравится видеоролик и палец вниз, означающий, что данное видео пользователю не понравилось. [1]

Человеку необходимо понимание и видение того, как проходит жизнь его друзей, родственников. Знать обо всем том, что их окружает, волнует или будоражит. Поэтому частое посещение социальных сетей связано с тем, что

людям интересно, то, что происходит с их друзьями. Жизнь человека в социальной сети структурирована по категориям – вот стена, вот сообщения, фотоальбомы, статус.

Люди зачастую становятся рабами привычки и заходят в социальные не ради того, чтобы поинтересоваться как у друзей дела, а просто так, не имея четкого представления зачем. Сначала была заинтересованность в получении информации, затем чтение ленты друзей, просмотр фотографий вошло в привычку, и стало обыденным, как и потребление пищи направленное на удовлетворение своих потребностей и заложенных природой инстинктов. Зачастую пользователи при совершении каких-либо действий в социальных сетях, будь то публикация фотографий, смена статуса или аватарки ждет от других какой-либо реакции, будь то одобрение или даже комментариев. Это обусловлено тем, что в реальной жизни человек получает на совершенное им действие незамедлительную ответную реакцию. Например, если человек задал вопрос другому человеку, то он сразу получает на него ответ. В социальной сети ожидание ответной реакции может длиться определенное время, прежде чем наступит какое-либо действие, а порой ожидания человека могут не оправдаться и ответной реакции вообще может не поступить. Например, при нахождении человека в онлайн вы отправили личное сообщение, но ответа так не получили. Причина такого действия не ясна, поэтому данное действие так и осталось не завершенным.

Зачастую передаваемое нами сообщение теряет смысл, точнее не то, что мы хотим донести до собеседника, а непосредственно невербальная составляющая разговора. Когда человек говорит, он помимо слов, также выражает свои мысли или эмоции с помощью жестов, прикосновений, интонации. Что является не маловажным при беседе. Эмоции, вот что движет человека при беседе. В социальных сетях восприятие только вербальное. Поэтому при общении в социальных сетях сложно выразить все полноту чувств и эмоций. Приходится прибегать к знакомым символам. При общении в социальной сети возникает ощущение «пустоты» слова. Возникает большое количество отвлекающих действий, поэтому полностью сосредоточиться и погрузиться в беседу с собеседником не всегда удается, в том числе передать смысл сообщения в нужной интерпретации порой сложно. И вроде бы все, что человек хотел сказать, было сказано, а ощущение недосказанности не покидает наше сознание и после. Это ощущение возникает из-за не полноты передаваемых действий, другими словами невозможность включить в сообщение невербальные действия. [2]

Невозможно с полной уверенностью сказать, почему человек оставил без ответа ваше сообщение: потому что человек отошел от компьютера, не хочет отвечать или же просто занят другими делами или на ответ требуется определенное время. В повседневной жизни часто возникают ситуации, когда собеседник не желает или не хочет воспринимать наше сообщение – в момент обращения человек может думать, о чем либо другом. Тут в отличие от реальной жизни, ответ можно отложить на некоторое время.

Список источников

1. Общение в социальных сетях – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bubunta.com/obshhenie-v-socialnyx-setyax.html>.
2. Принципы общения в социальных сетях. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cossa.ru/articles/234/13507/>.
3. Психологические особенности интернет-коммуникаций в социальных сетях – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.moluch.ru/archive/50/6320/>.
4. Социальные сети интернета – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lib.rushkolnik.ru/text/38538/index-1.html>.

Бекетова Елена Анатольевна,

*доцент кафедры информационных технологий
и систем управления ОРИГУ НАГУ*

при Президенте Украины, к. т. н., доцент

Стрелецкая Ольга Сергеевна,

студентка I курса факультета менеджмента

Необходимость создания информационных ресурсов профессиональной карьеры и трудоустройства

Ежегодно большое количество ВУЗов выпускает молодых специалистов, которым приходится конкурировать за ограниченное количество рабочих мест на трудовом рынке. Проблемам трудоустройства выпускников вузов, вопросам труда и занятости молодежи посвящено огромное количество публикаций, однако пока недостаточно разработана как методология межведомственного взаимодействия для согласования институтов образования, работодателей и посредников на рынке труда, так и методология использования потенциала выпускников в рамках отдельного вуза.

Главным преимуществом для успешного принятия на работу является опыт. По данным опросов руководителей крупных компаний было выявлено, что в большинстве случаев работодателей не интересует, обучался специалист в Украине или за границей, т.к. практический опыт выходит в оценке кандидата на первое место. Для того, чтобы достигнуть необходимого опыта - нужно устроиться на работу, но из-за отсутствия опыта чаще всего работодатели не нанимают на работу молодых специалистов. Ошибкой многих студентов является то, что они во время студенческой жизни не накапливают те необходимые знания и опыт, которые им понадобятся в будущей профессии. По распространенному заблуждению выпускников ВУЗов является мнение об их знаниях и навыках, то есть они считают, что после окончания учебного заведения их сразу примут на высокооплачиваемую должность.

Согласно проведенному опросу «HeadHunter Украина» варианты устройства выпускников на работу следующие [2]. Подавляющее большинство (39%) находит место работы самостоятельно, отправляя резюме работодателю;

6% – публикуют свое резюме на кадровом портале; 6% – находит сам работодатель; 9% – получают работу после стажировки или практики. Совсем небольшое количество студентов бюджетной формы обучения работают по месту официального распределения – 4%. Большая часть (около 31%) выпускников получили свое первое место работы по знакомству, за счет своих связей. Причина, по которой это происходит, заключается в том, что ни одно резюме и собеседование не будет такой внушительной рекомендацией для нанимаемого на работу, как поручение проверенного человека. Однако, одного лишь знакомства недостаточно, чтобы устроиться на работу. Претендент должен быть достойным, т.к. от этого зависит не только его репутация, но и репутация человека, которым он был рекомендован.

Существуют различные формы содействия трудоустройству.

Во-первых, во многих вузах созданы центры по трудоустройству. Например, в Харьковском национальном университете радиоэлектроники работает Центр Карьеры [3].

Другим перспективным вариантом является связь с бывшими выпускниками ВУЗа, которые могут предложить несколько вакансий нынешним выпускникам, т.к. они знают – каких профессионалов готовит ВУЗ, какими навыками их обучают преподаватели. Все это делает бывших выпускников возможными работодателями в будущем. Одним из вариантов создания обратной связи с выпускниками является создание сообщества выпускников и проведение соответствующих мероприятий в ВУЗе, как это делается, например в ОНМА [4], ОНМУ [5], ОНУ им. И.И. Мечникова [6], Одесской академии связи им. А. С. Попова [7], ОНАПТ [8].

Создание обратной связи с выпускниками сможет дать многое как будущим выпускникам, так и преподавателям. Преподаватели в результате регулярного анализа ситуации на рынке труда для своих выпускников будут иметь возможность гибко изменять аспекты учебной программы, включать новые темы. У студентов (будущих выпускников) будет более четкое понимание того, как устраиваться на работу, какие знания нужны в первую очередь, как быстро возможно продвижение по службе, на какую зарплату можно рассчитывать и т.д.

Факультету менеджмента ОРИГУ НАГУ при Президенте Украины в этом году исполнится 15 лет. За это время подготовлено огромное количество высокопрофессиональных специалистов, работающих в разных сферах. Задействовать колоссальный потенциал выпускников для содействия трудоустройству и улучшения качества обучения – крайне актуально и своевременно. Поэтому одной из задач факультета в настоящий момент является создание и поддержка информационных ресурсов профессиональной карьеры и трудоустройства, в т. ч. компьютерных баз данных, печатных изданий, источников в Интернет.

Это поможет будущим выпускникам факультета менеджмента ознакомиться с возможными профессиями и потенциальными работодателями, а база данных поможет использовать информацию для возможного

трудоустройства, а также облегчит приглашение бывших выпускников на различные мероприятия факультета, связь с ними.

В базе данных должна быть предусмотрена возможность поиска самими выпускниками (уже работодателями) потенциальных рекрутов по: квалификации (бакалавр, специалист); средней оценке диплома; руководителю; теме дипломной работы, ключевым словам и т.д.

Информация базы данных даст возможность упростить работу сотрудникам деканата и выпускающим кафедрам. Главные требования к такой базе данных: легкость работы с базой, четкость интерфейса, возможность развития и модификации.

Таким образом, создание базы данных выпускников факультета менеджмента является тем «первым кирпичом» для новой системы обратной связи с выпускниками, а ее развитие – очень перспективно как для будущих выпускников, так и для преподавателей, а в дальнейшем и для возможных работодателей.

Список использованных источников

1. Важна ли «корочка»? // <http://russoturisto.in.ua/news/14-education/21-diploma-to-be-or-not-to-be.html>
2. Каждый третий выпускник ВУЗа устраивается на работу «по блату» // <http://finance.bigmir.net/career/47447-Kazhdyj-tretij-vypusknik-VUZa-ustraivaetsja-na-rabotu--po-blatu>
3. Харьковский национальный университет радиоэлектроники // <http://www.rabota.kharkov.ua/vuzy/hnure/>
4. 05.04.2011 Встреча выпускников ОНМА – 2011 // <http://ama.onma.edu.ua/vstrecha-vipusknikov-onma-2011>.
5. О Содружестве Выпускников и Студентов // <http://vodniki.odessa.ua> .- Название с экрана.
6. Встреча выпускников имени Мечникова // <http://o1.ua/news/old-vstrecha-vypusknikov-imeni-mechnikova.html>
7. Встречи выпускников // <http://ois.od.ua/index.php?showforum=20>.
8. Союз выпускников Одесской национальной академии пищевых технологий // <http://souzvip.onaft.edu.ua>.

Білорусов Сергій Георгійович,
директор Херсонського обласного
центру перепідготовки та підвищення
кваліфікації, к.т.н., доцент

Інформаційно-комунікаційні засоби як ефективний інструмент підвищення кваліфікації працівників органів публічної влади

Інформаційно-комунікаційна оснащеність, ефективність і рівень застосування засобів зв'язку та інформатизації, якісне програмне забезпечення є важливими показниками рівня науково-технічного розвитку суспільства. Оволодіння управлінським персоналом сучасними підходами щодо збору, опрацювання та ефективного використання інформації, методів і засобів їх підтримки та поновлення стає найважливішим завданням. Від його вирішення залежатиме оперативність вироблення й актуальність прийняття і реалізації державних управлінських рішень для підтримки економічного зростання та покращення суспільного добробуту, забезпечення соціальної злагоди, підвищення прозорості і ефективності державного управління при зростанні довіри та можливості доступу до інформації громадян.

Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управлінську діяльність відповідає вимогам часу та обумовлюється виконанням завдань щодо запровадження електронного врядування, введення електронного документообігу в діяльність державних органів влади і високим ступенем інформаційної складності завдань, які потребують вирішення. Вони спрямовані на формування умов роботи, збереження, поширення і комплексного використання всіх видів інформаційних ресурсів, вільний доступ до них з боку громадян і організацій будь-якої форми власності, підвищення ефективності діяльності органів публічної влади. При цьому, необхідно враховувати: інтереси органів державної влади і місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб; можливості міжнародного співробітництва у сфері застосування інформаційних технологій; реальні потужності вітчизняного інформаційного потенціалу; забезпечення сумісності взаємодії та інтеграції інформаційних ресурсів незалежно від їхньої галузевої належності і форм власності на базі інноваційних інформаційних технологій, міжнародних стандартів, уніфікованих систем класифікації та кодування інформації; забезпечення комплексного захисту державних інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу тощо.

Інформатизація післядипломної безперервної освіти посадовців – складний процес, пов'язаний із особливостями виконання функціональних обов'язків та створенням випереджувального науково-методичного супроводження забезпечення діяльності, сучасної матеріально-технічної бази, особливо на низовому – районному рівні та умов проходження сертифікації на предмет володіння інформаційними технологіями відповідно до європейських стандартів.

В даний час Херсонський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (далі Центр) пропонує посадовцям, відповідно до напрямків їх діяльності, програмні комплекси, які передбачають вивчення апаратних і програмних засобів, удосконалення практичних знань офісного програмного забезпечення та мережових технологій і комунікацій, спеціальних інформаційних технологій та основ захисту інформації. Центр використовує власні напрацювання, досвід і можливості Центру дистанційного навчання Національної академії державного управління при Президентові України та Національного центру електронного урядування як осередків розвитку інноваційних освітніх технологій та інформаційних ресурсів. Реалізується сформована модель навчально-методичного супроводження і використання інформаційно-комунікаційних технологій для підготовки і подальшого їх практичного застосування слухачами при виконанні функціональних обов'язків, що передбачає реалізацію урядових та власних рішень на базі виключно електронних, безпаперових технологій і впровадження в державних структурах електронного документообігу. Впровадження сучасних інформаційних технологій в сфері держуправління дозволяє ефективніше використовувати наявні всебічні ресурси на благо суспільства, а громадськість може контролювати, як приймаються і виконуються рішення органами публічної влади.

Проведені в Центрі останні соціологічні опитування серед державних службовців з питань доступу до своєчасної та достовірної фахової інформації показали, що відносна більшість опитуваних (65,0%) отримують інформацію через Internet, і тільки близько 33,0% респондентів за допомогою телебачення. Найбільші проблеми з доступом до інформаційно-комунікаційних технологій мають працівники районного рівня (61,8 %), в той же час як на рівні обласного центру тільки 18,6 % опитуваних. Потребує значного покращення технічне оснащення, на що вказали 54,7 % респондентів. 37,4 % державних службовців оцінили свої вміння щодо роботи з комп'ютерною технікою – недостатніми. З іншого боку, 92,0% молодих державних службовців не мають ускладнень при застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій.

Центр приймає участь у реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні та регіональної Концепції електронного документообігу в місцевих органах влади, що мають забезпечити:

- функціонування єдиної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів та можливості забезпечення вільного доступу до рішень усіх органів державної влади;
- впровадження системи електронного документообігу між державними органами влади та їх структурними підрозділами в області;
- використання ліцензійного програмного забезпечення в органах влади області;
- доступ громадськості до публічної інформації;

– організацію інформаційної взаємодії між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, та ін.

Крім того, фахівцями Центру відпрацьована модель організації моніторингу, аналізу та опрацювання зовнішньої та власної інформації.

Цікавим є досвід проведення відео-конференцій, які займають чинне місце і є ефективною формою підготовки кадрів та інформування громадськості, що дозволяє працювати на рівні світових стандартів, оперативно отримувати доступ до інформації та здійснювати обмін нею, реалізовувати інформаційно-аналітичну підтримку при прийнятті управлінських рішень з урахуванням специфіки регіону та виду діяльності, використовувати телекомунікаційні та мультимедійні засоби, проводити презентаційні та навчально-тренінгові заходи. Як приклад, 17 квітня 2014 року відбулася міжрегіональна веб-конференція «Фінансово-економічні механізми здійснення європейської інтеграції України» за участю державних службовців, працівників та викладачів 5 регіональних центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації, представників Чернівецької обласної універсальної наукової бібліотеки імені Михайла Івасюка, Сіверського інституту регіональних досліджень та Товариства «Український Народний Дім в Чернівцях».

Можна констатувати, що процес запровадження інформаційно-комунікаційних інновацій у сферу публічної служби потребує постійного оновлення моделей, механізмів та методичного супроводження при підвищенні кваліфікації кадрів на основі наукових підходів з урахуванням світового і власного досвіду.

Надалі плануємо брати участь у розробці системи ефективного відбору інформації та супроводження діяльності місцевих органів влади з підвищенням рівня координації та розширенням відповідних фахових зовнішніх і внутрішніх комунікаційних зв'язків.

Список використаних джерел

1. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні » від 13 грудня 2010 року № 2250-р - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-p>

2. Інформаційно-комунікаційне забезпечення діяльності посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування: навч.-метод. матеріали / уклад.: О.Д. Брайченко, І.В. Васькова, С.В. Загороднюк, Т.А. Савченко. – К.: НАДУ, 2010. – 72 с.

Бойко К.О., Иванова О.О., Маковозова Ю.С.,
студентки факультета менеджмента
ОРИГУ НАГУ при Президенте Украины

Интернет-магазин или Интернет-витрина?

Многие неоднократно совершали покупки online. Мы активно покупаем технику, программное обеспечение, мобильные телефоны, книги, косметику, одежду и т.д. Тут есть возможность добавлять товары в общую корзину заказов, ознакомиться с фото, видео и даже 3d, посмотреть отзывы других покупателей, поучаствовать в online-опросе или акции и т.д. Многие клиенты называют такие ресурсы интернет-магазинами или интернет-витринами, не осознавая принципиальной разницы, а она есть.

Целью этой статьи, будет разобраться в каких случаях необходимо заказывать интернет-магазин, а в каких необходима именно интернет-витрина.

В обоих случаях речь пойдет о структурированном каталоге товаров с той или иной степенью детализации. Основным отличием являются маркетинговые аспекты, а именно целевая аудитория. Вопреки заблуждениям, с которыми иногда приходится сталкиваться, интернет-магазин рассчитан на розничную торговлю. А это значит, что для повышения продаж Ваш интернет-магазин должен быть максимально подобен реальному, а именно: красиво оформленные витрины, возможность потрогать и помереть, располагающий интерьер и экстерьер, скидки, приветливые и в меру разговорчивые консультанты и т.д. Имитацию этих «функциональных возможностей» мы описали немного раньше. Все это необходимо для привлечения и удержания розничного клиента online и offline средствами.

Почему оптовая компания не может эффективно продавать через обычный интернет-магазин?

Примерно 5-7 лет назад среди средних и крупных торгующих оптовых компаний стало популярно создавать собственные сайты. Их цель и основная роль - просто иметь свое место в сети. Постепенно многие компании стали видеть в сайтах и технологиях и коммерческое применение - наполняя сайт информацией о продуктах, и делая рекламу стало возможно найти новых покупателей, которые скачают с сайта прайс-лист и свяжутся с менеджером по продажам.

Сегодня мы переживаем следующий технологический этап, когда компании из B2B-сегмента планируют и превращают сайт в средство взаимодействия со своими клиентами. Такой подход имеет ряд неоспоримых преимуществ:

- сайт работает 24 часа, соответственно нет границ по работе с клиентами из других часовых поясов;
- клиентам доступна актуальная информация о товарах и ценах online - это снижает время на согласование поставок
- клиент самостоятельно может выставить себе счет, сформировать акт сверки и проч..Это сильно снижает нагрузку на менеджеров по продажам поставщика и прочих.

В чем разница между интернет-магазином и B2B-системой?

- В B2B-системе в карточке товара и в списке товаров клиенты должны видеть остаток на складе, зачастую с указанием названия склада. В некоторых случаях может отображаться наличие и по нескольким складам.

- Зачастую, в личном кабинете для клиентов должна быть возможность выбрать договор от которого могут зависеть цены на товары. Иногда разный товар покупается по разным договорам. При смене договора должны меняться и цены в каталоге.

- В системе интернет-дистрибуции обязательно наличие функции экспорта складских остатков. Это помогает клиентам быстрее и удобнее загружать товары на сайт.

- Также сильно отличается и принцип работы покупателя обычного интернет-магазина от оптового покупателя, делающего заказ в личном кабинете поставщика. В интернет-магазине основные операции пользователь проводит в каталоге, а затем оформляет заказ в корзине. В B2B-системе основное время покупатель проводит в разделе “заказы”. Это нечто похожее на корзину обычного интернет-магазина, но в отличии от корзины, с заказами в B2B-системе можно оперировать-объединять, добавлять товары в ранее созданные заказы (если по ним не было оплаты и реализации), можно отслеживать статусы заказов и делать к ним комментарии.

Основным отличим интернет-витрины можно назвать отсутствие механизма online-заказа товаров. Исходя из этого напрашивается вопрос: «Дело только в корзине?» Нет, дело в принципиальном различии механизма оптовых и розничных продаж и опять таки в целевой аудитории. Как правило, оптовому заказу предшествуют продолжительные телефонные или личные переговоры, уточнения, заключение договоров и т.д. Механизм корзины тут попросту не применим. Так же существенно отличается внешность и функциональность оптовой интернет-витрины. Все запросы покупателей в интернет-витрине поступают не в автоматизированную систему обработки заказов, как в электронном магазине, а к менеджерам по продажам. Далее бизнес-процессы интернет-витрины полностью повторяют бизнес-процессы традиционного предприятия розничной торговли. В данном случае отсутствует возможность реального уменьшения уровня операционных издержек, рентабельность веб-витрины мало отличается от рентабельности обычных методов ведения торговли. Главная особенность работы такой формы интернет-торговли – процессы взаимодействия веб-витрины с внутренним бизнес-процессом компании осуществляются вручную менеджерами. Особенно это заметно на примере технических каталогов, где основное внимание уделяется систематизации, подробности и полноте описаний каждого товара вплоть до спецификаций, сертификатов, таблиц технических характеристик и т.д. По причине острой конкуренции зачастую отсутствуют цены или приведен некий общий прайс, понятный только посвященным. Не редки случаи отсутствия фотогалереи товаров, они могут быть представлены в табличном виде с краткими и полными описаниями, а так же обилием селекторов по фирмам производителям, областям применения и т.д.

Система доставки и оплаты также различна. Заказывая товар в интернет-магазине, Вы, как правило, выбираете один из пунктов в форме заказа:

- доставка перевозчиком, почтой, курьером с оплатой наложенным платежом;
- доставку после полной или частичной предоплаты на банковский счет продавца;
- получение и расчет за товар в офисе продавца.

В наших условиях это наиболее простая, безопасная и удобная форма работы. Расходы по доставке берет на себя клиент, а риски перевозчик и банк (т.к. в договоре с интернет-продавцом, как правило, значит, что фактом оплаты является зачисление денег на расчетный счет компании, а не квитанция об оплате в отделении банка).

В оптовых интернет-витринах основное внимание уделено другим вопросам, а именно: описанию условий оптовой поставки, срокам и этапам, оформлению документов, перевозке и т.д. Здесь речь идет не о функциональных особенностях сайта, помогающих совершить заказ, а о ценности самой информации, характеризующей выгоды от сотрудничества именно с этим поставщиком.

Часто интернет-витрина выполняется для нужд розничной торговли и сферы услуг. Такой вариант является более простым и доступным. Ее функциональности будет достаточно для предоставления клиенту полного каталога товаров или услуг, контактной информации и вариантов доставки и оплаты. Такой сайт так же может рассматриваться как рекламный каталог.

Создание интернет-витрины предполагает применение самых разнообразных подходов:

Создание каталога, в котором будут учтены необходимые возможности для облегчения работы с поисковиками;

Такой сайт нуждается в постоянной работе над его продвижением специалистов, чтобы потенциальные покупатели могли легче и без особых усилий найти необходимый им товар;

Интернет-витрина представляет собой скорее бизнес-сайт, чем простое представительство в сети.

Принцип работы интернет-витрины основан на сборе предварительных заявок с последующим их выполнением. По этому принципу работают, например, веб-сайты, специализирующиеся на продаже товаров ограниченного спроса (таких, например, как предметы искусства). Основная проблема для продавца заключается в необходимости гарантировать потенциальному клиенту выполнение заказа на заранее оговоренных условиях. Покупатель же рискует получить выбранный товар или услугу с опозданием (или не получить вообще). Оптовые компании, решившие создавать B2B-систему, прежде всего должны понимать, что B2B -система - это совсем не интернет-магазин с добавлением нескольких функций- это принципиально по-другому работающая бизнес- система.

Кроме того, для создания В2В-системы совершенно не подходят существующие на рынке СМS-системы, на которых получают прекрасные интернет-магазины. Выбирая исполнителя, оптовая компания прежде всего должна смотреть не на опыт создания интернет-магазинов, а на опыт создания работающих на рынке В2В-систем.

С точки зрения продавцов, интернет-витрина и интернет-магазин различаются весьма значительно. Интернет-витрина обходится торговым компаниям недорого, однако она имеет существенные недостатки:

- 1) не позволяет автоматизировать торговлю с реального склада;
- 2) не позволяет сократить штат компаний-продавцов и их операционные расходы;
- 3) отсутствует гибкость в управлении торговыми процессами и организации маркетинговых акций.

Таким образом, интернет-витрина – только инструмент привлечения покупателя, интерфейс для взаимодействия с ним и проведения маркетинговых мероприятий.

Список источников

1. С чего начать? – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.webdoors.com.ua/article1.html>. – Название с экрана.
2. Создание интернет витрины – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://sozдание.biz/sozдание-internet-vitriny>. – Название с экрана.
3. Интернет витрины – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ecomrus.ru/internet-vitriny-veb-vitriny.html>. – Название с экрана.
4. В2В и В2С сайт. В чем отличие? – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://oborot.ru/forum2/about30449.html>. – Название с экрана.

Вдовиченко Лариса Юрївна,
викладач кафедри економічної теорії
Національного університету кораблебудування
ім. адмірала Макарова, аспірантка кафедри
інформаційних технологій та систем управління
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України

Підвищення якості здійснення регуляторної діяльності в контексті електронного урядування

В існуючій в Україні на сьогоднішній день системі державного управління і взаємодії у трикутнику інтересів держави, бізнесу та громадян у сфері регуляторної діяльності (діяльності із взаємодії органів державного управління – регуляторних органів та суб'єктів державного управлінського впливу – суб'єктів регулювання) [2] до проблемних питань належать:

- інституційна зацікавленість окремих органів державного управління у розширенні їх сфер регулювання і контролю;
- відсутність регулярної відкритої звітності окремих органів державного управління за наслідками їх регуляторної діяльності;
- відсутність розробок дієвих методів моніторингу ефективності регуляторної діяльності органів державного управління, ефективності впровадження вимог регуляторних актів у частині співвідношення досягнення заявлених цілей і відповідних витрат;
- організаційна слабкість і нечисленність підприємницьких та професійних асоціацій, слабкий рівень розвитку інститутів громадянського суспільства і, як наслідок, відсутність діалогу між суб'єктами регулювання та регуляторними органами.

З метою формування цілісної системи ефективної регуляторної діяльності та інформованості споживачів про необхідність запровадження у сфері господарювання нових регулювань одним із ключових пріоритетів на сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства в Україні, на погляд автора, є:

1) впровадження Плану заходів («дорожньої карти») «Підвищення якості здійснення регуляторної діяльності в контексті електронного урядування» (далі – «дорожня карта»);

2) створення та розвиток інформаційних систем (далі – ІС), що формують Єдину середу електронної регуляторної діяльності.

Особливу цінність завдання підвищення якості здійснення регуляторної діяльності та формування Єдиної середу електронної регуляторної діяльності набуває з урахуванням особливостей розподілу регуляторних повноважень між рівнями органів державного управління.

Предметом «дорожньої карти» є оптимізація механізмів державного регулювання інформаційних відносин у сфері регуляторної діяльності.

Цілі «дорожньої карти» направлено на:

- заміну надлишкових та (або) неефективних адміністративних механізмів державного регулювання альтернативними ринковими механізмами;
- розширення використання ІКТ при взаємодії держави, бізнесу та громадян у сфері регуляторної діяльності;
- оптимізацію структури та ведення державних реєстрів, включення відомостей у державні реєстри та надання таких відомостей;
- зниження витрат підприємницького кола, пов'язаних з надмірним регулюванням в окремих галузях економіки;
- вироблення механізмів оцінки якості регуляторного середовища.

Заходи «дорожньої карти»

Найменування заходів	Вид документів, які необхідно прийняти	Результат
Створення єдиного державного порталу з розкриття інформації про регуляторну діяльність, доступного в мережі Інтернет	Закон та нормативно-правові акти	Розкриття інформації про регуляторну діяльність, забезпечення відкритості (публічності) при взаємодії суб'єктів регуляторної діяльності на всіх рівнях органів державного управління
Створення відкритої системи електронної інформаційної взаємодії «Регуляторні органи – суб'єкти регулювання»	Закон та нормативно-правові акти	Створення державної та регіональних ІС «Єдина інформаційно-аналітична система «Регуляторні органи – суб'єкти регулювання»
Уніфікація форматів обміну даних при електронній інформаційній взаємодії суб'єктів регуляторної діяльності з урахуванням світових стандартів	Закон та нормативно-правові акти	Гармонізація та уніфікація форматів електронних документів, що використовуються для обміну даними при електронній інформаційній взаємодії суб'єктів регуляторної діяльності, забезпечення відкритості (публічності) і безкоштовності форматів електронних документів, що використовуються для обміну даними при електронній інформаційній взаємодії суб'єктів регуляторної діяльності
Можливість архівування документів, обов'язкових для збереження на тривалий термін в електронному вигляді	Закон	Впровадження можливості архівування документів, обов'язкових для збереження на тривалий термін в електронному вигляді
Можливість використання електронних документів в суді	Закон	Використання електронних документів як доказів в суді
Проведення моніторингу досягнення запланованих заходів	Розпорядження Кабінету Міністрів України	Здійснення оцінки навантаження, пов'язаного з виконанням інформаційних вимог

Державна ІС «Єдина середа електронної регуляторної діяльності» повинна об'єднувати ключові управлінські процеси здійснення регуляторної діяльності в Україні усім колом її учасників.

В даний час створені і функціонують окремі ІС та ресурси, в т. ч.:

- офіційний сайт уповноваженого органу щодо здійснення державної регуляторної політики – Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва;
- офіційний сайт Міністерства юстиції України;
- офіційні сайти територіальних та місцевих органів юстиції;
- офіційні сайти регуляторних органів;
- сайти розробників проектів регуляторних актів та суб'єктів регулювання, на яких розміщується інформація про здійснення регуляторної діяльності;
- регіональні ІС регуляторних органів;
- інші державні ІС.

Архітектуру державної ІС «Єдина середа електронної регуляторної діяльності» (далі – ДІС ЄСЕРД) доцільно побудувати на основі інтеграції державного та регіонального сегментів. Державний сегмент передбачається реалізувати з урахуванням розширення функціональних можливостей існуючих ІС України шляхом проведення відповідної модернізації необхідних компонентів. Регіональні сегменти ДІС ЄСЕРД в Україні забезпечуватимуть автоматизацію інформаційної взаємодії з метою реалізації контрольних повноважень уповноваженого органу щодо здійснення державної регуляторної політики, інших органів державного управління та суб'єктів регулювання за процесом провадження регуляторними органами діяльності з підготовки, прийняття, відстеження результативності та перегляду регуляторних актів.

Надалі в Україні доцільно сформулювати технічні та функціональні вимоги до регіональних сегментів і процесу їх інтеграції з ДІС ЄСЕРД, а також створити типовий регіональний сегмент і програмне забезпечення для зацікавлених суб'єктів регуляторної діяльності.

Список використаних джерел

1. Дрожжинов В., Штрик А. Электронное правительство информационного общества // PCWeek/Russian Edition [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.pcweekru/year2000/>.

2. Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11.09.2003р. №1160-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.

*Вербецька Євгенія Валеріївна,
методист кафедри економічної
та фінансової політики
ОРИДУ НАДУ при Президентові України*

Мінімізація ризиків розвитку інформаційного суспільства в Україні

В Україні вже біля півтора десятиліття розвиток інформаційного суспільства декларується як пріоритетний напрямок державної політики і запорука досягнення соціального, економічного та політичного благополуччя. У цьому сенсі українське державотворення спрямовується на стандарти, сформовані передовими країнами світу.

Більше того, починаючи з грудня 2003 року, мета створення глобального інформаційного суспільства була піднята на міждержавний рівень у результаті проведення I стадії Всесвітнього Саміту з питань Інформаційного Суспільства лідерами 161 держави світу. Відповідно до таких підписаних стратегічних документів, як “Декларація принципів” і “План дій”, були визначені напрями подальшого розвитку інформаційного суспільства як на світовому рівні, так і на рівнях національних стратегій розвитку в кожній конкретній країні.

У зв’язку з цим гострої актуальності набуває застосування та подальший розвиток на національному рівні передових концепцій реформування державного управління та місцевого самоврядування відповідно до завдань розбудови інформаційного суспільства в Україні. З огляду на це, питанням інформатизації процесів політичного керівництва, державного управління та місцевого самоврядування вже приділяється чільна увага. Відбувається також й інтенсивне осмислення діяльності української держави у справі розбудови інформаційного суспільства, а також формування та реалізації інформаційної політики.

В Україні ідея розбудови нового типу суспільства була втілена в Законі України “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”, прийнятого Верховною радою України 9 січня 2007 року [1]. У згаданому вище Законі перед Кабінетом Міністрів України була поставлена проблема розробки механізму реалізації завдань щодо розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки. З тих пір було прийнято низку урядових документів та здійснено певну кількість інших кроків, спрямованих на практичну розбудову українського соціуму нового гатунку. Однак створення механізмів реалізації державної політики розвитку інформаційного суспільства в Україні знаходиться лише на початковій стадії і тому наукове забезпечення цього процесу зберігає свою актуальність.

Реалізації стратегії розвитку інформаційного суспільства має забезпечити побудову суспільства, яке орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на формування інноваційної моделі розвитку технологічне суспільство, в якому кожен громадянин має можливість створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ,

користуватися та обмінюватися ними, щоб дати змогу кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал для забезпечення особистого і суспільного розвитку та підвищення якості життя.

Всі ці чинники також знайшли відображення в Концепції розвитку електронного урядування в Україні, яка була затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 року № 2250-р.[2]. В даному документі електронне урядування розглядається як один з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприятиме створенню умов для відкритого і прозорого державного управління.

Інформаційне суспільство вносить істотні якісні зміни і в методологію сучасної освіти: знання формують основу для реалізації потреб освіти і складають один з найважливіших виробничих чинників. В інформаційному суспільстві економіка країни зазнає зміни і трансформується в економіку, засновану на інформації і знаннях, інтелектуальних інформаційних технологіях, і підтримується всесторонньо розвиненою людиною. Ці тенденції в економіці вимагають нових видів освіти, етичної компетентності і інфраструктури, що підтримує процес постійного вдосконалення знань і умінь.

Загалом можна зробити висновок про те, що теоретичне обґрунтування розвитку інформаційного суспільства як ідеалу державотворення поєднується з браком концептуального моделювання механізмів державного управління зазначеним процесом, і особливо в ризикологічному вимірі.

У результаті комплексного аналізу теоретичних і методологічних основ державного управління у сфері розвитку інформаційного суспільства в Україні визначено, що питання теоретико-методологічного забезпечення механізмів формування і реалізації державної політики управління ризиками постіндустріалізації не були до цього часу предметом спеціального системного наукового дослідження.

Визначено, що ризики відіграють важливу роль в теорії і практиці українського державотворення, що зумовлює необхідність управління ними з боку державних органів управління, а саме - їхньої мінімізації. Дієвим інструментом удосконалення державного механізму управління ризиками розвитку інформаційного суспільства в Україні є впровадження у державно-управлінську практику технології політико-адміністративного ризик-менеджменту [3].

Мінімізація ризиків розвитку інформаційного суспільства в Україні передбачає, насамперед, модернізацію самої системи державного управління, відповідно до викликів, породжуваних логікою розгортання інформаційної хвилі цивілізаційного і переборення інерції застарілої на сьогодні індустріальної політико-адміністративної ментальності; урахування специфіки суспільних відносин та процесів постіндустріальної епохи суспільного розвитку в контексті правотворчості; зміну критеріїв добору і стратегічних настанов підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з їх переорієнтацією якості креативності та готовності до ризику. Доведена доцільність розширеного застосування концептів креативності та готовності до ризику шляхом

поширення їх на весь спектр суб'єктів реалізації державної політики, розглядаючи її на наступних взаємопов'язаних рівнях: на рівні державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, управлінських команд та всієї системи державного управління і місцевого самоврядування.

Формування креативного та готового до ризику типу державного службовця повинно супроводжуватися відповідним еволюціонуванням всієї організаційної структури державного управління та місцевого самоврядування в бік відходу від механічних структур і наближенням до структур органічного типу, доповненням їх мережевими та іншими новітніми технологіями, а також техніко-технологічним переозброєнням системи державного управління та її взаємодії з суспільством.

Створений в Україні механізм реалізації державної політики розвитку інформаційного суспільства поки що далекий від повноти і потребує подальшої розбудови. Ціла низка важливих елементів у ньому поки що відсутня. Потрібно розробляти цей механізм у напрямі, який забезпечить здатність державного апарату розглядати процеси формування інформаційного суспільства комплексно, а також сформувати політичну волю в країні для реалізації Національної програми розвитку інформаційного суспільства України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 9 січня 2007 № 537 V // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007. – № 12.

2. «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні»

Кабінет Міністрів України; Розпорядження, Концепція від 13.12.2010 № 2250-р.

3. Яременко О. Вплив держави на формування в Україні інформаційного суспільства (організаційно – правовий аспект) / О. Яременко // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні. – 2001. – Т.1.

Вишневська Віолета Михайлівна,

к.т.н., доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та систем управління ОРІДУ НАДУ при Президентові України

Санченко Ірина Михайлівна,

директор ОЗОШ I-III ступенів № 63

Сучасні інформаційні технології в освіті

Одна з головних цілей професійної освіти полягає у формуванні інформаційної компетенції - готовності студента самостійно працювати з інформацією різних джерел, шукати, аналізувати та застосовувати інформацію.

Інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ) - це узагальнююче поняття, що описує різні пристрої, механізми, способи, алгоритми обробки

інформації. Найважливішим сучасним пристроєм ІКТ є комп'ютер, обладнаний відповідним програмним забезпеченням [1].

Сучасні ІКТ дозволяють змінити характер організації навчально-виховного процесу, повністю занурити студента в інформаційно-освітнє середовище, підвищити якість освіти, мотивувати процеси сприйняття інформації та отримання знань. Інтеграція інформаційних технологій в освітні програми здійснюється на всіх рівнях: шкільному, вузівському і післявузівському навчанні [2].

Нові інформаційні технології в освіті можуть бути застосовані викладачем практично на всіх етапах навчального процесу, зокрема: при підготовці теоретичного матеріалу; при створенні інформаційно-методичного забезпечення з дисципліни; при розробці демонстраційних матеріалів для заняття; при перевірці знань учнів; для збору та аналізу статистики успішності [3].

У процесі управління сучасною системою освіти широкого поширення набули універсальні офісні прикладні програми і засоби ІКТ, такі як електронні таблиці, програми підготовки презентацій, системи управління базами даних, органайзери, графічні пакети і т.п. Крім спеціалізованих операційних систем і прикладних програм, освіта набула нову якість, пов'язану в першу чергу з можливістю оперативно отримувати інформацію з будь-якої точки земної кулі - через Інтернет, де можливий доступ до світових інформаційних ресурсів [4].

Інформаційні технології є також невід'ємною частиною управління освітою. З їх допомогою створюються внутрішні і зовнішні процеси управління в освіті: відбувається своєчасний і повний обмін інформацією, систематизується організаційний процес управління, створюються більш ефективні і сучасні способи організації освітнього процесу.

Використання ІКТ дає можливість індивідуалізувати навчальний процес, пристосувати його до особистісних особливостей і потреб студентів, компактно представити великий обсяг навчальної інформації, посилити візуальне сприйняття і полегшити засвоєння навчального матеріалу, активізувати пізнавальну діяльність.

Один із сучасних провідних трендів в світі інформаційних технологій - хмарні технології. Вони активно поширюються і використовуються в різних галузях, зокрема, можуть бути використані в управлінні освітньою установою, навчальному процесі, при створенні ефективних інструментів організації науково-дослідної діяльності.

Хмарні технології це, інакше кажучи, електронне сховище даних у мережі інтернет, яке дозволяє зберігати, редагувати, та ділитися цікавими файлами і документами з друзями та колегами.

Основними перевагами хмарних технологій є можливість економити на придбанні, підтримці, модернізації ПО та обладнання; а також наявність віддаленого доступу до даних у хмарі, тобто працювати можна з будь-якої точки на планеті, де є доступ в мережу Інтернет. При використанні в навчальному процесі з'являється можливість організації спільної роботи великого колективу викладачів і студентів; швидке включення створюваних

продуктів в освітній процес через відсутність територіальної прив'язки користувача сервісу до місця його надання; можливість переміщення в хмару систем управління навчанням (наприклад, Moodle). Викладач отримує можливість відстежувати етапи вдосконалення кожного завдання по мірі того, як студенти його виконують.

Навчальні дисципліни крім лекційних занять мають у своїй структурі практичні (лабораторні) заняття, що вимагають використання спеціалізованого програмного забезпечення. Часто використання в навчальному процесі сучасного програмного забезпечення вимагає: великих матеріальних витрат на його покупку, впровадження та супровід; наявності в аудиторіях відповідного обладнання; своєчасної роботи адміністраторів або фахівців технічної підтримки, що мають навички роботи з таким програмним забезпеченням та обладнанням. Для вирішення цих проблем та забезпечення якості викладання дисциплін доцільно використання в навчальному процесі хмарних сервісів. Це дозволяє навчальному закладу не купувати програмний продукт, а тимчасово скористатися ним при виникненні потреби.

Головним недоліком хмарних технологій є залежність збереження даних від компанії провайдера.

Перспективні напрями використання хмарних технологій в освіті:

- електронні щоденники;
- журнали;
- особисті кабінети для учнів і викладачів;
- інтерактивна приймальня;
- тематичні форуми, де учні можуть здійснювати обмін інформацією;
- пошук інформації, де учні можуть вирішувати певні навчальні завдання навіть у відсутності педагога або під його керівництвом.

Для цього можна використовувати, наприклад: комп'ютерні програми, електронні підручники, тренажери, тестові та навчальні системи, лабораторні комплекси, системи на базі мультимедіа-технології, телекомунікаційні системи (наприклад, електронну пошту, телеконференції, електронні бібліотеки і т.д.

Використання хмарних технологій не тільки знизить витрати на придбання необхідного програмного забезпечення, підвищить якість і ефективність освітнього процесу, а й підготує студента до життя в сучасному інформаційному суспільстві.

Таким чином, впровадження сучасних ІКТ в процес навчання створює передумови для інтенсифікації освітнього процесу. Використання нових технологій змінює цілі і зміст навчання: з'являються нові методи і організаційні форми навчання. ІКТ дозволяють використовувати на практиці психолого-педагогічні розробки, що забезпечують перехід від механічного засвоєння знань до оволодіння умінням самостійно здобувати нові знання, розвивати інформаційну компетентність майбутнього фахівця.

Список використаних джерел

1. Булавенко О.А. О системе экономического образования Дальневосточного региона // Высшее образование в России. – 2005. – № 5. – С. 153–156.
2. Аксютин А.А., Вицен А.А., Мекшенева Ж.В. Информационные технологии в образовании и науке // Современные наукоемкие технологии. – 2009. – № 11 – стр. 50-52
3. Грибан О.Н. Новые информационные технологии в процессе обучения истории: анализ образовательной практики // Историческая наука и историческое образование как факторы гуманизации общества: сб. науч. ст. / УрГПУ. – Екатеринбург, 2012. Ч. I. – С. 192-199
4. Булавенко О.А., Одинец А.В. Информационные технологии в управлении образованием // Современные проблемы науки и образования. – 2013. – № 6

Гололобов Сергій Миколайович,
головний спеціаліст управління культури,
національностей та релігій
Миколаївської облдержадміністрації

Особливості культури в інформаційному суспільстві

XXI ст. – епоха новітніх технологій та їх посиленого впливу як на людину зокрема, так і на суспільство в цілому. Виходячи з цього, виникають та розповсюджуються нові типи відносин між людьми, нові концепції щодо організації та функціонування соціуму, зокрема – інформаційне суспільство, що визначає головним фактором розвитку людства виробництво, використання та розповсюдження інформації.

Інформаційному суспільству властива специфічна форма існування культури, як основи суспільного життя.

Характерними рисами інформаційного суспільства що впливають на його культуру є: зростання інформаційної потреби людей; перетворення інформації на масовий продукт; закріплення за інформацією статусу економічної категорії і формування інформаційного ринку; виникнення нового типу конкуренції; зміна основного типу використовуваних ресурсів – матеріального й інформаційного; створення та розвиток інформаційного середовища; глобалізація процесів і явищ тощо.

Об'єктивно, що в інформаційну епоху постають питання щодо можливості гармонійного розвитку як людини, так і культури суспільства.

Об'єм інформації що постійно збільшується й використовується в інформаційному обміні між людьми, посприяв створенню нового типу культури – інформаційного, в якому все підпорядковано необхідності класифікації, уніфікації для найбільшої компресії та підвищення ефективності при передачі інформації.

Раніше культура здебільшого розглядалася як визначальний чинник поступу економіки та суспільства. Тепер культура піддається розгляду у більш широкому плані, а саме як творчий аспект духовного життя суспільства. Культура виступає як реалізація свободи індивіда, що створює нові цінності, зразки людських відносин, виробництва тощо. Кожне досягнення культури свідчить про нові людські можливості. Отже, чим різноманітнішими стають людські відносини, тим різноплановішою стає і культура.

Творіння культури набуває значення, лише за умови його поширення та розповсюдження. Процес масового наслідування, повторення витворів культури здобув, у широкому значенні, назву «цивілізація». Дане поняття здебільшого відображає рівень розвитку суспільства, ступінь його матеріальної та духовної культури. Цивілізація – це завжди своєрідне напластування культур, що мали місце у минулому.

Нове тисячоліття інтенсивно поширює інформаційну цивілізацію, радикально перетворює соціокультурний простір, формуючи так звану інформаційну культуру.

В інформаційну епоху криза будь-якої нації, її суспільний занепад починається з того, що люди, не прикладаючи інтелектуально-творчих зусиль, все частіше повторюють відомі здобутки культури і все менше створюють нові культурні цінності. Внаслідок широкого неспівпадіння сутності культури і цивілізації, людське життя постає суперечливим та парадоксальним. Активно споживаючи різні доступні копії культурних цінностей, людина може бути цивілізованою, проте залишатись при цьому не культурною, рабом чужих ідей, знань та цінностей. Сучасна цивілізація – специфічна і носить характер інформаційного суспільства.

Проблема сучасної цивілізації в тому, що так звана цивілізована маса чинить активний опір культурі, тобто творчості, саме тому, що остання має певні шаблони буття.

Цивілізацію та культуру варто розглядати як союзників. Лише завдяки розумному компромісу між теперішнім і минулим, ми матимемо змогу мати майбутнє. Спроба відірвати культуру від цивілізації, й навпаки, унеможливило ідею культурного відродження народу, адже цивілізація – це матеріальний носій культури, який має не природне, а соціальне походження.

Культура інформаційного суспільства характеризується стрімкістю зміни та розвитку. Замість повноцінного об'єму інформації, люди уловлюють та сприймають лише її частини, уривки. Нові образи та уявлення що виникають не піддаються чіткій типології та систематизації по-перше тому, що вони не вкладаються в існуючі старі категорії та рамки, по-друге – мають непов'язану між собою форму.

Культура інформаційного суспільства характеризується фрагментарними, тимчасовими образами, кліпами, блицями. «По суті справи, ми живемо в «кліп-культурі» [4]. В такому суспільстві споживачі інформації сприймають величезну її кількість короткими прийомами та частинами, намагаючись самостійно її організувати та систематизувати, що відкриває великі можливості для розвитку індивідуальності, демасифікації культури і особистості.

Взаємодіючи з інформацією, людині у наш час необхідно: мати знання, уміння, навички оперування інформацією; долучити поняття інформації до системи ціннісних орієнтацій; адаптуватися до змін у засобах і характері комунікації; уміти створювати інформаційні продукти тощо.

Одні індивіди у цій ситуації не витримують такого стану речей, інші, навпаки – постійно розвиваються й підіймаються у своїй діяльності на новий, більш високий рівень.

Виходячи з того, що на сьогоднішній день кількість інформаційних потоків довкола людини надзвичайно велика, перед нею постає проблема уміння орієнтуватися у різноманітті інформаційних потоків.

Завдяки інтенсивному розвитку мережі інформації в інформаційному суспільстві, великого поширення здобуде практика праці на дому завдяки електронним обчислювальним машинам. Це дозволить скоротити робочий день, і більше часу приділити не деструктивному, а конструктивному, змістовному дозвіллю для саморозвитку. Комп'ютери та комп'ютерні мережі становляться зрілою формою так званої «екранної культури». Сучасний віртуальний спосіб існування культури – це той якісно новий її стан, який характеризує інформаційне суспільство.

Межі віртуального побутування культури потребують всебічного дослідження. Вже зараз можна вести мову про майже фантастичні можливості комп'ютерних систем, які можуть моделювати людські бажання і мрії. Віртуальна реальність в деякому роді – синтез техніки і людської уяви. Її вплив на людину, її психіку, людське суспільство в цілому і його культуру важко переоцінити. На жаль, цей вплив не завжди позитивний.

Кожній епосі притаманна своя ідея прогресу. Прогресивна ідея в епосі попередній може вважатися вичерпною, адже не випадково формаційний підхід до історії змінився ще у ХХ ст. на цивілізаційний. Кожна епоха є відбитком неповторної унікальної культури.

Інформаційна культура ставить людину в особливі зв'язки із зовнішнім світом. Її життя стає менш детермінованим соціально-економічними умовами, а її вільна творча діяльність багато в чому визначає соціокультурну ситуацію.

Культура інформаційної ери носить характер масовості, у ній виникає і розвивається масова культура. Створюється ряд субкультур, котрим притаманні свої специфічні характеристики і властивості. Виникає кіберспорт. Набувають масової популярності соціальні мережі, інтернет-ЗМІ. В інформаційній ері стає проблема пошуку своєї особистості, а одним із головних засобів самовираження виступає насильство. Тенденцією цього періоду є гуманізм, творчість, мистецтво та духовне життя людини.

Об'єктивні процеси, що відбуваються в сучасному соціумі, свідчать про те, що саме культура здатна стати вирішальним фактором політичної та економічної стабілізації і тим самим пом'якшити деякі негативні наслідки розвитку сучасної інформаційної цивілізації.

Список використаних джерел

1. Зиновьева Н. Б. Информационная культура личности / Н. Б. Зиновьева // Введение в курс : учеб. пособ. — Краснодар, 1996. — 136 с.
2. Костина А.В. «Глобальное информационное общество: противоречия развития культуры» http://www.cr-journal.ru/rus/journals/7.html&j_id=3 (10.12.12)
3. Степанов В. Ю. Інформаційна культура сучасного інформаційного суспільства / В. Ю. Степанов // Вісн. харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. — 2009. — Вип. 27. — С. 91-97.
4. Тоффлер Э. Третья волна. М., 1999. С. 277.
5. Формирование информационной культуры личности: теоретическое обоснование и моделирование содержания учебной дисциплины [Текст] / Н.И. Гендина, Н.И. Колкова, Г.А. Стародубова, Ю.В. Уленко. — М.: Межрегиональный центр библиотечного сотрудничества, 2006. — 5-10 с.
6. Шереветов В.И. Определение свойств виртуального // Виртуальное пространство культуры . СПб., 2000. С. 56-58.

*Демещик Андрій Михайлович,
радник голови Одеської обласної
державної адміністрації*

Концепція забезпечення міжвідомчої електронної взаємодії при наданні адміністративних послуг

Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована концепція

Відповідно до ст. 9 чинного Закону України «Про адміністративні послуги» адміністративні послуги надаються суб'єктами надання адміністративних послуг безпосередньо, через центри надання адміністративних послуг та/або через Єдиний державний портал адміністративних послуг. При цьому суб'єкт надання адміністративної послуги, підприємства, установи або організації, що належать до сфери його управління, які володіють документами або інформацією, необхідними для надання адміністративної послуги, зобов'язані вживати заходів щодо розбудови системи міжвідомчої електронної взаємодії, забезпечення безоплатного та відкритого доступу до своїх інформаційних систем та баз даних, якщо інше не передбачено законом.

Отже законом визначений механізм надання адміністративної послуги – організація міжвідомчої електронної взаємодії суб'єктів надання адміністративних послуг (при цьому інформація, необхідна для надання адміністративної послуги може знаходитися у базах даних різних відомств).

Саме відсутність такої електронної взаємодії обумовлює необхідність надання більшості адміністративних послуг, змушуючи таким чином суб'єктів

звернення збирати по відповідних інстанціях інформацію, необхідну для отримання адміністративної послуги.

Забезпечення електронної взаємодії державних органів вимагає вирішення трьох ключових завдань:

- впровадження механізмів інтеграції різноманітних автоматизованих систем діловодства органів державної влади;
- впровадження механізмів інтеграції інформаційних ресурсів та баз даних органів державної влади.
- забезпечення захисту інформації.

Мета концепції

Дана концепція спрямована на впровадження міжвідомчої електронної взаємодії суб'єктів надання адміністративних послуг за принципами «єдиного вікна» та «організаційної єдності» для надання адміністративних послуг.

Принцип організаційної єдності - принцип, згідно з яким надання адміністративних послуг здійснюється в центрах надання адміністративних послуг.

Принцип «єдиного вікна» означає, що фізична або юридична особа, яка звернулася за отриманням адміністративної послуги, лише подає одній особі - державному адміністратору відповідну заяву та необхідний пакет документів і через встановлений законодавством час приходить отримувати вже оформлений адміністративний акт (результат надання адміністративної послуги).

При цьому державним адміністратором для проведення міжвідомчої електронної взаємодії здійснюється ідентифікація особи, яка звернулася за отриманням адміністративної послуги, створення та засвідчення електронним цифровим підписом (ЕЦП) державного адміністратора електронних копій поданих особою заяви і пакету документів (паперових оригіналів), та їх надсилання електронною поштою до відповідних суб'єктів надання адміністративних послуг (ОДВ).

Відповідно до чинного законодавства фізична або юридична особа за наявності власного ЕЦП та необхідного пакету електронних документів (нотаріально засвідчених електронних копій паперових документів) може віддалено звернутись з відповідною заявою через Єдиний державний портал адміністративних послуг до центру надання електронних послуг або електронною поштою безпосередньо до відповідних суб'єктів надання адміністративних послуг.

Згідно постанови Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 208 «Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи «Електронний Уряд» всі ОДВ мають надавати інформаційні та інші послуги громадянам та юридичним особам.

Згідно загально прийнятої міжнародної класифікації структура послуг Електронного Уряду складається з трьох основних секторів:

- 1) G2G (government to government) - уряд урядові;
- 2) G2B (government to business) - уряд бізнесу;
- 3) G2C (government to citizens) - уряд громадянам.

За рівнем автоматизації послуги Електронного Уряду умовно можна поділити на дві групи:

1) Електронні послуги, надання яких може бути повністю автоматизовано. Надання даних послуг не потребують безпосередньої участі держслужбовців та полягає у формуванні запиту до бази даних органу виконавчої влади і отриманні відповіді бази даних.

2) Електронні послуги, надання яких може бути частково автоматизовано. Надання даних послуг передбачає безпосередню участь держслужбовців.

За видами електронного подання електронні послуги відповідно до Порядку надання інформаційних та інших послуг з використанням електронної інформаційної системи «Електронний Уряд», затвердженого наказом Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15.08.2003 № 149, поділяються на чотири види:

1) **Інформування** (надання безпосередньо інформації про адміністративні послуги). Надання цих послуг передбачає наявність веб - сторінок у кожного органу влади, де повинна міститися вся необхідна інформація, що ілюструє призначення, компетенцію того чи іншого органу, а також безпосередньо інформація про адміністративні послуги;

2) **Одностороння взаємодія** (забезпечена можливість користувачу отримати електронну форму документа). Надання цих послуг передбачає наявність веб - сторінок, де розміщуються електронні форми документів, які необхідні для отримання відповідної послуги, забезпечується можливість користувачам послуг отримати та надрукувати ці форми документів;

3) **Двостороння взаємодія** (забезпечена можливість обробки електронної форми документа, включаючи ідентифікацію). Забезпечується приймання органом виконавчої влади заповнених форм документів в електронному вигляді для надання відповідних послуг.

4) **Проведення трансакцій** (електронна реалізація можливостей прийняття рішень та їх доставка). Послуги, які згідно з Законом України «Про електронний цифровий підпис» потребують ідентифікації суб'єктів правових відносин.

Технологія надання адміністративних послуг в електронному вигляді через ЦНАП.

Надання суб'єктам звернення послуг інформування та односторонньої взаємодії щодо надання адміністративних послуг в електронному вигляді здійснюється з використанням веб-технологій (через веб-сайт ЦНАП).

Надання послуг двосторонньої взаємодії та проведення трансакцій у процесі надання адміністративних послуг здійснюється з використанням електронної пошти. При цьому листування державного адміністратора ЦНАП з суб'єктом звернення (взаємодія у сегменті електронного уряду «уряд до бізнесу» та «уряд до громадян») здійснюється у домені odessa.gov.ua, а листування державного адміністратора ЦНАП з суб'єктами надання адміністративних послуг (взаємодія у сегменті електронного уряду «уряд до

уряду») здійснюється у домені zahid.odessa.gov.ua з використанням регіональної системи захищеної електронної пошти (РСЗЕП).

Ознайомившись на веб-сайті ЦНАП з порядком надання відповідної адміністративної послуги в електронному вигляді (з інформаційною та технологічною карткою надання адміністративної послуги) суб'єкт звернення завантажує з сайту ЦНАП відповідну Заяву та сертифікат ЕЦП (цифрової печатки) ЦНАП.

Заповнивши Заяву на отримання адміністративної послуги суб'єкт звернення підписує її своїм ЕЦП, зашифровує її на відкритому ключі ЦНАП та разом з підготовленим пакетом електронних документів, засвідчених власним ЕЦП (або нотаріусом, якщо це передбачено законодавством) та зашифрованих на відкритому ключі ЦНАП, надсилає електронною поштою на електронну адресу ЦНАП або через веб-сайт ЦНАП.

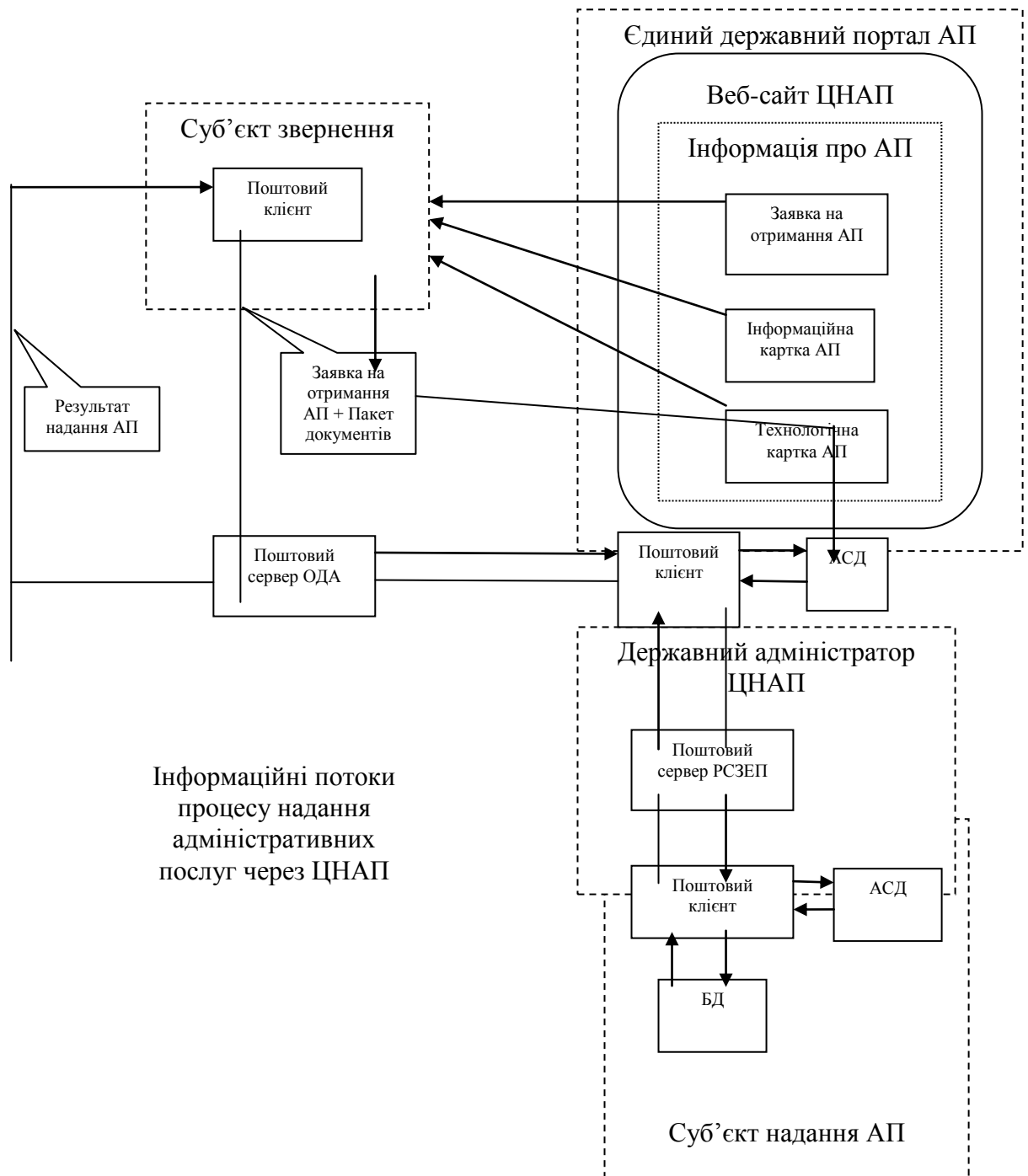
Державний адміністратор ЦНАП здійснює розшифрування приєднаних до листа електронних документів та перевірку ЕЦП суб'єкта звернення. У разі якщо поданого комплекту документів достатньо для надання адміністративної послуги державний адміністратор ЦНАП організує електронну взаємодію з суб'єктами надання адміністративних послуг, які володіють інформацією, необхідною для надання адміністративної послуги.

Результат надання адміністративної послуги у вигляді електронного документа зашифровується на відкритому ключі суб'єкта звернення та надсилається електронною поштою на його електронну адресу.

Згідно Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.12.2010 № 2250-р, основним механізмом організації взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадянами і суб'єктами господарювання повинен стати електронний документообіг з використанням електронного цифрового підпису.

На виконання розпорядження Одеської обласної ради від 28.01.2009 № 19/2009-ОР «Про вдосконалення організації функціонування регіональної системи захищеної електронної пошти» створено Регіональну систему захищеної електронної пошти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Одеської області.

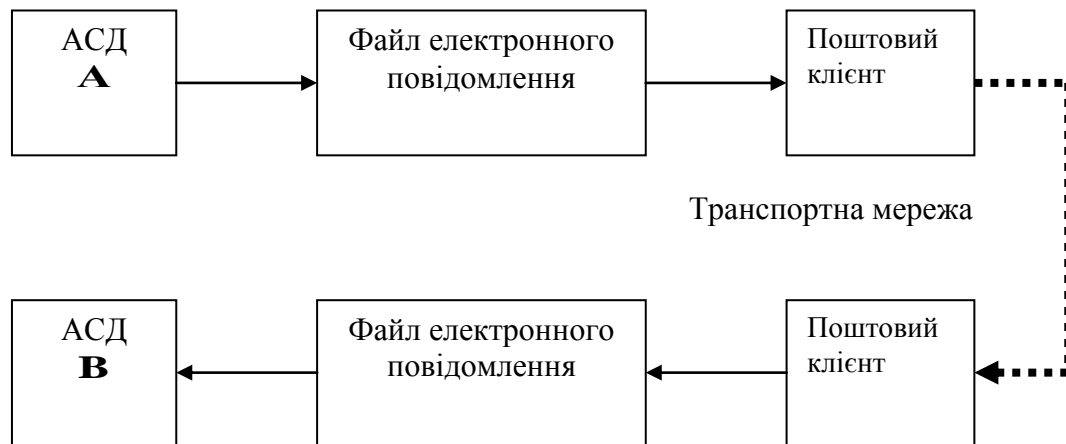
РСЗЕП є складовою єдиної регіональної мультисервісної мережі обміну даними Одеської області, яка використовує інформаційні мережі Інтернет/Інтранет та забезпечує взаємодію суб'єктів електронного документообігу, тобто є електронним аналогом Укрпошти, яка забезпечує паперовий документообіг у державі.

Інформаційні потоки процесу надання адміністративних послуг через ЦНАП

Технологія здійснення електронної взаємодії АСД

З огляду на різноманітність існуючих АСД електронний документообіг будується на основі обміну повідомленнями в XML - форматі при цьому учасники взаємодії виступають відправниками або одержувачами таких повідомлень. Узагальнена архітектура взаємодії різних АСД може бути представлена у такому вигляді:

Ключовим елементом цієї архітектури є Файл електронного повідомлення, що формується системою АСД, інтерпретується поштовим клієнтом і може бути автоматично оброблений АСД іншого типу.

Технологія здійснення обміну електронними документами

Файл електронного повідомлення формується АСД абонента РСЗЕП. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом (ІзОД), АСД виконує його зашифрування. Для відправки файлу електронного повідомлення АСД викликає поштовий клієнт. Файл електронного повідомлення надсилається на електронну адресу абонента РСЗЕП зашифрованим та підписаним поштовим повідомленням з позначкою часу.

Отримавши поштове повідомлення поштовий клієнт перевіряє ЕЦП, розшифровує листа, вилучає приєднаний файл електронного повідомлення та передає його разом з даними електронного цифрового підпису АСД на обробку. Технологія здійснення електронної взаємодії з віддаленою базою даних

Для реалізації електронної взаємодії (виконання транзакцій «запит-відповідь») з базами даних абонентів РСЗЕП використовується технологія «кард-файл». Зазначена технологія призначена для отримання через повідомлення електронної пошти доступу до віддалених баз даних і управління даними в режимі off-line, дотримуючись вимог безпеки.

Технологія «кард-файл» забезпечує формування на стороні користувача послугами абонента РСЗЕП) запитів до віддалених БД абонента РСЗЕП в форматі XML (eXtensible Markup Language) або RFC-1866 (розділ 8.2.1, тип - application/x-www-form-urlencoded) з подальшою їх (запитів) автоматизованою обробкою на стороні БД абонента РСЗЕП. Програма-обробник запиту до БД абонента РСЗЕП і «кард-файл», за допомогою якого на клієнтському місці формується цей запит, створюються безпосередньо адміністратором БД абонента РСЗЕП. «Кард-файл» захищений механізмом електронного цифрового підпису від несанкціонованої модифікації на стороні користувача послугами. Таким чином забезпечується коректність формування запиту до БД абонента РСЗЕП у визначеному форматі на стороні користувача послугами та гарантована автоматизована обробка запитів, що поступають від клієнта, на стороні БД абонента РСЗЕП.

*Джигар Віктор Олександрович,
аспірант кафедри європейської інтеграції
Одеського регіонального інституту
державного управління НАДУ
при Президентіві України*

Інформаційне суспільство і екологія

Актуальність теми дослідження зумовлена загостренням екологічної ситуації, що загрожує навколишньому природному середовищу, здоров'ю, життю людини. Сучасний розвиток суспільства, попри всі здобутки цивілізації, поставив світ, у тому числі й Україну, перед фактом критичного зменшення (вичерпання) природних ресурсів, а також забруднення навколишнього природного середовища. Тому питання охорони довкілля набувають для людства дедалі вагомішого і важливішого значення. Одним з основних показників в сучасних глобальних проблемах є нестабільність біосфери : людині в нинішніх умовах досить зробити один необережний крок, щоб процеси в навколишньому середовищі взяли незворотний характер, що виключає взагалі всі розмови про майбутнє людства. Ряд небезпек, пов'язаних з антропогенним впливом на природу, досить серйозні. Це і потепління клімату за рахунок збільшення концентрації вуглекислоти в атмосфері, здатне суттєво зменшити харчові ресурси планети, і розростання озонових дірок, забруднення океану, що міняє характер його енергообміну з атмосферою, загроза радіаційного забруднення атмосфери та територій і багато іншого, що може зробити умови життя на Землі неприйнятними для проживання людини. Запобігання цим небезпекам залежить від своєчасно прийнятих, взаємопов'язаних системних заходів.

Тривалий час термін "екологія" був відомий хіба що фахівцям. Уперше його використав німецький біолог Ернст Геккель у 1866 р. Але на рубежі ХХ та ХХІ століть стало очевидно, що протиріччя між зростаючими потребами людства і відносно обмеженими можливостями біосфери загрожують подальшому існуванню антропосфери. Кінець ХХ ст. ознаменувався тим, що до серйозних екологічних проблем додалися ще й інформаційні, які стали наслідком так званого "інформаційного вибуху". З'являються новітні інформаційні технології, які змінюють стосунки людини з природою, а це, своєю чергою, змушує по-новому подивитись на екологічні проблеми. Річ у тім, що природні процеси також можуть стати інформаційними, якщо людина намагається поставити їх під свій керований контроль.

Сучасний стан розвитку цивілізації є підготовчим етапом для переходу людства до вищої фази свого буття – інформаційного суспільства, де інформація стає стратегічним ресурсом, що визначає духовний та економічний потенціал людства. Важливого значення набуває проблема характеру впливу стрімкої інформатизації суспільного життя на глобальну екологічну ситуацію взагалі та екологію людини зокрема. Від вирішення цієї проблеми багато в чому може залежати правильність оцінювання перспектив розвитку людства,

яке знаходиться на такому рівні взаємодії з природним середовищем, коли екологічні зміни можуть бути скориговані на основі об'єднання зусиль різних країн, поглибленого вивчення ситуації та впровадження належних заходів.

Саме тому назріла потреба привернути увагу вітчизняної та зарубіжної науки до зазначених питань. Основні аспекти формування та реалізації екологічної політики, висвітлені в працях Б. Данилишина, О. Васюти, Є. Хлобистова, М. Долішнього, О. Лазора. Значний внесок у вивчення проблем впливу інформатизації на екологічну ситуацію зробили Р. Абдеев, М. Боден, Н. Вандишева-Ребро, Дж. Вейценбаум, А. Назарчук, А. Урсул, та ін. Існує певна кількість базових теорій інформаційного суспільства, авторами яких є Д. Белл, З. Бжезинський, М. Кастельс, Й. Масуда, О. Тоффлер, Ф. Фукуяма та інші. Значний внесок у розробку теорій і моделей інформаційного суспільства зробили російські науковці: І. Алексеева, М. Моїсеев, І. Панарін, А. Ракітов, В. Стьопін. В Україні проблему суспільної інформатизації та інформації розробляють у своїх різнопланових дослідженнях В. Андрущенко, І. Бойченко, В. Лях, І. Надольний, В. Рижко та інші, а також учені-філософи, які безпосередньо відстежують проблеми екології, – В. Крисаченко, М. Кисельов, Ф. Канак, Т. Гардашук, М. Хилько, А. Толстоухов, Л. Юрченко.

Екологія та технологія - від виникнення поняття екології в сучасному розумінні - не просто протистояли один одному - існування одного виключало можливість існування другого. Але якщо перший етап розвитку обох явищ був боротьбою протилежностей, то після виходу та екології, і технології на якісно новий рівень відбулося єднання цих протилежностей. Коли технології стали інформаційними (та телекомунікаційними), вони змогли сприйняти цілі й цінності екології. А екологія не просто отримала потужного союзника у перетворенні людського суспільства – вона набула реального, практичного змісту, перестала бути просто теорією, стала більш чи менш усвідомлюваним фоном повсякденного життя для більшості людства. Інформаційні та телекомунікаційні технології, включивши в себе екологію як гуманні підвалини розвитку, перетворились на ідею Інформаційного суспільства, стали способом життя людства, запорукою нового циклу розвитку цивілізації та планети. Роль процесів інформаційної природи у розвитку біосфери безперервно зростає і в даний час процеси інформаційної природи, до яких відноситься і накопичення знань про навколишній світ, по суті і визначають розвиток суспільства. Одним з методологічних підходів, що концептуально осмислює зміни, є теорія японського соціолога Є. Масуди. У 1945 р. саме він уперше запропонував ідею, що на той час, багатьом здавалась фантастичною, теорію «інформаційного суспільства». Це суспільство, об'єднане єдиною інформаційною мережею, завдяки якій для людства з'явиться можливість виробляти єдині цілі, а у людини - виявити свої творчі можливості [3]. Впровадження нових інформаційних технологій, і насамперед комп'ютерної техніки і систем телекомунікаційних зв'язків показали, що концепція інформаційного суспільства не була утопічною. З впровадженням інформаційних технологій стає реальним перехід від екстенсивного до інтенсивного типу взаємодії людини, суспільства і природи. Інформатизація видозмінює не тільки

соціальні, культурні та економічні, а й екологічні передумови розвитку суспільства, яке набуває рис інформаційно - екологічного суспільства. Тому, питання збереження середовища людського існування та інтелектуального середовища набувають однакової важливості. Виникає нова інформаційна культура, нові способи отримання інформації, виробничої та наукової діяльності. Утворено специфічні галузі знання – інформаційний менеджмент, екологічна інформація, екологічний консалтинг, що відображають тісний зв'язок між екологією та іншими сферами людської діяльності, а також підкреслюють важливість захисту навколишнього середовища для загальної парадигми соціальної та екологічної відповідальності сучасного суспільства, що включає також принципи прозорості та доступності інформації для всіх бажаючих. Проблеми розробки ефективних комп'ютерних технологій перебувають у центрі уваги науковців і практиків усіх розвинених країн світу. Стало очевидно, що саме комп'ютерні технології, дають можливість на порядок (а іноді і більше) підвищити ефективність вирішення різних завдань - у різних сферах, у тому числі у сфері екології та охорони навколишнього природного середовища. Їх повсюдне впровадження - необхідна умова розвитку сучасного інформаційного суспільства.

Основою розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури у сфері охорони навколишнього природного середовища є створення і забезпечення роботи мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації, побудованої з використанням геоінформаційних технологій збирання, зберігання, обробки та передачі екологічної інформації з метою проведення аналізу, моделювання і прогнозування стану охорони навколишнього природного середовища. Інформаційно-аналітична система, що функціонуватиме на основі інтегрованої інформації про різні види виробничої діяльності, повинна вирішувати питання прогнозування забруднення навколишнього природного середовища, проведення аналізу та оцінки ризику еколого-економічних конфліктів, прогнозування наслідків техногенного впливу і природних катастроф для надійного захисту екологічного простору України та раціонального використання природних ресурсів [3]. З метою створення забезпечення роботи такої мережі, заслуговує на увагу створення так званих безінфраструктурних радіомереж, в основі яких лежить високий рівень інтелектуальності радіотерміналів, включаючи окрім приймально-передаючих блоків продуктивні комп'ютерні засоби на основі процесора з високою пропускну здатністю, який дає змогу реалізовувати складні алгоритми.

На закінчення відзначимо, що необхідність створення, постійного вдосконалення та впровадження комп'ютерних технологій у сфері екології та охорони навколишнього природного середовища очевидна. Для розвитку і широкого впровадження комп'ютерних технологій у життя необхідно ділове партнерство між наукою і бізнесом, спільні зусилля наукових установ, державних і комерційних структур. В ідеалі, це забезпечило б повну реалізацію інтелектуальних і матеріальних можливостей і могло б принести велику користь суспільству.

Список використаних джерел

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V // Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р // Електронний ресурс – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
3. Y. Masuda. The information society as post-industrial society. Washington, 1981.

Дивущак Оксана Олександрівна,
*аспірант кафедри європейської інтеграції
ОРИДУ НАДУ при Президентові України,
Заступник директора Одеського обласного центру
патріотичного виховання дітей та молоді*

Інформаційна політика у сфері протидії торгівлі людьми

Глобалізація у світовому масштабі, дедалі зростаюча взаємозалежність та взаємопов'язаність окремих країн та цілих регіонів спричинила безпрецедентне поширення наприкінці ХХ ст. такого ганебного явища, як работоргівля. Особливо загрозливих форм та проявів набула торгівля дітьми та жінками.

За оцінками ООН в різних формах рабської залежності знаходяться десятки мільйонів людей [2]. Це потребує боротьби з рабством як із загальносвітовим явищем, яке на сьогодні охопило майже всі країни світу. Україна є стороною переважної більшості міжнародних договорів, якими рабство заборонено, і все активніше бере участь у міжнародному співробітництві у сфері боротьби з торгівлею людьми. Під впливом цих процесів відбулися зміни в національному кримінальному законодавстві, за якими торгівлю людьми визнано злочином.

Міжнародне і національне законодавство [1-5] в основному спрямоване на регулювання питань щодо:

- протидії торгівлі людьми органами внутрішніх справ, прикордонних служб тощо;
- захисту жертв торгівлі людьми і надання їм допомоги, сприяння їх реінтеграції в суспільство, відновленню їх прав та свобод шляхом надання комплексу соціальних послуг;
- удосконалення співробітництва на міждержавному рівні у сфері запобігання та боротьби з торгівлею людьми шляхом обміну досвідом та співпраці з неурядовими організаціями та громадськими об'єднаннями.

Разом з тим, вивчення зарубіжного і вітчизняного досвіду з проблематики протидії торгівлі людьми дозволяє відзначити провідну роль проведення ефективної інформаційної політики для запобігання цьому явищу.

Маються на увазі широкомасштабні інформаційні кампанії у засобах масової інформації, розміщення соціальної реклами з проблематики, консультування та обізнаність населення про проблему торгівлі людьми, залучення громадськості до розкриття злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми, формування у громадян неприйняття будь-яких форм експлуатації.

У 2013 році опублікований другий Звіт з дослідження рівня обізнаності з явищем торгівлі людьми, підготовлений для Програми протидії торгівлі людьми Представництва Міжнародної організації з міграції в Україні [6].

Даним дослідженням було охоплено 2500 респондентів різної статі віком від 14 до 65 років, які відповідали на такі блоки питань: про інформацію, яку слід поширювати для запобігання торгівлі людьми; про категорії населення, серед якого найбільш доцільно поширювати цю інформацію; про найбільш ефективні канали комунікації.

Результати даного дослідження засвідчили, що серед форм торгівлі людьми найчастіше українці чули про ситуації продажу або втягнення людей у сексуальне рабство (92%), дещо рідше чули про продаж та втягнення в трудове рабство (82%) і ще рідше – про продаж, передачу або втягнення дітей до примусового заняття жебрацтвом, використання в порнобізнесі, інших комерційних цілях (74%) та незаконне усиновлення (удочеріння) дітей для їх подальшої експлуатації (67%) [6].

Крім того, більшість населення знає, що ситуації торгівлі людьми можуть трапитись з українцями як в Україні, так і за кордоном, однак близько 20% серед тих, хто чув про ту або іншу форму торгівлі людьми, помилково вважають, що такі ситуації переважно трапляються за кордоном. Близько третини населення не вірить у те, що люди у віці понад 45 років можуть стати жертвами торгівлі людьми [6].

Особливо слід звернути увагу на те, що за результатами дослідження виявлено, що для більшості людей знання про торгівлю людьми є суто теоретичними, і вони не прикладають їх до обставин власного життя. Зокрема, 70% населення повністю виключає можливість потрапляння у ситуацію торгівлі людьми та 67% людей з досвідом зовнішньої та/або внутрішньої трудової міграції повністю виключає можливість потрапляння у ситуацію торгівлі людьми [6].

До того ж, ті, хто заперечує можливість потрапляння в ситуацію торгівлі людьми («це однозначно ніколи зі мною не трапиться») більш схильні до ризикованої поведінки, ніж ті, хто допускає таку можливість («ймовірно це може статися зі мною» або «важко сказати»).

Слід також відзначити, що колишні мігранти більш схильні до ризикованої поведінки, ніж ті, хто не має досвіду трудової міграції. Важливість інформаційної роботи серед колишніх мігрантів доповнюється тим фактом, що вони своїм прикладом і розповідями про успішні поїздки втягують у ризиковані практики інших людей без відповідного досвіду.

Все це означає, що найбільший вплив на наміри щодо ризикованої поведінки матиме комунікація близькості та реальності ситуацій торгівлі людьми. Саме тому необхідно інформувати про те, що жертвами цих ситуацій

стають не маргінальні верстви населення, а звичайні, навіть досвідчені люди, яких у відповідні ситуації втягують люди, яким довіряють.

Крім того, 25% населення не вірять у допомогу жодної організації і вважають, що при потраплянні у ситуацію торгівлі людьми можна розраховувати тільки на себе або родичів та друзів (люди з досвідом зовнішньої та/або внутрішньої міграції найчастіше не вірять у будь-чию допомогу – 35%) [6].

В процесі інформування необхідно особливо наголошувати на , що жертвою торгівлі людьми може стати кожна людина в досить звичайних життєвих обставинах: досвідчені мігранти, чоловіки та жінки, молоді та старі тощо. Також варто наголошувати на тому, що втягують у відповідні ситуації переважно люди, яким довіряють (близькі люди, друзі, колеги та роботодавці тощо). Таким чином, до тих пір, поки люди не усвідомлюють особисту загрозу торгівлі людьми, вони не враховуватимуть цей ризик у своїй поведінці.

Щодо каналів комунікації вбачається найбільш доцільним насамперед використовувати телебачення та Інтернет. Зокрема, за допомогою телебачення або радіо доцільно було б транслювати, наприклад, соціальні ролики щодо реальності загрози торгівлі людьми, а через пресу та Інтернет – давати конкретні поради як цього уникнути.

В контексті реалізації державної політики протидії торгівлі людьми в Україні варто враховувати, що довіра до інформаційного повідомлення є вищою, коли його джерелом виступають представники правоохоронних органів, церкви, органів державної влади національного та місцевого рівня, міжнародних організацій, українських громадських організацій.

Оскільки програмним документом та пов'язаними нормативно-правовими актами з питань протидії торгівлі людьми на сьогодні не визначено направленості інформаційних кампаній та механізмів впровадження заходів з підвищення рівня обізнаності населення з питань торгівлі людьми, відповідальним органам доцільно рекомендувати наступне:

- підтримувати медіа та інформаційні проекти з протидії торгівлі людьми;
- проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед найбільш уразливих категорій населення з питань торгівлі людьми, інформувати також громадськість через Інтернет;
- вивчати дослідження та результати роботи міжнародних організацій та проектів, які протидіють торгівлі людьми, та сприяти відповідним досягненням в Україні;
- залучати до допомоги та поширення інформації про протидію торгівлі людьми і можливості отримання допомоги служби безоплатної правової допомоги.

Список використаних джерел

1. Конвенция относительно рабства от 25 сентября 1926 года с изменениями, внесенными Протоколом от 7 декабря 1953 года : [Електронний

ресурс] – Режим доступу:
<http://www1.umn.edu/humanrts/russian/instree/Rf1sc.html>

2. Протокол про запобігання та припинення торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми, і покарання за неї : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_791/conv

3. Закон України «Про протидію торгівлі людьми» / Верховна Рада України; Закон від 20 вересня 2011 року № 3739-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3739-17/print1321276180585220>

4. Про затвердження Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року / Кабінет Міністрів України; Постанова, Програма від 21 березня 2012 року № 350 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/350-2012-%D0%BF>

5. Про реалізацію Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року / Державний комітет телебачення і радіомовлення України; наказ від 13 червня 2012 року № 159 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN75311.html

6. GfK for IOM. Короткий звіт дослідження рівня обізнаності з явищем торгівлі людьми : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://iom.org.ua/ua/pdf/Summary_trafficking_GfK_final_UKR.pdf

*Дудар Анатолій Андрійович,
головний спеціаліст з інформаційних технологій
Калинівського районного суду Вінницької області,
магістр державного управління*

Становлення інформаційного суспільства в Україні: проблеми та перспективи

Інтенсивна інформатизація більшості сфер людського життя та діяльності є нині одним з визначальних глобальних чинників для подальшого соціально – економічного та інтелектуально – духовного розвитку людства.

Природним еволюційним етапом цивілізаційного розвитку є входження до інформаційної ери, де основними стратегічними ресурсами є знання та інформація. Саме ці компоненти стають основою нового - інформаційного суспільства, яке радикально відрізняється від попередніх цивілізацій.

Цей процес характеризується наступними рисами:

- обмін інформацією набуває глобального характеру, державні кордони та відстані вже не є суттєвою перешкодою для руху інформаційних потоків;
- значно зросли можливості збору, обробки, зберігання, передачі інформації, доступу до неї;
- суттєво зросло і продовжує зростати значення доступу до інформації для розвитку різних сфер людської діяльності;

- відбувається перехід до нових форм зайнятості населення, зокрема, формування нових трудових ресурсів за рахунок збільшення кількості зайнятих в Інформаційно/інтелектуально орієнтованих видах робіт;
- безпрецедентно зросла кількість персональних та корпоративних контактів на глобальному рівні, розгортаються процеси формування трансдержавних і транснаціональних спільнот;
- спроби урядів обмежити вільне поширення інформації всередині їхніх країн об'єктивно призводять до гальмування розвитку таких країн.

Інформаційне суспільство - соціологічна концепція, що визначає головним фактором розвитку суспільства виробництво та використання науково-технічної та іншої інформації. Завдяки виникненню нових технічних засобів та нових технологій інформаційне суспільство характеризується низкою ознак: впровадження інформаційномістких технологій; застосування інформаційних об'єктів у сфері освіти, науки; використання інформації не лише для створення матеріальних і культурних благ, а й значною мірою для того, щоб формувати у громадян певні економічні, соціальні і політичну позиції. При розгляді розвитку інформаційного суспільства пов'язують його становлення з домінуванням «четвертого», інформаційного сектору економіки, який іде після сільськогосподарства, промисловості та економікою послуг.

Враховуючи сучасний економічний стан країни, ринок ІТ послуг хоч і розширюється, але не враховує сучасний стан і потреби. Проводиться здебільшого розширення ринку апаратного забезпечення, програмне ж забезпечення залишається на досить низькому рівні. Практично відсутні програмні засоби власного виробництва, які б були з самого початку адаптовані від вимоги наших користувачів.

Структурна реформа економіки України вимагає прискорення розвитку ринкової інфраструктури, до якої відносять ринок інформаційних продуктів і послуг, сучасні телекомунікаційні системи зв'язку та комп'ютерні інформаційні технології.

Інформаційні технології - одне з найважливіших досягнень діяльності людства. Як свідчить сучасна практика науково-технічного розвитку економічних систем, інформація та економіка тісно пов'язані між собою, а сучасні інформаційні технології стали рушійними силами технологічного та економічного розвитку нашої країни.

Сучасний етап розвитку економіки України і бізнесу характеризується широким застосуванням для обробки інформації та комп'ютерної підтримки рішень новітніх засобів інформаційної технології. Їх використання дає можливість:

- полегшити організацію комунікацій на всіх рівнях управління;
- стимулювати зростання продуктивності праці та підвищення заробітної плати;
- створити сприятливі умови для розвитку економіки ;
- створити основу для прискореного розвитку інформаційного суспільства та укріплення демократії ;
- швидко знижувати енергоємність окремого виробництва та національної економіки в цілому .

Для досягнення максимального ефекту від впровадження інформаційних технологій в управлінні фінансовими ресурсами та виробництвом потрібен системний підхід з використанням усього потужного інструментарію. Це особливо актуально для великих підприємств України з державною формою власності, що містять неефективні бізнес-процеси із часів планової економіки.

Розвиток інформаційного суспільства в Україні та впровадження новітніх ІКТ в усі сфери суспільного життя і в діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування визначається одним з пріоритетних напрямів державної політики. Саме сьогодні нашій країні гостро необхідна структурна політика у сфері інформатизації, яка буде спрямована на ліквідацію тих перешкод, які заважають успішному розвитку інформаційних технологій: гостра нестача кваліфікованих кадрів; непридатність існуючої моделі відношення до інформаційних технологій з боку влади для впевненого збереження досягнутих позицій на світовому ринку; недовірливість захисту прав інтелектуальної власності; занадто дорога й неякісна інфраструктура.

Якщо провести порівняння з розвиненими країнами нинішній стан розбудови інформаційного суспільства в Україні є недостатнім і при цьому далеко не відповідає потенціалу та ресурсам нашої держави. Оптимальним алгоритмом дій щодо подолання «цифрової нерівності» для України є виважене, координоване державою співробітництво з іншими країнами, використання їхнього досвіду на основі розкриття та розвитку власного потенціалу. Виходячи з цієї формули, оптимальними стратегічними напрямами формування сучасного інформаційного суспільства в Україні мають бути такі.

1. Широке використання інформаційно – комунікаційних технологій для удосконалення державного управління, відносин між державою і громадянами, становлення електронних форм спілкування між державними органами і фізичними та юридичними особами. Вирішення питання інформаційної відкритості виконавчої влади, з чим нерозривно пов'язана проблема штучного обмеження доступу суспільства до інформації.

2. Підвищення ролі громадськості й масмедіа у створенні нового інформаційнокомуні – каційного середовища в країні. Основне питання демократії – здатність держави забезпечити рівний та всеосяжний доступ до основних громадянських прав і свобод (зокрема свободи слова) – в умовах інформаційного суспільства набуває нової якості. Держава повинна стати координатором дій різних суб'єктів суспільства, сформувавати таку правову і нормативну базу, що спрямує їхню діяльність у напрям, сприятливий для розвитку суспільства і особистості.

3. Прискорення впровадження новітніх ІКТ в усі сфери суспільного життя, економіку України, діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

4. Удосконалення законодавства з регулювання інформаційних відносин, виробництва програмного забезпечення, діяльності постачальників інформації та послуг зв'язку, режиму діяльності систем електронної торгівлі й оплати.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 09 січня 2007 р. № 537-V/ ВВР України, 2007.
2. Єдинак В.С. Розвиток інформаційних технологій в Україні.// Наукові доробки молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції: збірник наукових статей. В 2 т. Т. 1- Харків: Континент, 2008.
3. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналітична доповідь / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. – К. : НІСД, 2010.

Кібкало Валерій Валерійович,
перший заступник начальника
управління Пенсійного фонду України
в Приморському районі м. Одеси,
аспірант ОРІДУ НАДУ при
Президентові України, викладач ОНЕУ

Використання інноваційних прийомів та інформаційно-комунікаційних технологій в діяльності територіальних управлінь Пенсійного фонду України

Інформація повинна відображати реальний світ, процеси, явища, використовувати при цьому зрозумілу користувачеві мову, бути своєчасною, корисною та необхідною йому. В якості користувача може бути будь-хто. Пенсійний фонд України (ПФУ) не є винятком. На сьогодні відбувається дуже активне впровадження інформаційних систем та технологій у діяльності даної державної установи.

Інформатизація нашого суспільства – це глобальний процес, специфіка якого полягає в тому, що особливу роль здобуває збирання, накопичення, обробка, зберігання, передача та використання інформації на основі сучасних інформаційних технологій.

Головним завданням органів Пенсійного фонду є не лише досягнення максимального рівня пенсійного забезпечення жителів регіону, забезпечення своєчасної і в повному обсязі виплати пенсій і допомог, а й створення умов для безперешкодного отримання громадянами та юридичними особами консультацій з питань пенсійного забезпечення, спрощення процедур отримання адміністративних послуг.

Слід відмітити, що більшість існуючих наукових напрацювань стосуються розгляду сутності пенсійного забезпечення та пошуку напрямів його удосконалення. У той же час, вважаємо, що питанням підвищення інформатизації та автоматизації діяльності органів ПФУ приділяється незначна увага, що зумовлює актуальність напряму дослідження.

На сьогодні великим досягненням однією із розповсюдженою технологією ПФУ було подання звітності на електронних носіях.

Розроблена і впроваджена ПФУ Державний реєстр застрахованих осіб займає ключове місце у багатовекторній системі заходів для покращення соціального страхування у державі.

Також, з'явилося така інформаційна послуга, як «Пенсійний калькулятор» (далі - «ПК»). Програмне забезпечення «ПК» розроблене та призначене для надання можливості відвідувачам сайту ПФУ автоматизовано розрахувати розмір пенсії відповідно до ст.ст. 27 та 28 ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. №1058-IV. Мета створення цієї підсистеми - надання громадськості інформаційних послуг для підвищення прозорості діяльності ПФУ в частині базової методології призначення пенсій за віком у солідарній системі. «ПК» створено ще й для того, щоб люди наочно відчули цінність легального працевлаштування й сплати внесків, що в свою чергу створить передумови для виведення зарплат наших громадян з тіньового сектору.

Природньою є потреба кожної людини, особливо передпенсійного віку, ознайомитись із накопиченими у ПФУ даними. Джерелом накопичення відомостей є звіти страхувальників, на підставі яких ведеться відповідний облік. Одним із таких способів в першу чергу є видача застрахованим особам виписок з їх облікових карток. Також, це стало можливим завдяки інформаційним кіоскам, які розташовані в усіх територіальних управліннях Одещини та за допомогою яких кожен платник внесків отримує доступ до накопичених в системі персоніфікованого обліку даних, а кожен пенсіонер отримує доступ до даних пенсійної справи. Цей прилад є собою комп'ютеризований високотехнологічний апарат у захищеному корпусі зі спеціальним програмним забезпеченням та сенсорним екраном для спрощеного користування.

Новітні інформаційні технології, дійсно, стоять на захисті інтересів кожного працюючого. Наприклад, якщо особа виявила факт недобросовісності свого роботодавця (несплата страхових внесків або сплата їх у неповному обсязі), то у неї є можливість вжити заходів щодо виправлення ситуації задовго до моменту призначення пенсії.

Тепер майбутні пенсіонери зможуть самостійно переглянути накопичені відомості за своїм страховим свідоцтвом і уточнити перелік документів для призначення пенсії.

Крім того, позитивним є те, що інформаційні кіоски дають змогу вдосконалити контроль за призначенням та виплатою пенсій з метою усунення можливих зловживань на місцевому рівні шляхом забезпечення автоматизованого контролю на центральному рівні ПФУ.

Доцільним є поширення використання модернізованих пенсійних посвідчень. Модернізоване пенсійне посвідчення - це електронна пластикова картка, за допомогою якої пенсіонер може в перспективі отримувати в інформаційному кіоску дані про розмір та перерахунки пенсії, перевірити стан особистого пенсійного рахунку й отримати пенсію через банкомат. З переходом на електронні пенсійні посвідчення фахівці на своїх робочих місцях у залі

будуть використовувати зчитувальні пристрої для електронних посвідчень, що дозволить скоротити час обробки звернень. Частина інформації вже буде знаходитися в чипі посвідчення, і фахівцеві не знадобиться задавати відвідувачу додаткові питання.

Однак прогрес не стоїть на місці. Завдяки новітнім інформаційним технологіям Пенсійний фонд перейшов на якісно новий рівень обслуговування громадян, адже з 1 жовтня 2012 року розпочав свою роботу веб-портал електронних послуг Пенсійного фонду України, який можна відвідати за адресою – portal.pfu.gov.ua [1].

Мета створення зазначеного інформаційного ресурсу – відкриття віртуального офісу фонду в мережі Інтернет. Веб-портал Пенсійного фонду призначений як для пересічних громадян, працюючих осіб та пенсіонерів, так і для організацій, підприємств та підприємців. На сторінках порталу для загального доступу в окремих розділах розміщена корисна інформація – нормативно-правові акти, бланки документів, заяв та приклади їх заповнення, графіки прийому громадян тощо.

Взагалі, кінцевою метою розвитку всіх інформаційних систем ПФУ є запровадження «інтелектуальної» системи призначення, перерахунку та виплати пенсій на базі даних, що накопичені в Державному реєстрі застрахованих осіб.

Сьогодні перед ПФУ стоять нові, перспективні завдання. Крім тих, що мають стратегічний характер, - впровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, є ціла низка тактичних завдань, спрямованих насамперед на покращення якості обслуговування громадян та якості самої роботи Фонду.

Реформа сфери соціального забезпечення, зокрема пенсійна реформа, що проводиться в Україні, вимагає не тільки розробки нових інформаційних систем, а також значного перегляду функцій існуючих програмних комплексів.

Досягнутий рівень розвитку інформаційно – аналітичних технологій в системі соціального страхування, та перспективи його удосконалення дозволять Україні найближчим часом зайняти гідне місце у переліку держав, що мають право називати себе «соціальна держава».

Отже, організація діяльності органів Пенсійного фонду на сучасному етапі пенсійного та соціального реформування характеризується впровадженням ряду організаційно-технологічних інновацій та розширенням функцій і повноважень органів фонду. Такі інновації потребують з одного боку подальшого вдосконалення відповідного програмного забезпечення та створення автоматизованих робочих місць працівників, а з другого – налагодження командної роботи працівників, підвищення рівня їх кваліфікації та організації безперервної підготовки нових кадрів.

Список використаних джерел

1. Веб - сайт Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua>.

Клімушин Петро Сергійович,
доцент кафедри інформаційних технологій і
систем управління Харківського регіонального
інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України, к.т.н., доцент

Машикарів Юрій Григорович,
професор кафедри інформаційних технологій і
систем управління Харківського регіонального
інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України, д.ф.-м.н., професор

Партнерство для забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні

Результати застосування міжнародного досвіду свідчать, що цифрові технології стали рушійною силою соціально-економічного розвитку, забезпечили прискорений перехід до нового етапу розвитку – інформаційного суспільства [1].

Україна має власну історію розвитку базових засад інформаційного суспільства: діяльність всесвітньо відомої школи кібернетики; розроблення концепції та програми інформатизації, концепції та стратегії електронного урядування, сформовано основні правові засади побудови інформаційного суспільства; створення інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, регіональних і загальнодержавних електронних інформаційно-аналітичних систем електронного урядування та систем електронної демократії.

Шляхом прийняття ряду нормативно-правових актів регулюються суспільні відносини у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства, створення інформаційних електронних ресурсів, захисту прав інтелектуальної власності на такі ресурси, гарантій та механізму доступу до публічної інформації, розвитку відкритого уряду та інформаційної безпеки тощо.

Суб'єктами господарювання прискорено запроваджуються електронна економіка; сучасні інформаційно-комунікаційні технології та рішення щодо створення інформаційних ресурсів і запровадження електронних технологій для підвищення конкурентоспроможності економіці України.

Водночас рівень розбудови інформаційного суспільства в Україні не відповідає потенціалу та можливостям України. Основним чинником, які призвели до гальмування розвитку інформаційного суспільства в Україні, є [2]: відсутність дієвого механізму виконання завдань розвитку інформаційного суспільства; неефективність роботи відповідальних державних структур; зменшення обсягу фінансування на процеси інформатизації в державі; слабка координація дій усіх заінтересованих суб'єктів для забезпечення розвитку інформаційного суспільства.

В цих умовах необхідно: удосконалити нормативно-правову базу до європейських правових норм та стандартів; удосконалити інституціональний механізм для забезпечення прийняття системних державних рішень в інформаційній сфері; впроваджувати інтерактивний та трансакційний рівень функціонування Інтернет представленості органів самоврядування та державної влади; створення національних інноваційних структур для розроблення конкурентоспроможних вітчизняних інформаційно-аналітичних систем та ресурсів; забезпечення на національному та місцевому рівні ефективний механізм партнерства між урядом, бізнесом та громадськістю за процесами впровадження електронного урядування та електронної демократії; перехід до роботи з електронними документами з електронним цифровим підписом, забезпечення їх надійного та захищеного зберігання; впровадження електронного документообігу в системі державних органів та суспільстві з надійним захистом персональних даних; організація безперервного навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування за питаннями комп'ютерної грамотності та оцінка їх інформаційної компетентності.

Особою актуальності в умовах розвитку інформаційного суспільства отримують питання, що пов'язані з інформаційною безпекою, а саме: пропаганда протиправної діяльності, вчинення злочинів, зокрема крадіжок, вимагань, шахрайства, припинення роботи державних інформаційних ресурсів тощо.

Рішення цих питань базується на формуванні глобального партнерства в суспільстві, забезпечення співпраці держави з приватним сектором та громадськими організаціями у сфері широкого використання благ нових технологій, інформаційних продуктів та послуг. Головним завданням для держави є розроблення і запровадження механізмів перетворення інтелектуальних ресурсів нації, інтелектуального капіталу українського суспільства у виробництво матеріальних і духовних благ.

Все більшого значення в даний час набувають програми, які будують свою діяльність на основі мережевих принципів взаємодії. На думку провідних дослідників соціально-економічних процесів, пов'язаних з трансформацією соціальних інститутів сучасного суспільства і тенденцій глобалізації, розвиток соціальних мереж і систем, що функціонують на принципах самоорганізації, є одним з ключових факторів, що забезпечують прогрес сучасного суспільства.

Поширення інформаційно-комунікативних технологій має потенціал розвитку взаємодопомоги, і потрібні усвідомлені зусилля і консолідація основних сегментів суспільства – органів влади, бізнесу, науково-освітнього співтовариства, неурядових та міжнародних організацій. Сьогодні для осіб, що приймають управлінські рішення, будь це державні службовці, бізнесмени, лідери громадянського суспільства, керівники інвестиційних компаній та благодійних організацій, питання про розвиток інформаційного суспільства є актуальним завданням.

Тут на передній план виходить діяльність, спрямована на формування спільноти союзників, готових приймати стратегічні рішення, працювати заради майбутнього, причому навіть досить віддаленого.

В основу побудови інструментальних засобів підтримки соціального партнерства може бути покладено поняття дискурсу – форми комунікації, в ході якої висловлювання іншого ретельно перевіряються, розуміються, уточнюються, критикуються і, нарешті, до прийняття або відхилення. Дискурс організований комплексом правил: участь у ньому відкрито для будь-кого, здатного до мовлення; учасники рівноправні; прийнятна тільки одна сила – кращий аргумент, і забороняється будь який примус до згоди.

Одним з вдалих прикладів інструментальної реалізації засобів підтримки соціального партнерства є Web-портал bitrix24, який дозволяє в простій і зручній формі організувати дискурс в певному смисловому полі і націлений на комунікативну дію зі своєю прагматикою.

Іншим прикладом підтримки соціального партнерства може служити Портал знань "Ми розвиваємо електронне урядування" (www.egov.inf.ua) асоціації міст України, метою якого є поширення досвіду впровадження систем електронного урядування.

Таким чином, дискурс, як форма комунікативних дій у процесах соціальної самоорганізації, може розглядатися в якості механізму досягнення взаєморозуміння його учасників і встановлення соціального партнерства. Однак реалізація дискурсивних практик надзвичайно скрутна, а при роботі в реальному масштабі часу підчас і неможлива без розробки спеціальних інструментальних програмних засобів, до числа яких можуть бути віднесені системи підтримки комунікативних дій, що базуються на онтологічному підході, успішно використаному при створенні інформаційно-логічних моделей в процесах управління соціальними системами [3].

З метою підвищення ефективності формування та здійснення соціального партнерства доцільні розробка і застосування в регіонах інтеграційних платформ на основі технологій Інтернет, онтології і технологій вирішення завдань у відкритій формі для створення проблемно-орієнтованих систем підтримки комунікативних дій громадян, органів влади та бізнесу.

Список використаних джерел

1. Декларация принципов. Построение информационного общества – глобальная задача в новом тысячелетии // Всемирная встреча на высшем уровне по вопросам информационного общества. – Режим доступа: http://www.itu.int/dms_pub/itu-s/md/03/wsis/doc/S03-WSIS-DOC-0004!!MSW-R.doc

2. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. № 386-р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>

3. Виттих В. А. Онтологический подход к построению информационно-логических моделей в процессе управления социальных систем / В. А. Виттих // Вестник компьютерных и информационных технологий, 2011, № 5, С. 45–53.

Ключевський Володимир Іванович,
начальник відділу аналітично-контрольної роботи
апарату Херсонської обласної державної
адміністрації, магістр державного управління,
аспірант кафедри державного правління і
місцевого самоврядування Херсонського
національного технічного університету

Механізми організації електронного документообігу в органах публічного управління як складової електронного урядування: концептуальні підходи

На сьогодні серед пріоритетів державного управління є розвиток електронного урядування, як один з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого створюватиме умови для відкритого і прозорого управління.

Електронне урядування – форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [4].

Головною складовою електронного урядування повинна стати система електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів, як основа розвитку систем електронного документообігу (далі – СЕД) – високотехнологічного і прогресивного підходу до підвищення ефективності роботи органів публічного управління.

Впровадження СЕД має ґрунтуватися на концептуальних підходах у побудові як моделі системи, так і формуванні інформаційної взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Поширення інформаційних технологій, рівень якого є незначним, у більшості випадків не має системного характеру. Органами публічного управління проводиться робота з опрацювання документів переважно у паперовому вигляді, що значно ускладнює оперативне вжиття заходів для вирішення проблемних питань, своєчасне надання адміністративних послуг та довідкової інформації з питань діяльності цих органів.

Особливо важливого значення набуває поширення СЕД в органах місцевого самоврядування, які мають найбільшу територіальну розрізненість, однак, потребують постійної взаємодії для узгодженої реалізації державної політики на місцях.

На сьогодні розвиток і практичне поширення електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису гальмується недостатньою координацією діяльності органів державної влади всіх рівнів щодо впровадження вищевказаних технологій та низькою мотиваційною складовою персоналу цих органів у частині впровадження нових підходів у роботі, а також обмеженістю бюджетного фінансування на вказані цілі.

Основними причинами щодо стримування процесу переходу від класичного паперового до електронного документообігу є:

відсутність інтегрованої системи національних інформаційних ресурсів та інформаційної взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які лише формуються;

відсутність єдиних форматів та протоколів електронного цифрового підпису, єдиного для органів публічного управління центру сертифікації ключів;

низький рівень обізнаності службовців органів публічного управління щодо суті та переваг електронного документообігу;

прагнення уникнути новизни в роботі, консерватизм персоналу, обумовлений небажанням навчатися і перенавчатися, стереотипи мислення працівників, які звикли працювати з паперовими документами;

моральна застарілість та фізична зношеність переважної більшості комп'ютерної техніки, відсутність доступу до мережі Інтернет;

необхідність забезпечення юридичної сили електронних документів шляхом впровадження електронного цифрового підпису [6].

Переваги електронного документообігу очевидні, а його правовий статус закріплено у законах України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис» [1, 2]. Впроваджені СЕД мають відповідати вимогам Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінет Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1453 [3].

Вказану роботу доцільно розпочинати з формування Концепції електронного документообігу в органах публічного управління відповідної території, метою якої є визначення засад і створення умов для автоматизації та оптимізації загальних процесів діловодства і документообігу із застосуванням електронного цифрового підпису, підвищення ефективності діяльності органів публічного управління.

Основними принципами Концепції електронного документообігу мають бути: єдині технічні стандарти і взаємна сумісність; конфіденційність та захист інформації; орієнтованість на інтереси і потреби користувачів системи.

З урахуванням переваг технологій електронного урядування завданнями із забезпечення електронного документообігу в органах публічного управління є:

удосконалення технології публічного управління;

підвищення якості управлінських рішень;

економія бюджетних коштів на утримання цих органів;

організація інформаційної взаємодії органів публічного управління на базі електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису;

організація надання органами публічного управління послуг громадянам і суб'єктам господарювання в електронному вигляді з використанням Інтернету та інших засобів, насамперед за принципом "єдиного вікна";

забезпечення передачі і довгострокового зберігання електронних документів у відомчих і державних архівах, підтримки їх в актуалізованому стані та надання доступу до них.

Створення і впровадження єдиної СЕД в органах публічного управління доцільно здійснювати в декілька етапів. При цьому необхідно:

провести аналіз існуючих систем автоматизації діловодства, а також ринку пропозицій стосовно готових СЕД;

визначити доцільність придбання готової СЕД чи замовлення її розроблення під особливі потреби органів публічного управління з урахуванням специфіки діяльності та особливостей діловодства;

провести інвентаризацію наявної комп'ютерної техніки, яка залучатиметься до електронного документообігу, та визначити потребу у її модернізації чи залученні додаткової кількості такої техніки;

розробити технічні вимоги та проект технічного завдання на створення і впровадження в органах публічного управління СЕД із застосуванням електронного цифрового підпису;

провести комплекс навчань адміністраторів СЕД і періодичних рольових навчань персоналу цих органів для опрацювання основних процедур безпаперового руху документів;

здійснити міграцію паперових документів в електронну форму;

запровадити повний цикл безпаперового проходження вхідних і вихідних документів.

Уніфікований підхід до впровадження СЕД в органах публічного управління дасть змогу:

забезпечити автоматизацію та оптимізацію процесів діловодства і документообігу, зокрема: приймання, реєстрацію, попередній розгляд і підготовку до доповіді керівництву, облік резолюцій до документів та їх передачу до безпосередніх виконавців; узгодження та візування проектів вихідних документів, формування справ, передачі на зберігання в архів тощо;

прискорити обмін інформацією та оптимізувати інформаційні потоки між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

забезпечити системний контроль за виконанням завдань актів і доручень Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, місцевих органів влади, іншої службової кореспонденції;

створити єдине сховище документів та супровідної інформації, що дозволить поліпшити якість обробки документів і скоротити час на прийняття управлінських рішень з найбільш важливих питань;

забезпечити необхідний рівень безпеки під час роботи з документами та запровадження в СЕД органів публічного управління електронного цифрового підпису.

СЕД має враховувати перспективи свого подальшого розвитку та модернізації, мати гнучку внутрішню архітектуру і легко налаштовуватись при частковій зміні прикладного програмного забезпечення.

Список використаних джерел

1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=851-15>
2. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 року № 852-IV. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=852-15>
3. Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади: постанова Кабінет Міністрів України від 28 жовтня 2004 року № 1453. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1453-2004-%D0%BF>
4. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 року № 2250-р. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>
5. Про схвалення Концепції створення та функціонування інформаційної системи взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 року № 634-р. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/634-2012-%D1%80>
6. Про схвалення Концепції створення системи електронного документообігу в МНС: наказ Міністерства з питань надзвичайних ситуацій України від 30 серпня 2011 року № 906.

Конотонець Олег Сергійович,

к.держ.упр., доцент, доцент кафедри

регіонального розвитку та місцевого самоврядування

ХарPI НАДУ при Президентові України

Обов'язковість використання інформаційно-комунікаційних Технологій в місцевому самоврядуванні України

Існування України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави неможливе без забезпечення адекватності системи державного управління актуальним вимогам сьогодення. Сучасні суспільно-політичні події в країні явно демонструють небезпеку неадекватності діяльності органів влади очікуванням та прагненням народу. І громадська активність у відстоюванні своїх прав та інтересів свідчить про нагальну необхідність максимально швидкого вдосконалення діяльності органів влади.

В сучасному світі адекватність влади громаді забезпечується не тільки використанням новітніх управлінських технологій, але й досягнень науки та техніки. І одним з найважливіших напрямків такої адаптації є максимально активне запровадження до діяльності органів влади інформаційно-комунікаційних технологій. Саме ці технології дозволяють органам влади діяти ефективно та бути адекватними очікуванням громадян.

Сьогодні в Україні досить поширене переконання, що використання ІКТ є необов'язковим для органів місцевого самоврядування. Прикладом такого

підходу може бути той факт, що Державний комітет телебачення і радіомовлення України, який двічі на рік проводить моніторинг інформаційного наповнення веб-сайтів органів виконавчої влади, ігнорує сайти органів місцевого самоврядування. Сам факт наявності у органу місцевого самоврядування офіційного веб-сайту донедавна сприймався як цілком факультативне явище.

Дійсно, сучасне законодавство України не містить вимог щодо обов'язковості використання найбільш прогресивних інформаційно-комунікаційних технологій. В Україні непередбачене електронне голосування чи використання в органах влади системи електронного документообігу. Тим не менше, вже зараз є цілий ряд напрямків діяльності, за якими використання технологій електронного урядування є припустимим або, навіть, обов'язковим.

Нещодавні зміни до законодавства України докорінно змінили ситуацію в питанні обов'язковості використання ІКТ. Ці норми стосуються, переважно, здійсненні комунікацій та оприлюднення інформації. Ряд законів містять прямі вимоги щодо існування та наповнення офіційних веб-сайтів органів місцевого самоврядування, а також використання ІКТ при здійсненні офіційних комунікацій.

Ще 13 січня 2011 р. Верховна Рада прийняла Закон України «Про доступ до публічної інформації». Ряд позицій цього Закону передбачає використання офіційного веб-сайту для оприлюднення інформації про орган влади та його діяльність. Але ця процедура має факультативний (необов'язковий) характер. В той же час, окремі позиції закону «Про доступ до публічної інформації» передбачає обов'язковість використання ІКТ. Так, для забезпечення права на отримання публічної інформації закон передбачає наявність можливості звертатися до органу влади (в т.ч. – до органу місцевого самоврядування) із використанням електронної пошти. Зокрема, ч. 3 ст.19 Закону України «Про доступ до публічної інформації» передбачає, що *«запити [на отримання публічної інформації] можуть подаватися в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою) на вибір запитувача»*. А для забезпечення комфортності здійснення запиту на публічну інформацію (та стандартизації й уніфікації роботи органу влади) передбачене існування спеціальних форм запиту на інформацію. Ці форми повинні бути розміщені на офіційному веб-сайті органу влади. Згідно ч. 6 ст.19 згаданого вже Закону *«... особа може подавати запит шляхом заповнення відповідних форм запитів на інформацію, які можна отримати в розпорядника інформації та на офіційному веб-сайті відповідного розпорядника»* [2]. Таким чином, Закон України «Про доступ до публічної інформації» визначає необхідність обов'язкового використання в діяльності органів місцевого самоврядування електронної пошти та можливості отримання окремих файлів з офіційного веб-сайту цього органу влади.

В деяких Законах України обов'язковість використання ІКТ була передбачена не відразу, а була запроваджена в результаті зміни цих законів. Так, 21 квітня 2011 р. до Закону України від 10 квітня 1992 р. «Про оренду державного та комунального майна» було внесено зміни. Ці зміни зробили

обов'язковим оприлюднення інформації про майно, яке може передаватися в оренду, та про намір це зробити. Згідно ч. 4 ст. 7 закону «Про оренду державного та комунального майна» *«переліки цілісних майнових комплексів підприємств та їх структурних підрозділів і нерухомого майна, що може бути передано в оренду ... оприлюднюються в засобах масової інформації та на офіційних веб-сайтах орендодавців»*. Згідно ч. 4 ст. 9 цього ж закону *«орендодавець ... розміщує ... на веб-сайтах орендодавців оголошення про намір передати майно в оренду»* [3]. Таким чином, Закон України «Про оренду державного та комунального майна» відтепер не тільки передбачає обов'язковість оприлюднення інформації на офіційному веб-сайті органу влади, але й запроваджує поділ обов'язкової для оприлюднення інформації на пасивну та активну: про саму наявність можливого для оренди майна та про намір передати майно в оренду. Такий різноплановий характер даних цілком дозволяє всім зацікавленим сторонам успішно використовувати оприлюднену інформацію.

Цілком логічно, що запровадження обов'язковості використання ІКТ в діяльності органів місцевого самоврядування було продовжено при прийнятті нових Законів України. Так, 6 вересня 2012 р. Верховна рада прийняла Закон України «Про адміністративні послуги». Цей закон містить норми про обов'язковість використання ІКТ при інформуванні громадян про надання органами місцевого самоврядування адміністративних послуг. При цьому, закон містить пряму вимогу органу місцевого самоврядування створити власний офіційний веб-сайт. Згідно п. 2 ч. 2 ст. 6 закону про адміністративні послуги *«Суб'єкти надання адміністративних послуг зобов'язані забезпечити ... створення та функціонування веб-сайтів»*. Окремо в законі визначені позиції, які повинні відображатися на цих сайтах:

- ст. 6 ч. 2 п. 2: *«інформація про порядок надання відповідних адміністративних послуг, режим доступу до приміщення, в якому здійснюється прийом суб'єктів звернень, наявність сполучення громадського транспорту, під'їзних шляхів та місць паркування»;*

- ст. 8 ч. 2: *«інформаційна картка адміністративної послуги розміщується суб'єктом надання адміністративних послуг на його офіційному веб-сайті»* [1].

Таким чином, Закон України «Про адміністративні послуги» передбачає безумовну обов'язковість існування офіційного веб-сайту органу місцевого самоврядування (яких сьогодні в Україні існує більше 12 тис.). Крім того, цей закон чітко визначає окремі обов'язкові моменти наповнення офіційного сайту цього органу влади. Це змушує докорінно переглянути ставлення посадових осіб органів місцевого самоврядування до мережі Internet та взагалі до технологій електронного урядування.

Крім зазначеного, при наданні адміністративних послуг стало обов'язковим використання ІКТ для здійснення окремих процедур при здійсненні комунікацій з громадянами. Зокрема, Закон України «Про адміністративні послуги» передбачає можливість отримання електронною поштою інформації про порядок надання адміністративних послуг та (подібно

до забезпечення доступу до публічної інформації) отримання бланків з офіційних веб-сайтів органів влади. Так, п. 4 ч. 2 ст. 6 цього закону визначає серед обов'язків суб'єкта надання адміністративних послуг, яким є будь-який орган влади (в т.ч. – орган місцевого самоврядування) «... надання суб'єкту звернення, який звернувся засобами телекомунікації (... електронної пошти ...), інформації про порядок надання адміністративних послуг». А ч.10 ст. 9 цього закону передбачає, що «суб'єкт надання адміністративних послуг забезпечує ... одержання бланків з веб-сайтів суб'єктів надання адміністративних послуг ...» [1]. Таким чином, Закон України «Про адміністративні послуги» визначає обов'язковість для органів самоврядування використовувати для комунікацій електронну пошту та забезпечення можливості отримання окремих файлів з офіційного веб-сайту органу влади.

Деякі Закони України вже з моменту свого прийняття містили окремі норми, що передбачали обов'язковість використання ІКТ в діяльності органів влади. Але з часом до них були внесені зміни, які значно розширили сферу обов'язкового використання ІКТ. Так, 17 лютого 2011 р. Верховна Рада України затвердила Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». Одна з норм цього Закону передбачала обов'язковість використання ІКТ для інформування громадян про цей вид діяльності органів місцевого самоврядування. Частина 9 ст. 21 згаданого вже закону передбачає публічне відображення результатів впливу громадськості на процес регулювання містобудівної діяльності: «оприлюднення результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні здійснюється у двотижневий строк з дня їх прийняття шляхом ... розміщення таких рішень на офіційних веб-сайтах цих органів» [4].

27 березня 2014 р. в зв'язку із прийняттям Закону України «Про доступ до публічної інформації» до закону «Про регулювання містобудівної діяльності» було внесено зміни. Зокрема, відтепер оприлюднення інформації про генеральний план населеного пункту та детальний план території є обов'язковим і таке оприлюднення повинно здійснюватися саме з використанням ІКТ. Так, ч.11 ст.17 цього закону передбачає, що «загальна доступність матеріалів генерального плану населеного пункту забезпечується шляхом його розміщення на веб-сайті органу місцевого самоврядування». Аналогічно, згідно ч. 7 ст.19 цього закону «загальна доступність матеріалів детального плану території забезпечується шляхом його розміщення на веб-сайті органу місцевого самоврядування» [4]. Таким чином, Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачає обов'язковість оприлюднення в мережі Internet найважливіших аспектів діяльності органів місцевого самоврядування та громадської реакції на неї.

Інформаційно-комунікаційні технології можуть використовуватися органами місцевого самоврядування й за іншими напрямками їх діяльності. Всі ці напрямки переважно зосереджуються в сфері оприлюднення інформації. Такими є:

- боротьба з корупцією (Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції» – щодо обов'язковості оприлюднення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування декларацій керівництва місцевої ради);
- регуляторна політика (Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»);
- державні закупівлі (Закон України «Про здійснення державних закупівель»);
- доступ до публічної інформації (Закон України «Про доступ до публічної інформації» .- щодо обов'язку розпорядника інформації оприлюднювати дані про свою діяльність);
- житлово-комунальні послуги (наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30 липня 2012 р. №390).

Проте, законодавство передбачає факультативний характер оприлюднення цієї інформації саме на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування. Тому вважати ці процеси та процедури відносними до обов'язкового використання в діяльності органів місцевого самоврядування технологій електронного урядування немає підстав.

Таким чином, українське законодавство передбачає обов'язковість використання інформаційно-комунікаційних технологій в місцевому самоврядуванні за двома напрямками:

- оприлюднення інформації про діяльність органів влади;
- здійснення комунікацій з громадянами.

Кожний із зазначених напрямків має свої технічні умови та обмеження у використанні. Так, оприлюднення інформації повинно здійснюватися на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування. Закони України вимагають здійснення цієї процедури при наступних процесах та заходах:

- надання адміністративних послуг;
- регулювання містобудівної діяльності;
- оренда державного та комунального майна.

Окремим напрямком обов'язкового використання ІКТ в діяльності органів місцевого самоврядування є здійснення комунікацій з громадянами. Цей напрямок передбачений нормами двох законів України, які вимагають забезпечення комунікації в двох галузях діяльності:

- забезпечення доступу до публічної інформації;
- надання адміністративних послуг.

Отже, сьогодні використання ІКТ в діяльності органів місцевого самоврядування України перетворилося з факультативного явища на обов'язкове. Законодавство України визначає обов'язковість використання ІКТ за двома напрямками: оприлюднення інформації про діяльність органу місцевого самоврядування та здійснення комунікацій органу влади з громадськістю (наглядно це представлено в Табл.1). Проте, на сьогодні немає підстав стверджувати, що зазначені вимоги законодавств виконуються в повному обсязі.

Обов'язковість використання ІКТ в діяльності органів місцевого самоврядування

<i>№з/п</i>	<i>Галузь</i>	<i>Оприлюднення інформації</i>	<i>Здійснення комунікацій</i>
1.	Доступ до публічної інформації		Подача запиту на публічну інформацію: <ul style="list-style-type: none"> ▪ електронною поштою; ▪ заповненням відповідної форми на офіційному веб-сайті.
2.	Адміністративні послуги	Розміщення на офіційному веб-сайті органу влади: <ul style="list-style-type: none"> ▪ інформація про порядок надання відповідних адміністративних послуг, режим доступу до приміщення, в якому здійснюється прийом суб'єктів звернень, наявність сполучення громадського транспорту, під'їзних шляхів та місць паркування; ▪ інформаційних карток адміністративних послуг. 	Надання: <ul style="list-style-type: none"> ▪ інформації про порядок отримання послуг через електронну пошту; ▪ бланків з веб-сайту.
3.	Оренда державного та комунального майна	1. Оприлюднення на офіційному веб-сайті органу влади переліку майна, яке може бути передано в оренду. 2. Оголошення про намір передати майно в оренду.	
4.	Містобудівна діяльність	Розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування: <ul style="list-style-type: none"> ▪ генерального плану населеного пункту; ▪ детального плану території; ▪ результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації. 	

В таких умовах виконання вимог законодавства щодо використання ІКТ та задля забезпечення подальшого вдосконалення діяльності органів місцевого самоврядування необхідно здійснювати наступні заходи:

1. Активно фінансувати впровадження новітніх технологій до діяльності органів влади, передбачати в бюджетах всіх рівнів необхідність виконання законодавства України щодо створення та функціонування офіційних веб-сайтів органів місцевого самоврядування, їх адекватного наповнення, використання новітніх засобів зв'язку.

2. Здійснювати ретельний контроль за дотриманням законодавства в сфері використання ІКТ в діяльності органів місцевого самоврядування. При цьому, необхідно контролювати не тільки виконання передбачених законом процедур, але й наявність в бюджетах відповідних витрат на впровадження ІКТ.

3. Постійно здійснювати виховання керівних кадрів органів місцевого самоврядування в напрямку формування настанов на активне використання ІКТ в практичній діяльності посадовців, створити у чиновників осмислену потребу у використанні досягнень науково-технічного прогресу для служби народу та територіальній громаді.

Виключно здійснення цих заходів дозволить створити достатні передумови для активного використання інформаційно-комунікаційних технологій в діяльності органів місцевого самоврядування та забезпечить вдосконалення діяльності системи органів влади до сучасних потреб та очікувань громадян.

Список використаних джерел

1. Про адміністративні послуги : Закон України від 6 вересня 2012 р. №5203-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

2. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січня 2011 р. №2939-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

3. Про оренду державного та комунального майна : Закон України від 10 квітня 1992 р. №2269-XII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2269-12>

4. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 р. №3038-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>

*Красножон Олена Сергіївна,
аспірант кафедри політичних наук
ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*

Інтернет як засіб релігійної пропаганди: особливості Одеського регіону

У сучасному інформаційному суспільстві роль основного виробника образів відіграють електронні засоби масової інформації (ЗМІ). Інтернету притаманний общинний характер та можна констатувати, що він слугує своєрідним медійним каналом, який на даний час є одним з основних засобів пропаганди для релігійних організацій. Даний спосіб не тільки дозволяє ілюструвати свою діяльність та шукати нових членів, а й впливати на релігійні практики, роблячи інститут релігії більш відкритим.

Роль релігійних ЗМІ в суспільстві розглядалася низкою українських релігієзнавців, що звернули увагу на значні можливості інформування через Інтернет-ресурси. Серед них В. Климов, М. Новиченко, С. Свистунов, А. Бойко, М. Балаклицький та ін. [1, с. 42].

На основі соціологічного дослідження було визначено, що на початку 2012 року кількість Інтернет-користувачів у всьому світі становила 2,1 млрд. чоловік [4, с. 90]. До речі, більше половини з них отримували доступ до Глобальної мережі через мобільні пристрої. Релігійні громади через Інтернет мають можливість користуватись теологічними чатами, віртуальними церквами, веб-кладовищами, онлайн богослужіннями, проводити онлайн сповіді та зустрічі з пастором, екуменічні дебати, сеанси медитації, отримувати проповіді електронною поштою, сприяти цілодобовому навчанню місіонерів з усього світу та ін.

Кількість релігійних періодичних видань в Одеській області за останні 10 років зросла майже вдвічі [1, с. 49]. Однак, порівняно з 1990-ми роками, темпи зростання є значно повільнішими. Для релігійних Інтернет-ресурсів характерно випередження в порівнянні з друкованими ЗМІ за якістю журналістської роботи, за кількістю ресурсів та обсягом аудиторії. У середовищі мережі релігійні організації створюють електронні ЗМІ, які можуть дублювати друкований варіант (в окремих випадках розширюючи і доповнюючи інформацію, включати функції копіювання тих чи інших матеріалів), а можуть і бути окремим та самостійним ЗМІ. Водночас, релігійні організації активно збільшують свою присутність в інформаційному просторі через створення власних телепрограм, сайтів у мережі, а також через більш активну участь у світських друкованих та електронних засобах масової інформації. У мережі Інтернет релігія може бути представлена як просте інформування про сутність, віровчення, події, які відбуваються (призначене як для прихильників даної релігії, так і для тих, хто просто цікавиться релігійною проблематикою). З іншого боку - місіонерські практики, спрямовані на переконання людини прийняти те чи інше віровчення та реалізація релігійних практик (наприклад,

функціонування інтернет - церков). Але на відміну від США, в Україні, вони ще не мають достатньо великого поширення.

Інтернет на даний момент є одним з головних інформаційних каналів, що висвітлюють події релігійного життя в нашій країні. Даний факт пов'язаний з декількома обставинами: по-перше, це відносно недорогий вид ЗМІ (що підтверджується обсягом інформації про релігійне життя; в декілька разів перевищує подібну інформацію в «традиційних» ЗМІ: часто релігійні організації, в силу обмеженості матеріальних ресурсів, не мають їх достатньо для виходу в публічну сферу, і, практично, єдиним доступним засобом для цієї мети служить Інтернет); по-друге, на думку А. Верховського, релігійна тематика в загальному просторі дискусій на сьогоднішній день є маргінальною, малоцікавою для більшої частини населення [2, с. 76].

Проблема взаєморозуміння є особливо актуальною для регіонів із поліетнічним складом населення, де характер міжнаціональних та міжконфесійних відносин відіграє надзвичайно важливу роль. Яскравим прикладом є Одеська область, яка суттєво відрізняється від інших регіонів України за національним складом населення. Тут проживають представники понад 130 національностей та народностей, причому особи некорінної національності складають понад 45% населення, тоді як загалом по Україні цей показник дорівнює 26,4%. Більшість дорослого населення області вважає себе віруючими в Бога. Невелика частина (8-9 %) коливається між вірою в Бога і невір'ям у нього. Невіруючих - меншість. Зовсім небагато байдужих до питань віри. Решті (10-15%) важко визначити своє ставлення до релігії. За результатами соціологічних досліджень в останні роки переважна більшість дорослого населення Одеського регіону - люди релігійні (якщо враховувати з «нетвердими у вірі», то їх 73 %). «Тих, що коливаються» також зараховують до віруючих, оскільки вони не заперечують віру в Бога [3]. Крім того, цю категорію відносили до віруючих навіть у деяких радянських методиках визначення релігійності населення.

Процес відродження релігійного життя в Одеському регіоні та Україні, в цілому, активізувався саме в ті часові рамки, що й процес становлення Інтернету як нового інформаційно-комунікаційного середовища. Даний збіг можна пояснити формуванням інформаційного суспільства в нашій країні, одним з характеристик якого в плані релігії є збільшення впливу релігійної ідентичності на соціальні та політичні процеси.

Список використаних джерел

1. Добродум О.В. Виртуализация и Интернет-религии в Рунете /О.В. Добродум // Наука і релігія: Проблеми діалогу. – Одеса: Наука і техніка, 2005. – Випуск 3. – С. 39-64.
2. Новиченко М.Р. Висвітлення релігійної свободи в Україні засобами масової інформації /М.Р. Новиченко// Релігійна свобода. Науковий щорічник. – К., 2001. – №5. – С.74-77.
3. Религиозная ситуация в Одесской области и на Украине: 2005 – 2010 гг. // Социологический информационно – исследовательский центр «Пульс».

[Электронный ресурс] - Режим доступа: -
<http://puls.od.ua/index.php/topnews/37-religsit-od-reg-i-ukr-1.html>

4. Свистунов С.В. Голос церкви має бути почутий в Інтернеті // С.В. Свистунов // Релігійна свобода. Науковий щорічник. – К., 2001. – №5. – С.90-92.

Кривцова Олена Миколаївна,
к.держ.упр., доцент кафедри
європейської інтеграції
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

Побудова інформаційного суспільства як чинник сталого розвитку демократичної держави

Враховуючи світовий досвід формування та розвитку інформаційного суспільства необхідно відзначити, що його відмінною ознакою є свобода доступу до інформації та свобода її поширення. Це сприяє вдосконаленню демократичних процедур, підвищенню ділової активності, розвитку добросовісної конкуренції, забезпечення прав споживачів. Це також запобігає олігархізації економіки, зрощування бюрократії з неефективними монополістичними структурами, протидіє деградації господарства та корупції. Технічний і технологічний прогрес спричиняє появу принципово нових видів інформаційних продуктів. Розвиток технічних засобів несе з собою глибокі якісні зміни в усіх сферах життя.

Інформатизація має великий потенціал для вдосконалення устрою держави, оптимального використання місцевих умов і ресурсів, значного підвищення ефективності виробництва, розвитку складних послуг та освіти, економії природних ресурсів та захисту навколишнього середовища і, нарешті, для переходу до сталого розвитку.

Використання електронних комунікацій докорінно перетворює систему освіти: все більше число людей використовує можливості дистанційного навчання, активно реалізується принцип підвищення кваліфікації протягом усього життя. Поліпшення підготовки фахівців відкриває компаніям і установам нові горизонти в управлінні персоналом, а значить і можливості зростання виробництва. У свою чергу, для кожного працівника це означає більш успішну і динамічну кар'єру, більшу мотивацію до праці.

У методологічному плані фахівці умовно виділяють дві основні моделі розвитку інформаційного суспільства: західну і східну. Причому в рамках західної моделі окремо розглядаються європейський і американський шляхи інформаційного розвитку, а в рамках східної моделі особливе місце займає Китай.

При цьому «американський шлях» формування інформаційного суспільства визначається загальною моделлю соціально-економічного розвитку, в якій функції держави зводяться до мінімуму. Головне в цьому -

максимальна лібералізація ринку інформаційно-телекомунікаційних технологій. У США основний упор робиться на розвиток за допомогою нових інформаційних технологій так званих «домашніх розваг», а, наприклад, у Великобританії попит на подібну продукцію не є визначальним. В основі східної (Японія, Китай та інші країни) моделі розвитку інформаційного суспільства лежать співпраця держави і ринку, спроба встановити зв'язок між культурними цінностями і соціальними змінами, що відбуваються. Філософські постулати співіснування, а також сприяння держави в реалізації цих принципів на рівні окремої організації є, на думку азіатських політиків, запорукою успіху.

З урахуванням викладеного входження України в еру інформаційного суспільства може розглядатися як одна з ключових умов розвитку нашої держави.

Основними завданнями, що стоять перед Україною при побудові і розвитку інформаційного суспільства, є: формування сучасної інформаційно-комунікаційної інфраструктури, надання на її основі якісних послуг і забезпечення високого рівня доступності для населення інформації і технологій, підвищення якості освіти, медичного обслуговування, соціального захисту населення на основі розвитку і використання ІКТ, вдосконалення системи державних гарантій конституційних прав людини і громадянина в інформаційній сфері, розвиток національної економіки на основі використання ІКТ, підвищення ефективності державного управління та місцевого самоврядування, взаємодії громадянського суспільства та бізнесу з органами державної влади, якості та оперативності надання державних послуг, розвиток науки, технологій і техніки, підготовка кваліфікованих кадрів у сфері ІКТ, збереження культурної спадщини, зміцнення моральних і патріотичних принципів в суспільній свідомості, розвиток системи культурного та гуманітарного освіти; протидія використанню потенціалу ІКТ в цілях загрози національним інтересам, формування спільного інформаційного простору.

Ключові підходи національної політики України до побудови інформаційного суспільства визначені в Основних принципах розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки, затверджених Законом від 9 січня 2007 року № 537-У. Відповідно до цього документа одним з основних завдань розвитку інформаційного суспільства в Україні є створення для кожної людини на основі широкого використання сучасних ІКТ можливостей отримання інформації та знань.

Як заходи для її реалізації визначені, в тому числі такі напрямки: пріоритетне науково-технічний та інноваційний розвиток, створення умов для законодавчого забезпечення розвитку інформаційного суспільства, розвиток загальнодоступної інформаційної інфраструктури, забезпечення широкого доступу до телекомунікаційних послуг та інформаційних ресурсів, сприяння збільшенню різноманітності та кількості електронних послуг, забезпечення створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів, розвитку науки та культури в інформаційному суспільстві, модернізації охорони здоров'я, сфери захисту довкілля, а також забезпечення інформаційної безпеки.

Реалізація даного документа надала можливість підвищити рівень захисту прав і свобод людини та її добробуту, сприяла залученню громадян до управління державою, сприяла розвитку демократії, підвищила конкурентоспроможність економіки, а також дала імпульс подальшому розвитку українського сегменту Інтернету.

У той же час маємо виділити ряд невирішених питань.

За даними МСЕ розвиток інформаційних технологій в Україні страждає від низького проникнення мобільного і фіксованого широкосмугового інтернет-доступу (ШСД). У 2011 році їх послугами користувалися лише 4,4% і 7% населення, відповідно. При цьому зростання проникнення ШСД практично не спостерігається. Розвиток мобільного ШСД стримує відсутність в українських GSM-операторів ліцензій на мобільний зв'язок третього покоління. Україна - єдина в СНД держава, що не має національної 3G-мережі. Ліцензією на використання технології UMTS володіє тільки «Укртелеком», який зумів за останні сім років після її отримання покрити мережею тільки великі населені пункти і набрати менше 1 млн. абонентів. Офіційна причина відмови у видачі ліцензії іншим операторам - використання необхідного радіочастотного ресурсу військовими радіолокаційними службами.

Беручи до уваги, необхідність забезпечення подальшого розвитку інформаційного суспільства, активізацію впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життя, а також реалізацію в Україні ініціативи «Партнерство» Відкритий уряд »з розвитку електронного уряду, в липні 2012 року була розпочата розробка проекту Стратегії розвитку інформаційного суспільства.

Підсумком проведеної роботи стала поява двох документів: Стратегії розвитку інформаційного суспільства та Концепція створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних ресурсів. Концепція створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних ресурсів була схвалена постановою Кабінету Міністрів № 634 від 5 вересня 2012 року, а Стратегія розвитку інформаційного суспільства 18 вересня 2012 направлений на розгляд Президента України та розпорядженням КМУ № 386-р від 15 травня 2013 р. була прийнята.

Україна продовжує рухатися в розвитку інформаційного суспільства повільними темпами. Наприклад, за даними Держстату сукупний індекс капітальних інвестицій за період січень - березень 2013 р. у відношенні до відповідного періоду попереднього року склав 103%, в той же час, в сфері «Інформація та телекомунікації» він дорівнює 92,4%. Більш того, якщо з цієї сфери вилучити інформаційну або медійну частину, то обсяг капітальних інвестицій у ІТ-сферу складе 1288,4 млн. грн., що у загальному обсязі в розмірі 51943,5 млн. грн. складе менш, ніж 2,5%, що замало для сучасного високотехнологічного розвитку.

Це говорить про недостатність заходів державної політики, відсутність серйозного інтересу до ІТ-сфери у приватного сектору, розуміння важливості високих темпів розвитку інформаційного суспільства.

Таким чином, подальший розвиток інформаційного суспільства в Україні ґрунтується, насамперед, на підвищенні зацікавлення населення та бізнесу у ІТ-сфері, тобто у розширенні сфери інформаційних послуг, які надаються ІТ-ринком, державною та місцевою владою.

В Україні не має однозначної, достатньо достовірної статистики щодо поширення інформаційних технологій, розвитку інформаційного суспільства. Держстат не підтримує регулярної інформації щодо характеристик, які є базовими: інтернет-користувачів, доступу до Інтернет, обсягів ІТ-ринку тощо, що ніяк не корелює з Законом України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства», Постановою КМУ «Про затвердження Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства», недавнім Розпорядженням КМУ «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства».

Умови ведення ІТ бізнесу в Україні, зокрема розробки програмного забезпечення за обсягом стимулів поступаються тим, які створені у провідних країнах – експортерах послуг у сфері ІТ, а їх практичне використання ускладнене.

Вочевидь, поточний стан формування державної політики в цій сфері вимагає сукупності послідовних конкретних заходів з прискорення процесів розвитку інформаційного суспільства. Першим кроком в реалізації такої політики є оптимізація діяльності самої влади, її структури, підвищення оперативності та якості рішень, скорочення бюджетних витрат на утримання владної структури та сукупних непродуктивних витрат часу та коштів при взаємодії влади, населення та бізнесу, тобто реального партнерства, що декларується затвердженою Стратегією розвитку інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К. : НІСД, 2013.

2. «Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80>

3. Широкосмуговий доступ до Інтернету в Україні: поточний стан та перспективи. Аналітичне дослідження. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://1to1.iteach.com.ua/files/index.html#/31>.

Куспяк Ігор Сергійович,
доцент кафедри інформаційних
технологій та систем управління
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
к.політ.н.

Впровадження інструментів електронного урядування в 100 найбільших міст України: результати дослідження

Дослідження пропонує рейтинг 100 найбільших міст України за п'ятьма показниками – доступ до інформації, зворотній зв'язок з громадськістю, адміністративні послуги і доступ до публічної інформації та системи електронного документообігу [1].

Дослідження стало одним із наймасштабніших дотепер у даній сфері та дало змогу оцінити рівень та якість використання інструментів е-урядування, що є основою розвитку електронних адміністративних послуг, проаналізувати, які зміни відбулись протягом року, виявити основні тенденції та наявні проблеми при їх впровадженні. На основі результатів моніторингу буде сформовано рекомендації щодо кроків, які мають бути здійсненні на державному та місцевому рівнях із метою підвищення ефективності впровадження системи електронного урядування в діяльності органів місцевого самоврядування та готовності міст України до надання послуг в електронному форматі.

Метою моніторингу офіційних веб-сайтів ОМС 100 найбільших міст України стала оцінка інформаційної наповненості зовнішніх порталів, ступеню готовності ОМС прозоро висвітлювати власну діяльність та прийняті рішення, рівень використання інструментів зворотнього зв'язку та надання адміністративних послуг, ступінь оновлюваності інформації та зручність веб-сайтів у користуванні.

Щодо інформаційної наповненості веб-сайтів, можна стверджувати, що більшість міст, що увійшли до вибірки, приділяють достатню увагу наповненості зовнішніх порталів - на 90 % сайтів розміщено більше половини інформації, що увійшла до даної категорії, це який свідчить про те, що міські ради в значній мірі використовують власний сайт для інформування мешканців територіальної громади та представників бізнесу про свої діяльність, розміщуючи достатній обсяг інформації щодо інфраструктури та життєдіяльності міста та відповідні документи. На всіх досліджених сайтах наявна інформація про склад виконкому та перелік виконавчих органів міської ради, їх структура, місце розташування, режим роботи, на переважній більшості (в тій чи іншій мірі) - контактна інформація ОМС, телефони приймальні міського голови, розклад прийомів громадян, назви та склад постійних та тимчасових комісій, перелік комунальних підприємств, закладів соціальної сфери, що надають послуги населенню, лікувальних, оздоровчих установ, дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів, які розміщені в місті із зазначенням адреси, номерів телефонів, розпорядку роботи, порядок надання

послуг в ЦНАП, режим доступу до ЦНАП, інформація щодо інфраструктури та життєдіяльності міста. Разом з тим, недостатньо уваги приділено розміщенню відомостей, що стосуються бюджету, діючих тарифів та пільг, стану та використання комунального майна, плану роботи та розкладу засідань ради, земельних питань тощо, досить часто на сайтах відсутні статут та Генеральний план міста, правила забудови міста чи території, документи ОМС, рекомендовані до розміщення на офіційному веб-сайті міської ради.

Якісне інформаційне наповнення веб-сайту є першою та обов'язковою вимогою, проте в сучасних умовах цього недостатньо щоб говорити про його ефективність. Надзвичайно важливим показником якості веб-сайту є його функціональність, тобто можливість встановлення через веб-сайт зворотного зв'язку з громадськістю та надання послуг. Проведене дослідження показало, що, хоча, порівняно з минулорічним дослідженням (2013 р.) маємо незначне зростання рівня використання інструментів зворотного зв'язку з громадськістю, на більшості сайтів міських рад все ще не впроваджено подібні інструменти і лише 29 % досліджених сайтів отримали більше половини балів.

Перелік та опис адміністративних послуг, які надаються міською владою та форми запитів на публічну інформацію присутні на більшості сайтів, більш ніж в половині з них є можливість завантажити бланки заяв на отримання адмінпослуги. Разом з тим, зовсім не приділяється увага і політиці конфіденційності (авторизація користувачів та безпека персоніфікованих даних, що вносяться користувачем на сайт), досить часто відсутня інформація на сайті про механізми чи процедури, за допомогою яких громадськість може представляти свої інтереси або в інший спосіб впливати на реалізацію повноважень розпорядника інформації, можливість відслідкувати стан опрацювання заяви на отримання адмінпослуги.

Загалом більшість сайтів не є достатньо зручними у користуванні, лише четверта частина з них отримала максимально можливий чи відносно великий бал оцінки, часто сайти не достатньо логічно структуровані, а інформація розміщується таким чином, що знайти її досить важко, особливо якщо відсутній пошукова система. В переважній більшості випадків відсутня мобільна версія веб-сайту та версія веб-сайтів для слабозорих.

Лише п'ята частина веб-сайтів, що потрапили до переліку моніторингу мають задовільний стан щодо рівня оновлення інформації, найслабшим місцем в цій категорії є оперативність оновлення декларації про доходи міського голови за минулий рік, накази керівників виконавчих органів та рішення міської ради. Разом з тим, наявність актуальної та достовірної інформації є однією з визначальних умов зростання довіри та інтересу громадян до веб-ресурсу міста.

Що стосується системи внутрішнього електронного документообігу органів місцевого самоврядування, за результатами дослідження можна зробити висновок, що загальний рівень розвитку СЕД в містах України все ще залишається на досить низькому рівні. Разом з тим, порівнюючи результати дослідження у 2014р. з результатами аналогічного дослідження у 2013р., можна виділити ряд міст, які значно покращили стан запровадження ЕД. До

них відносяться: Кіровоград, Дніпропетровськ, Кременчук, Мукачево, Сміла, Нова Каховка, Київ, Ковель, Бровари, Хмельницький, Кам'янець-Подільський, Калуш, Красноармійськ, Луцьк та ще декілька міст у яких відбулося покращення у межах 10%. Система внутрішнього документообігу, що охоплює усі етапи, від створення документів або їх отримання до завершення виконання або відправлення, запроваджена у 45 містах (порівняно з 32-ма в минулому році), дві із зазначених систем поки що працюють у тестовому режимі. У 38 містах функціонують певні елементи системи ЕД, у двох з них заплановане розширення функціоналу системи електронного документообігу протягом поточного року.

Лише в 13-ти органах місцевого самоврядування до СЕД підключені всі структурні підрозділи, у 14-ти - запроваджено обов'язкове сканування всієї вхідної та вихідної документації. Із 45 міських рад, які надали інформацію про наявність внутрішньої системи електронного документообігу, у 38 паролі створено для усіх співробітників, які працюють з системою, ще у трьох такі паролі є лише у деяких користувачів, які наділені правами внесення змін та модифікації системи. У більшості випадків система ЕД не інтегрована з іншими системами (ГІС, e-mail тощо), не використовується цифровий підпис при передачі електронний документів в інші органи влади. Електронний цифровий підпис наявний у співробітників третини міських рад, при чому, в більшості випадків лише у керівника та головного бухгалтера та використовується для підпису фінансових документів. Комунальні підприємства до системи електронного документообігу підключені лише в 10-ти містах. Для обміну електронними документами з іншими державними організаціями лише 26 ОМС використовують захищені канали зв'язку, інші використовують електронну пошту.

Варто зазначити, що через відсутність чітких законодавчо затверджених вимог, критеріїв вибору тієї чи іншої системи електронного документообігу, містам досить важко зорієнтуватися у великій кількості програмного забезпечення, що пропонується сьогодні виробниками та обрати саме ту платформу, яка буде достатньо гнучкою, надаватиме можливість для внесення змін та доповнень у майбутньому, зможе бути інтегрована із системами електронного документообігу інших виробників, буде найбільш якісною та зручною у використанні та обслуговуванні.

В результаті проведеного оцінювання діяльності Центрів надання адміністративних послуг можна констатувати, що створення ЦНАПів та їх розвиток в різних містах України відбувався нерівномірно. І якщо ЦНАПи Вінницької міської ради та Івано-Франківської міської ради були створені одними з найперших в 2008 та 2010 роках, і за цей час свої діяльності стали еталоном та взірцем у сфері надання адміністративних послуг на муніципальному рівні, то тільки деяким з інших ЦНАПів, що були створені у період 2011 – 2013 р.р., вдається виконувати свою роботу більш-менш ефективно. Це ЦНАПи таких міст як Київ, Харків, Дніпропетровськ, Кривий Ріг, Луганськ, Чернігів, Горлівка, Кіровоград, Луцьк, Нововолинськ, Миколаїв. ЦНАПи інших міст України знаходяться поки що на середньому чи, навіть, на

початковому етапі свого розвитку. І закономірність цього явища яскраво показало опитування саме щодо наявності та якості функціонування рецепції в Центрах надання адміністративних послуг 100 найбільших міст України.

І якщо тенденція у роботі ЦНАПів щодо наявності стендів з інформацією, зразками заяв чи наявність облаштованого місця для заповнення документів та облаштованих місць очікування черги є позитивною і перевищує 90% від кількості всіх ЦНАПів, то інформаційні термінали самообслуговування встановлені лише в 25 ЦНАПах, а система електронної черги встановлена лише в 22 ЦНАПах з 100.

Крім того можливість попереднього запису на відвідування Центру є тільки у 14 ЦНАПів, а 86 Центрів цієї функції не передбачають. На цю проблему треба звернути увагу.

Одним із завдань дослідження була фіксація проблем, які заважають отримати послуги в ЦНАПі абсолютно для всіх груп населення. Дослідження показало, що п'ята частина ЦНАПів не забезпечена жодними умовами, для людей з обмеженими фізичними можливостями. Тільки 61% ЦНАПів обладнані пандусами, тільки 8% обладнані спеціальними вбиральнями, тільки 4% обладнані пристосованим відповідним чином інформаційним терміналом самообслуговування (знаходиться на нижчому рівні, ніж звичайний), тільки у 4% ЦНАПів вхідні двері облаштовані кнопками виклику, і тільки у 1% ЦНАПів при потребі, людям з обмеженими можливостями надає допомогу черговий, тільки у 1% ЦНАПів наявний інвалідний візок та двері ЦНАПу відкриваються автоматично, що полегшує вхід в Центр надання адміністративних послуг. Ці цифри і відсотки говорять самі за себе – як в більшості 100 найбільших містах України піклуються про людей з обмеженими фізичними можливостями.

Щодо позитиву, то важливо, що 92% Центрів використовують різноманітні механізми для встановлення зворотнього зв'язку, отримання думки користувачів щодо якості адміністративних послуг, що надаються через ЦНАП. Це свідчить про небайдужість працівників ЦНАПів щодо результатів своєї роботи. І це позитивна і дуже важлива практика. Головне, щоб як нові так і вже апробовані інструменти моніторингу думки користувачів щодо якості надання послуг використовувалися не час від часу, а системно і періодично.

Список використаних джерел

1. 100 міст – крок вперед. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування, як основи надання адміністративних послуг в електронному вигляді [Електронний ресурс]; за заг. ред. І. С. Куспляк, А. О. Серенок. – Вінниця : ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», 2014. – 86 с.

*Макарова Ірина Олегівна,
доцент кафедри інформаційних технологій
та систем управління ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України, к.т.н., доцент*

Соціальні мережи в рекламі освітніх послуг

Сьогодні найпопулярнішим елементом маркетингових комунікацій є представництво ВНЗ в Інтернеті. Переваги інтернет- комунікацій в обхваті аудиторії, цілодобовому режимі роботи і можливості ефективного зворотного зв'язку.

Електронні комунікації ВНЗ включають як мінімум чотири напрямки діяльності:

- створення і управління корпоративним сайтом ВНЗ ;
- організація рекламних кампаній в Інтернет просторі;
- співпраця та розміщення різної інформації на галузевих порталах ;
- робота в рамках соціальних мереж.

Веб-сайти ВНЗ на даний момент стали основним інструментом інформування ВНЗ про свою діяльність, але далеко не завжди сайт ВНЗ ефективно вирішує поставлені завдання. Останнім часом все більшої популярності набуває спілкування в соціальних мережах і ВНЗ не повинен залишатися осторонь.

Результати соціологічних досліджень серед абітурієнтів свідчать про все зростаюче значення реклами в соціальних мережах. За деякими даними [1] більше 70 % абітурієнтів вважають найбільш важливою рекламу ВНЗ саме в соціальній мережі і лише близько 17 % обрали рекламу в ЗМІ.

ВНЗ все активніше нарощують свою присутність у соціальних мережах, але далеко не завжди це робиться грамотно. Для того, щоб рекламна кампанія ВНЗ в соціальній мережі була ефективною, необхідно враховувати певні правила.

Вибір соціальної мережі повинен відповідати запитам цільової аудиторії. Має сенс використовувати можливості кількох соціальних мереж в рамках однієї рекламної кампанії, намагаючись отримати максимально релевантну поставленим завданням аудиторію в кожній з них.

Контент в соціальних мережах відіграє вирішальну роль. Його оновлення повинно бути частим і послідовним. Але кількість постів не повинно бути надмірним, рекомендується розміщувати 1-2 поста в день.

Всі елементи дизайну повинні відображати корпоративну культуру ВНЗ.

Для того щоб підвищити ефективність рекламної кампанії , необхідно звужувати цільову аудиторію [2]. Геотаргетинг дозволяє вибрати регіони, в яких буде показуватися оголошення. «ВКонтакте» дає можливість робити вибірку по містах і країнах, і навіть по вулицях великих міст, а Facebook - тільки по містах .

Використання демографічного націлення обов'язково для більшості рекламних кампаній. Наприклад, оголошення про набір до магістратури можна

зорієнтувати не тільки за віком, але і по навчальному закладу та року його закінчення. Нерідко абітурієнти, ще не вступивши, вказують в профілі вуз, в якому вони хочуть вчитися, цю інформацію також можна використовувати як націлювання. Інформація про посаду та професійну діяльність може бути особливо важлива у випадках залучення на галузеві програми.

Таргетування по приналежності до тих чи інших груп однаково корисно для просування програм як бакалаврату, так і додаткової освіти. Цільова аудиторія програм бакалаврату та магістратури дуже активна в соціальних мережах. Школярі та студенти не тільки обмінюються повідомленнями з друзями, але і вступають в безліч груп залежно від своїх інтересів. Доцільним може бути показ оголошення тим, хто перебуває у групах, присвячених підготовці до ЗНО та вступу до вузу, а також в групах абітурієнтів конкретних вузів. Потенційні магістранти також нерідко присутні в групах своїх нинішніх вузів. Також у кожній соціальній мережі існує чимало груп, присвячених професійним тематикам.

Доцільно звертатися окремо до кожного сегмента цільової аудиторії. Чим більше персоніфіковано повідомлення, тим більший відгук воно знаходить у тих, кому адресовано. Для різних сегментів цільової аудиторії зовсім різна інформація буде важлива і цікава. Так, абітурієнту і його батькам один і той же ВНЗ або спеціальність будуть цікаві з різних точок зору, тому й інформація повинна подаватися по-різному. Крім цього, необхідно враховувати, що, наприклад «ВКонтакте» більше розрахований на молодіжну аудиторію, а для батьків абітурієнтів краще підходить спілкування на Facebook.

Пишіть про свої конкурентні переваги. Це допоможе привернути увагу і отримати максимально релевантну аудиторію.

Використовуйте унікальний і різноманітний контент, зображення, що привертають увагу, намагайтеся видозмінювати оголошення, щоб вони не повторювалися. Не використовуйте один тип контенту для публікацій. Публікуйте різноманітний контент, щоб залучити людей з різними моделями сприйняття інформації - звук, відео, графіка, текст.

Обов'язково відповідайте на коментарі, навіть негативні, не видаляйте їх.

Не виводьте учасників зі спільноти. Давати посилання на сайт або окремі сторінки на ньому необхідно тільки в тому випадку, коли це відповідає контексту ситуації.

Необхідно відзначити, що спроби вирішити проблему просування освітніх послуг зовнішніми силами для ВНЗ досить затратні і не завжди ефективні, тому що компанії використовують свої перевірені стандартні техніки просування, в той час як ВНЗ потрібні нестандартні рішення. ВНЗ може вести рекламну кампанію в соціальних мережах власними силами, залучаючи для цього студентів, але не стихійно, потрібно навчання азам SMM і координація дій.

Таким чином, використання в процесі просування освітніх послуг методів соціального маркетингу дозволяють значно підвищити ефективність рекламних заходів. На відміну від традиційних методів просування послуг, мережеві інструменти більш точні і економічні.

Список використаних джерел

1. Натесова А. В., Маркетинговые исследования факторов и мотивов пользовательского выбора на рынке образовательных услуг
2. <http://www.likeni.ru/analytics/9-oshibok-smm/>

Маслов Юрій Костянтинович,

кандидат економічних наук,

докторант кафедри політичних наук

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Краудфандінг як ресурс соціально-політичної солідарності в епоху інформаційних технологій

Інформаційна доба, яка розповсюджується світом високими темпами, щодня приносить нові можливості людству для спілкування та співпраці у всіх сферах життя. Найбільші можливості в даному аспекті надають інформаційні технології, які дозволяють спілкуватися з будь-ким круглодобово та незалежно від територіального розташування, єдина вимога – наявність зв'язку та засобів, що його забезпечують. Завдяки таким можливостям з'явилися електронна комерція, соціальні мережі спілкування, тощо.

Краудфандінг являє собою феномен взаємодопомоги, в якому найважливішу роль відіграє використання цифрових технологій. Хоча різноманітні джерела дають різне визначення краудфандінгу, єдиного наукового визначення даного поняття знайдено не було. Оксфордський словник англійської мови визначає слово «crowdfunding» наступним чином: «the practice of funding a project or venture by raising many small amounts of money from a large number of people, typically via the Internet» [1], тобто як практику фінансування проекту або підприємства за допомогою збору великої кількості невеликих сум грошей від великої кількості людей, як правило, через інтернет.

Краудфандінговими проектами є збори грошей на організацію бізнесу, на допомогу постраждалим від стихійних лих і катастроф, на підтримку політичних кампаній, на створення програмних продуктів і суспільно значущі проекти. Є різні свідчення про те, що краудфандінг використовувався людьми ще наприкінці ХХ століття, проте за останні рік-два це явище розвинулося з надзвичайною швидкістю.

Схема краудфандінга завжди являє собою розрізнену в реальному світі, але організовану в світі віртуальному мережу користувачів-донорів, які перераховують кошти користувачам-реципієнтам. Кількість «донорів» зазвичай багаторазово перевищує кількість «реципієнтів», що дозволяє збирати значні суми грошей. При цьому кожен донор може пожертвувати досить скромну суму. Взаємодія відбувається через єдиний центр, заснований на інформаційних технологіях і представляє з себе спеціалізований сайт, блог, різні спільноти в соціальних мережах.

Грошовий внесок здійснюється або за допомогою банківських карт, або за допомогою електронної комерції. Відсутність в інтернеті реальних відстаней дозволяє користувачам миттєво опинитися в місці скупчення інформації про те, що їх цікавить.

Краудфандінг досить широко застосовується в країнах Заходу, де завдяки йому збирають гроші благодійні фонди та медичні служби. У Росії в даний час вже досить велика кількість організацій та індивідуальних користувачів беруть участь у краудфандінгу і в якості «донорів», і в якості «реципієнтів». Основними сервісами на даний момент є проекти «planeta.ru» і «boomstarter.ru». Відомі окремі краудфандінгові кампанії, що мали досить високий успіх. Серед них можна згадати:

- музичні - це проект «kroogi.ru», існуючий з 2007 року;
- присвячені міській культурі і урбаністиці, наприклад, «Міські проекти Варламова і Каца», що з'явилися в 2012 році;
- соціально-політичні, наприклад, «Фонд боротьби з корупцією» Олексія Навального, створений в 2011 році [2].

Набуває поширення краудфандінг і в Україні. Центральні телеканали, такі як «Інтер» та «1+1» на своїх офіційних сайтах мають розділ із закликом до благодійності, де можна за допомогою одного кліка перерахувати кошти на користь дитини. Соціальні мережі «Вконтакте», «Facebook» та інші за ініціативою будь-якої зареєстрованої особи збирають кошти на допомогу тваринам, людям, соціальним акціям тощо.

Але найбільшого розмаху краудфандінг отримав на початку 2014 року, коли до його послуг звернулися офіційні органи державної влади України. Рада національної безпеки України та Міністерство оборони запровадили проект щодо збору коштів для збройних сил України, який запрацював з 15 березня 2014 року. Щоб допомогти збройним силам необхідно відправити SMS на номер 565. Проект триває й на момент виходу статті і вже має певні успіхи: 18 березня, тобто за три дні роботи за допомогою SMS було зібрано 6,1 млн. грн, а на 19 травня 2014 року ця сума становила вже 29 млн 173 тис. грн. це майже 24% всіх коштів, мобілізованих українською владою в рамках допомоги збройним силам (решта коштів надходила на казначейський рахунок Міністерство оборони) [3]

Подібна взаємодія відбувається буквально на наших очах вперше за всю історію України, тому як раніше можливості здійснювати такі кампанії з такою швидкістю просто не існувало. Інтернет дозволяє координувати учасників краудфандінга та інформувати їх про всі новини, що стосуються проекту на новому якісному рівні.

Таким чином, дивовижний феномен солідарності природним чином існує в природі та житті людини, як природної частини першої. Цифрові ж технології перевели його на новий, раніше не існуючий рівень, якому притаманні більш висока швидкість кооперації, більші можливості за охопленням учасників і можливість глибшого включення в сам процес і результат взаємодопомоги. Можливо, сьогодні ми можемо говорити про новий етап розвитку колективної свідомості, про який вперше заговорив Еміль Дюркгейм: «Сукупність вірувань і

почуттів, загальних у середньому членам одного і того ж суспільства, утворює певну систему, яка має своє власне життя; її можна назвати колективним або загальним свідомістю» [4, с. 80]. Також Дюркгейм стверджував, що воно «не має як субстрат єдиного органу; воно, за визначенням, розсіяно у всьому просторі суспільства, але проте воно має специфічні риси, що створюють з нього особливу реальність» [4, с. 80]. Можливо, сьогодні, в умовах активного розвитку інформаційних технологій останні стануть тим самим «субстратом», на якому будуть еволюціонувати далі колективна свідомість і солідарність. Немає сумнівів у тому, що дане явище буде тільки розвиватися паралельно з розвитком інформаційних технологій та засобів зв'язку, а завданням політологів стане рефлексія нового явища.

Список використаних джерел

1. Oxford dictionaries [Електр. ресурс] — Режим доступу: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/crowdfunding>
2. Тумысов И.А. Феномен взаимопомощи в цифровую эпоху / И.А. Тумысов // Молодежный научный форум: Общественные и экономические науки. Электронный сборник статей по материалам IX студенческой международной заочной научно-практической конференции. — Москва: Изд. «МЦНО». — 2014. — № 2 (9). — С. 52-57. / [Электр. ресурс] — Режим доступа. — URL: [http://www.nauchforum.ru/archive/MNF_social/2\(9\).pdf](http://www.nauchforum.ru/archive/MNF_social/2(9).pdf)
3. На рахунки Міністерства оборони України в рамках акції «підтримай Українську армію» надійшло 124,7 млн. грн./ [Електр. ресурс] — Режим доступу: <http://www.mil.gov.ua/index.php?la>
4. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда. Метод социологии/ Пер. с фр. и послесловие А.Б. Гофмана. — М.: Наука, 1990. — 575 с.

Матвеева Ольга Юрійвна,

к.держ.упр., старший викладач кафедри економіки

та регіональної економічної політики

ДРІДУ НАДУ при Президентіві України

Економічний аспект досягнення сталого розвитку в умовах формування інформаційного суспільства

Початок ХХІ століття ознаменував посилення пріоритету інформації як одного з найважливіших ресурсів суспільного розвитку. Розкриття наукою фундаментальної властивості інформації як системоорганізуючого фактора громадянського суспільства та складної самоорганізованої системи відкриває нові шляхи вирішення глобальних проблем, що постали перед соціумом. Якщо на попередніх етапах соціокультурного розвитку цивілізації інформація не грала домінуючої ролі, то з постановкою світовою спільнотою мети щодо досягнення сталого розвитку ситуація кардинально змінилася. З допоміжного

інструмента інформація перетворилася на один з найперспективніших ресурсів досягнення даної мети. Значно доповнюючи ресурсно-сировинні, матеріально-технічні, фінансові та інтелектуальні ресурси, інформація здатна коригувати структуру і характер людської діяльності. Цей процес пов'язується науковцями зі становленням цивілізації «сталого типу» [5].

Сучасну світову спільноту, цивілізацію, часто називають «суспільством ризику» [1, с. 1], в якому засоби, що забезпечують життєдіяльність людей, перетворюються на засоби її руйнації. Концепції сталого розвитку, що передбачають досягнення рівноважного стану в економічній, соціальній та екологічній сферах людського буття, з'явилися як обґрунтована відповідь на цю глобальну загрозу.

Перебуваючи в історичній фазі прогресивного еволюційного розвитку цивілізації, інформаційне суспільство (англ. – information society) виступає теоретичною концепцією розвитку постіндустріального суспільства, в якій знання, досвід та інформація інтегруються в єдиний інформаційний простір.

Інформаційне суспільство в рамках цивілізації «сталого типу» можливо визначити як тип соціального устрою, в якому пріоритетним ресурсом стає інформація і передові знання. Рівень їх використання значною мірою обумовлює якість людського життя, окреслює перспективи суспільного розвитку. Він визначається мірою інформатизації суспільства. Інформатизація по суті охоплює всі види людської діяльності, в результаті чого формується новий тип інформаційної культури, що забезпечує становлення «стійкої цивілізації» [5].

Інформація, з управлінської точки зору, є особливим видом ресурсів. Тому за ознакою суспільної корисності її можна порівнювати з іншими ресурсами, що перебувають у розпорядженні суспільства. Зокрема, корисні копалини, що видобуваються у країні, є її природним надбанням, даністю. Сировина – це природні ресурси, до яких докладається людська праця з метою доставки їх до пунктів переробки. Матеріальні об'єкти людської праці виробляються з сировини та виступають безпосереднім продуктом праці. Капітал у грошовій формі уособлює інформацію щодо прав власності на матеріальні об'єкти виробництва. Інформація як предмет та вторинний результат виробництва з'являється сама по собі, не маючи матеріальної основи (її виникнення наука може констатувати через трудовитрати [3 с. 18]). Тим не менш, вона створюється людиною, споживається та абсолютизується нею.

Тому для інформаційної економіки реальний сектор – суто матеріальне виробництво – виступає в якості допоміжного фактора. Адже не можна припустити можливості втрати суспільного інтересу до матеріальних засад добробуту – води, продовольства, електроенергії.

Ускладнює розуміння інформаційної економіки й те, що глибокий інформаційний вміст мали й попередні соціально-економічні формації [3, с. 18]. Революція у сприйнятті цінностей вже мала місце. Логіка економічних процесів підпорядковує собі необхідність простого виробництва, а не навпаки. Країна, яка забезпечує себе продовольством та продуктами основного вжитку, але не здатна генерувати нові технології для виготовлення високотехнологічної

продукції, приречена на економічний занепад [3, с. 18]. Сучасні ж вияви глобалізації із притаманними їй економічними механізмами перерозподілу національного продукту призводять до того, що навіть загальна продовольча самодостатність може перетворитися на голод для окремих країн внаслідок глобального перерозподілу продукту. Ці постулати дістають дедалі більше практичних підтверджень. Тож незважаючи на абсолютну цінність виробничих систем та наявність стійкого попиту на продукти господарювання за умов високорозвиненого постіндустріального способу виробництва, вони є допоміжними, другорядними.

Поряд із ними інформація перетворюється на функціональну доміную, яка пропонує безліч інформаційних технологій як носіїв суспільного прогресу. У сучасному світі інформація як цінність у соціально-економічному розумінні активно витісняє із загально прийнятої системи суспільних цінностей ті з них, які мають виражену матеріальну природу.

Слід уточнити, що суспільну цінність становить не стільки інформація у чистому вигляді, що зберігається на тих або інших носіях. Більшою цінністю є кваліфікація, вміння, таланти людей, їхня поінформованість [6, с. 98]. З цієї точки зору, показовим є приклад, наведений Е. Тофлером: сукупне національне багатство всіх країн світу оцінювалося у 550 трлн. дол., з яких більше половини формувалося за рахунок людського капіталу – 365 трлн. дол., в той час, як на відтворений та природний капітал припадало відповідно 95 та 90 трлн. дол. відповідно [6, с. 98].

Людина інтегрується до глобального інформаційного простору, який дозволяє їй віднаходити різні відповіді на питання про рівень та характер попиту, суспільну цінність трудового внеску індивідів. Утім, подібна інтеграція виходить далеко за межі господарських цінностей. Вона накладає дедалі більший відбиток на всю систему соціально-економічних відносин, парадигму культурного розвитку, саму людину [2, с. 29]. Тому відбувається дедалі більше вираження інформаційних потреб, питоме зниження матеріальних цінностей у спектрі економічних інтересів людини [4, с. 209].

Інформація завдяки своїй плюралістичній природі здатна згладжувати негативні аспекти економічної асиметричності (яка повертає суспільство до суперечностей та конфронтації з приводу необхідності збалансування соціального, економічного та екологічного аспектів розвитку), утворюючи діалог між соціумом та управлінськими системами. Саме в такий спосіб стає можливим не занедбати або не втратити жодну із суспільних цінностей, які є важливими для функціонування та розвитку суспільства. Концепції забезпечення соціального, економічного та екологічного розвитку суспільства стають взаємодоповнюючими, зберігаючи при цьому цілісність ідеї комфортного суспільного буття, посилюючи тим самим розумінням його головних проблем та цілей.

Список використаних джерел

- 1.Бралиев А. Х. Влияние информационного общества на устойчивое развитие / А. Х. Бралиев // Вестник РУДН. – 2008. – № 4. – Режим доступа : http://www.ido.rudn.ru/vestnik/2008/2008_4/Bralieva.pdf.
- 2.Дюжев Д. В. Глобальна етика в епоху інформаційної цивілізації / Д. В. Дюжев // Актуальні проблеми клінічної, експериментальної та профілактичної медицини. : матер. Всеукраїнської науково-практич. конференції студентів та молодих вчених. – 2001. – С. 29.
- 3.Колодюк А. В. Теоретичне обґрунтування поняття та виникнення інформаційного суспільства / А. В. Колодюк // Борисфен. – 2004. – № 11. – С. 18.
- 4.Марчук Н. В. Інформаційна цивілізація: соціальні риси віртуального феномена / Н. В. Марчук // Наука. Релігія. Суспільство. – Донецьк : 2003. – № 4. – С. 209.
- 5.Орлов С. Л. Информационное общество и устойчивое развитие / Орлов Сергей Львович ; автореф. дис. к. ф. н. : 09.00.08. – М. : РАГС, 1999. – Режим доступа : <http://www.dslib.net/filosofia-texniki/informacionnoe-obwestvo-i-ustojchivoe-razvitie.html>.
- 6.Тоффлер Э. Метаморфозы власти / Э. Тоффлер. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2003. – 669 с.

Молчанов Данило Сергійович,
заступник директора
КП «Обласний інформаційно-аналітичний
центр», старший викладач кафедри
інформаційних технологій та
систем управління ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України

Інформаційно-аналітична система надання адміністративних послуг в Одеській області

Сьогодні в Україні спостерігається тенденція спрощення процесів надання послуг населенню за рахунок впровадження різноманітних систем автоматизації. На загальнодержавному рівні триває розробка Єдиного державного порталу адміністративних послуг та системи електронної взаємодії органів державної влади. В законодавчому напрямку за останній час було прийнято низку нормативних документів, головним із яких є Закон України «Про адміністративні послуги». Даним законом передбачається, що адміністративні послуги можуть надаватися через центри надання адміністративних послуг (далі - ЦНАП) або через Єдиний Державний портал адміністративних послуг, який нажалі ще не функціонує.

В Одеській області, як і в цілому в країні, за останній час відбулися позитивні зрушення в напрямку спрощення процедур отримання послуг населенням. Рішенням Одеської міської ради від 19.04.2012 №1862-VI було

утворено управління надання адміністративних послуг Одеської міської ради. Розпорядженням голови Одеської облдержадміністрації від 21.05.2012 №473/А-2012 встановлено, що надання адміністративних послуг Одеською обласною державною адміністрацією здійснюється через управління надання адміністративних послуг Одеської міської ради. При підтримці Координатора проектів ОБСЄ в Україні у 2013 році було створено Регіональний портал адміністративних послуг, який містить інформацію про регламенти та порядок отримання послуг, а також дає змогу отримувати деякі послуги он-лайн. Також в Одеській області у 2014 році планується відкриття Регіонального центру адміністративних послуг, до якого увійдуть державні структури Одеської області та м. Одеси, для цього Одеською облдержадміністрацією та Одеською міськрадою було затверджено спільний перелік адміністративних послуг, які надаються через управління надання адміністративних послуг Одеської міської ради.

За результатами аналізу, який було проведено в рамках спільного проекту з КПОУ у 2013 році було встановлено, що органами влади Одеської області надається 30 адміністративних послуг, а органами влади м. Одеси - 250. Тобто загальна кількість послуг, які будуть надаватися обласним ЦНАП становить близько 280 одиниць.

Надання адміністративної послуги сьогодні передбачає собою передавання певного набору документів від одної інстанції до іншої, саме цей процес на даний час є найменш автоматизованим елементом системи. Це приводить до невиправданих витрат часу на поїздки держслужбовців до ЦНАП для отримання та передачі паперових копій документів.

Наразі органами влади Одеської області та м. Одеси використовуються декілька різних інформаційних систем, які у достатній мірі не забезпечують повний цикл відпрацювання заяв на отримання послуг, та не враховують необхідну правову складову даного процесу.

За результатами аналізу, який було проведено в рамках проекту «E-government-2013» встановлено, що наявні на поточний момент на Українському ринку ІТ-технологій системи електронного документообігу не дозволяють повноцінно реалізувати обмін інформацією між адміністраторами ЦНАП та суб'єктами надання адміністративних послуг. Значна частина систем не дозволяє зручно та швидко налаштовувати технологічні схеми проходження інформації між структурними підрозділами, що унеможливує оперативне переведення їх у електронну форму. Окрім цього, більшість з систем не має інтегрованої системи накладання та перевірки електронного цифрового підпису відповідно до вимог чинного законодавства.

Автоматизація процесів обміну даними між окремими органами влади їхніми інформаційними системами, а також забезпечення доступу до них інших державних органів вимагають створення єдиної інформаційно-комунікаційної інфраструктури для обробки та маршрутизації міжвідомчих інформаційних потоків з урахуванням вимог щодо забезпечення інформаційної безпеки.

У цих цілях необхідно забезпечити:

- створення уніфікованої інформаційно-аналітичної системи надання адміністративних послуг, яка забезпечить можливість передачі даних в електронній формі на міжвідомчому рівні;
- формування єдиного державного реєстру адміністративних послуг;
- визначення вимог до взаємодії з іншими державними інформаційними системами.

Інформаційно-аналітична система надання адміністративних послуг повинна (далі-ІАСНАП) бути територіально розподіленою. Інформаційна взаємодія державних органів між собою, з організаціями та громадянами повинна здійснюватися за допомогою сучасних засобів ідентифікації учасників інформаційної взаємодії та електронного цифрового підпису. У результаті такої взаємодії можна однозначно визначити (ідентифікувати) учасників інформаційної взаємодії, уповноважених посадових осіб органів державної влади, що здійснюють інформаційну взаємодію, дату та час здійснення інформаційної взаємодії, а також гарантувати ідентичність інформації, відправленої одним учасником інформаційної взаємодії та отриманої іншим учасником інформаційної взаємодії.

ІАСНАП повинно складатися з регіонального веб-порталу надання адміністративних послуг та автоматизованої системи обробки заяв (АСОЗ), за принципом наведеним на рисунку 1.

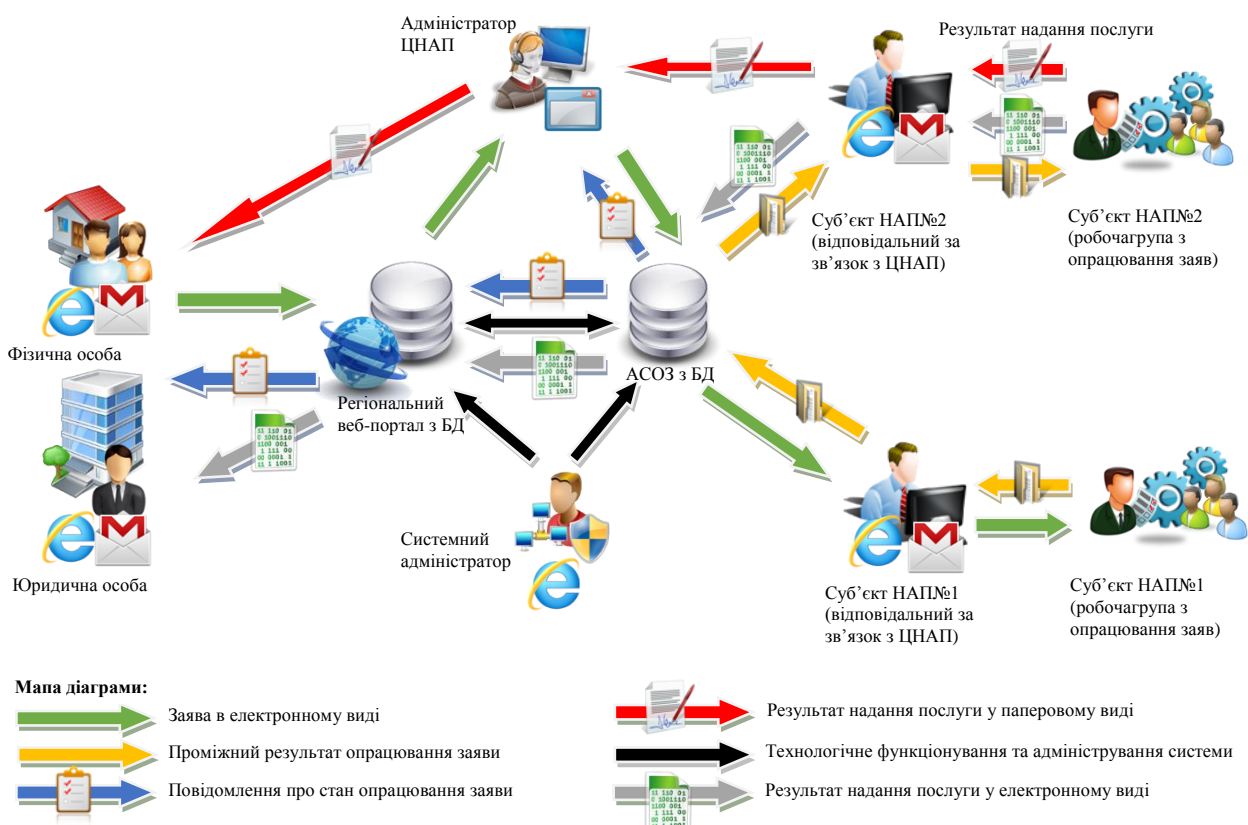

Рис. 1 – Модель ІАСНАП

Згідно представленої моделі надання адміністративних послуг суб'єкт звернення – фізична або юридична особа – звертається до Регіонального веб-

порталу з метою отримання адміністративних послуг та надсилає Заяву в електронному виді.

Регіональний веб-портал надання адміністративних послуг повинен забезпечити виконання наступних завдань:

- інформування суб'єктів звернення про наявні адміністративні послуги та процес їх одержання;
- здійснення зручного пошуку інформації всередині порталу з використанням фільтрів;
- реєстрація суб'єктів звернення (фізичних та юридичних осіб) з використанням механізмів електронного цифрового підпису;
- завантаження заяв суб'єктів, їх підписання, шифрування та надсилання до адміністратора ЦНАП;
- ознайомлення суб'єктів з поточним станом обробки заявки;
- можливість здійснення оплати за результат надання адміністративних послуг.

Регіональний веб-портал надання адміністративних послуг повинен функціонувати за протоколом HTTPS для створення шифрованого каналу даних.

АСОЗ повинна забезпечити виконання наступних завдань:

- накопичення інформації, необхідної для прийняття рішення за поданою суб'єктом звернення заявою та надання остаточного результату;
- забезпечення неперервного просування документу серед виконавців та здійснення постійного контролю адміністратором ЦНАП за термінами виконання робіт суб'єктами надання адміністративних послуг;
- формування адміністраторами ЦНАП та суб'єктами надання адміністративних послуг різного роду звітності, з метою отримання чіткої статистики та прийняття управлінських рішень;
- розмежування прав доступу користувачів автоматизованої системи обробки заяв до інформації та унеможливлення несанкціонованого ознайомлення сторонніх осіб з відомостями, що обробляються.

Розробка ІАСНАП надасть можливість забезпечити позитивні зміни в роботі місцевих та регіональних органів влади та життєдіяльності суспільства і людини, а саме:

- сконцентрувати в одному віртуальному ресурсі всю інформацію для отримання послуг;
- розширити можливості населення щодо отримання та оплати послуг в електронній формі;
- підвищити продуктивність та швидкість роботи адміністраторів та виконавців, задіяних в процесі надання адміністративних послуг;
- максимально виключити складову циркуляції паперових копій документів з процесу надання адміністративних послуг;
- створити єдину уніфіковану інфраструктуру надання муніципальних та регіональних адміністративних послуг населенню;
- досягти високого ступеню масштабованості системи та запобігти значним бюджетним витратам;

- сприяти відкритості органів місцевого самоврядування регіону та якості та доступності послуг за рахунок впровадження ІКТ;
- впровадити новітні інформаційні технології на районному рівні з метою подолання «електронної нерівності» між містами та сільськими районами області;
- зменшити особистий вплив чиновників на строки та результат надання адміністративної послуги.

Оптимальним варіантом розробки подібних систем є принцип відкритого коду (opensource), який можна розгорнути та налаштувати під потреби інших регіонів та міст, які б могли його у подальшому розвивати з урахуванням власних потреб, та заощадити велику кількість бюджетних коштів.

*Музиченко Ганна В'ячеславівна,
професор кафедри політичних наук
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», д. політ. н.*

Державна політика України с сфері інформатизації: завдання та технічні можливості

Державна інформаційна політика визначається у Законі України «Про інформацію» як сукупність основних напрямів і способів діяльності держави з одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Інформаційна політика України часів незалежності враховує ціннісні орієнтації й традиції суспільства та зміну масової свідомості, водночас стимулюючи інформаційне об'єднання регіонів і демонополізацію інформаційного сектора, впровадження нових мультимедійних засобів зв'язку в усі сфери державного управління. Основними принципами національної інформаційної політики, забезпеченими відповідним законодавством, вважаються гарантування права на інформацію, відкритість, вільний доступ до інформації в суспільстві, законність її отримання, використання та зберігання.

Головними напрямками і способами здійснення державної інформаційної політики є: забезпечення доступу громадянам до інформації; створення національних систем і мереж інформації; зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності; забезпечення ефективного використання інформації; сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів; створення загальної системи охорони інформації; сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України.

Як зазначає В. Ковалевський, державна політика України у сфері інформатизації, за думкою 78% опитуваних респондентів включає в себе тільки комп'ютеризацію, лише 8% побудували це визначення через сферу послуг [2, с.

171]. Звичайно, про інформатизацію мова має йти, перш за все, про створення технічних можливостей для її просування в суспільство. Одним з критеріїв оцінки ступеня інформатизації суспільства є кількість Інтернет-користувачів. За даними Європейської статистичної служби, чисельність користувачів Інтернету в Україні постійно зростає. За даними internetworldstats.com на середину 2012 року Україна входить до першої десятки країн Європи за кількістю інтернет-користувачів — доступ до всесвітньої павутини мають 15 млн 300 тис. українців, або 34,1% наявного населення України, що відповідає світовому рівню (34,4%), однак є нижчим за середньоєвропейський, який дорівнює 63,2%. Додаємо, що відсоток користувачів всесвітньої мережі в Україні є нижчим і у порівнянні з найближчими сусідками Росією (47,7%), Білоруссю (46%) та Молдовою (44,8%), і дуже далеким до рівня провідних скандинавських країн з майже стовідсотковим покриттям (Норвегія – 96,9% та Нідерланди - 92,9%). Отже, вважати даний аспект інформатизації завершеним в Україні не доцільно [2].

При визначенні основних напрямків державної інформаційної політики слід враховувати сучасні умови суспільного розвитку, а саме формування інформаційного суспільства, яке сприяє поширенню процесів глобалізації, усуненню комунікаційних бар'єрів як на міждержавному рівні, так і на рівні окремих громадян. Саме ці аспекти зумовлюють зміну ставлення до сутності самої державної інформаційної політики, а саме зосередження уваги не лише на процесах збирання, обробки та зберігання інформації, а передусім – на активній участі держави в процесах творення відповідної інформації, з метою протидії можливим інформаційним впливам ззовні (різноманітним засобам ведення сучасних інформаційних війн тощо), а також напрацювання ефективних механізмів її поширення зсередини (тобто серед своїх громадян) і ззовні (на міжнародній арені).

Методи й форми реалізації національної інформаційної політики час від часу викликають гострі дискусії у владних структурах, про що свідчать періодичні слухання у Верховній Раді України на тему регулювання інформаційного простору, захисту інформаційного суверенітету країни, лібералізації телекомунікації, незалежності та плюралізму засобів масової комунікації, становлення інформаційного бізнесу за європейськими стандартами.

Пріоритетними завданнями державної політики у сфері інформаційної та телекомунікаційної інфраструктури мають стати забезпечення випереджаючих темпів розвитку інфраструктури зв'язку, підвищення інвестиційної привабливості галузей інформатизації, істотне вдосконалення національної мережі телекомунікацій, поштової служби зв'язку, насамперед на базі новітніх вітчизняних технологій, їх інтегрування в глобальні інформаційні структури, у т. ч. в мережу Інтернет, створення сприятливих умов для доступу широких верств населення до світових інформаційних ресурсів.

Нагальним питанням утвердження інформаційного суверенітету держави є визначення зовнішніх і внутрішніх інформаційних загроз, до яких відносять усе ще недостатню прозорість для України міжнародного інформаційного

простору, децентралізацію контролю за інформаційною діяльністю, регіональні проблеми, інформаційну експансію Росії, використання "інфраструктури" для транзиту масивів інформації через кордони держави на умовах транснаціональних інформаційних монополій.

Список використаних джерел

1. Про інформацію: Закон України №2657 – XII від 02 жовтня 1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
2. Ковалевський В. Основні напрями досліджень інформаційних інтеракцій у політичній сфері / В. Ковалевський // Наукові записки. – К. : ІПіЕНД, 2003. – С. 171-182.
3. Internet Usage in Europe. Internet User Statistics & Population for 53 European countries and regions [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm>

Наумкіна Світлана Михайлівна,
доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політичних
наук Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Роль інформаційно-комунікативних технологій у формуванні системи влади: позитивні та негативні прояви і наслідки

У західній політологічній науці тема «інформаційного суспільства» і пов'язані з нею поняття «електронної демократії» і «електронного уряду» інтенсивно розробляються вже декілька десятиліть. Переважна увага приділяється проблемі використання інформаційно-комунікативних технологій в організації діалогу між владою та громадським суспільством. В умовах нової політичної реальності констатується криза традиційної демократії й робиться спроба знайти вихід з неї.

Витоком сучасних інформаційних концепцій розвитку суспільства є введене Г. Маклюєном поняття «галактики Гутенберга». В своїх роботах Г. Маклюєн розробив теорію, відповідно до якої двигуном розвитку суспільства є зміна інформаційних технологій. Він одним з перших припустив, що тип суспільства визначається пануючим в ньому типом комунікації, а людське сприйняття – швидкістю передачі інформації.

Таким чином, у постіндустріальному суспільстві технічні знання стають основою, а освіта – засобом досягнення влади. У результаті еліта представлена дослідниками та вченими. Але це не означає, що вчені діють як корпоративна група. У практичних політичних ситуаціях вони здатні розходитися

ідеологічно, і тоді різні групи вчених можуть поєднуватися із представниками інших еліт. Сама природа політики не дає окремим груп можливості бути монолітними постійно, і кожна з них, прагнучи до влади, намагається заручитися підтримкою інших груп. Одержавши владу, переможці починають приймати рішення міжгрупового характеру й впливати на розподіл влади окремих функціональних елементів, що спричиняє перерозподіл впливу усередині системи.

Акцентуючи увагу на проблемах політичного розвитку в умовах постіндустріалізму, Д. Белл бере під сумнів ідею так званої «демократії співучасті». Незважаючи на можливість всіх громадян брати участь у прийнятті рішень, на практиці влада в постіндустріальному суспільстві переходить від одних елітарних груп до інших. При цьому, рішення приймають тільки обрані – технократи. Оптимальна, з погляду Д. Белла, демократія буде можлива за умови: формування передумов для раціонального соціального розвитку; збалансованого розподілу й перерозподілу благ; забезпечення максимальної особистої волі індивіда [1, с. 197].

Американський соціолог і футуролог О. Тоффлер в 1970 р. розробив концепцію «антиципаторної» або «демократії, яка передбачає». Така демократія стане можливою в результаті впровадження нових інформаційних технологій. На думку цитованого автора, «антиципаторна демократія» повинна стати різновидом прямої демократії (*semi-direct democracy*), що забезпечить поєднання постійної участі громадян у політиці з функціонуванням представницьких інститутів [2, с. 321].

На відміну від утопістів, що представляють майбутнє тільки в райдужних відтінках, О. Тоффлер допускає в практиці наявність хвороб, брудної політики та дурних манер. Концепція практицизму не прогнозує життя в статичному вигляді, вона пропонує позитивну, революційну й реалістичну альтернативу. Це демократична й гуманна цивілізація, що підтримує рівновагу з біосферою й не попадає в небезпечну економічну залежність від іншого світу. Перехідний період, у якому перебуває світ, характеризується двома явищами. Перше – це посилення диференціації суспільства, його демасифікація. Друге – прискорення темпу історичних змін. Результатом є величезна напруга, в якій перебувають люди й суспільні інститути. Ця напруга позбавляє людей можливості приймати компетентні рішення. Тому головним завданням людства О. Тоффлер вважає створення нової форми існування, – такої, де буде комфортно й людям, і суспільним інститутам [3, с. 176].

Максимально повне пояснення різноманітних явищ можна, на думку М. Кастельса, дати тільки в тому випадку, якщо вивчити елементи соціальної, економічної й політичної сфер життя в їхній взаємодії [4, с. 112]. М. Кастельс пропонує три варіанти розвитку подій. Перший шлях припускає створити нове місцеве самоврядування. У багатьох державах демократія на місцях була покликана допомогти процвітанню суспільства, принаймні, у рамках національної політичної демократії. Цього вдавалося досягти у випадках, коли регіональні й місцеві уряди, кооперуючи свої дії, досягали певної децентралізації й підвищення рівня громадської участі. Поява електронних

носіїв у ще більшому ступені стимулює політичну участь на місцевому рівні, але й підсилює дроблення держав-націй.

Другий шлях пропонує як альтернативу політичній участі й встановлення горизонтальних комунікацій громадян з державними органами використовувати електронні комунікації. Он-лайнний доступ до інформації за допомогою персональних комп'ютерів дозволяє громадянам влаштовувати політичні дебати й обговорення в електронних форумах, минаючи, тим самим, контроль і думку, що нав'язується ЗМІ. В цих умовах громадяни формують свої власні політичні й ідеологічні співтовариства, обходячи, таким чином, встановлені державою політичні структури й створюючи гнучкі форми політичного простору. Однак такий варіант розвитку викликав серйозну критику перспектив електронної демократії. З одного боку, поява цієї форми демократії як інструмента політичних дебатів, представлення політичних ідей і рішень сприймається як інституціоналізована форма «афінської демократії», коли відносно невелика, утворена й впливова елітна група людей володіє важливою інформацією. У результаті більша маса неосвічених громадян виявляється за межами цієї нової форми демократії, як це було з рабами, жінками й іноземцями в Стародавній Греції. З іншого боку, засоби масової інформації часто наголошують на «політичному шоу» з усіма його особливостями, підмінюючи реальну політику. Індивідуалізація політики й суспільства може зробити практично неможливими й навіть небезпечними спроби досягти інтеграції й консенсусу. Слід також зазначити, що електронна політика може й повинна обмежувати відкритість і доступність системи електронної демократії. Як правило, кандидати, що розміщують ту або іншу інформацію в електронних мережах, не несуть за неї відповідальності при електронному спілкуванні з електоратом. Політичний контроль і електронна доступність виявляються взаємовиключними в існуючій політичній системі. Якщо політичні партії й організації тримають під контролем політичні процеси, а політична участь громадян у мережі є невід'ємною частиною інформаційної політики, слідством цього може бути формалізація виборів і прийняття політичних рішень. При цьому використання громадянами Інтернету як інструмента одержання інформації, комунікації й організації може привести до відходу від основного державного політичного курсу.

Для відновлення демократії в мережному суспільстві третій шлях припускає розвиток «політики символів», тобто політики віртуального мережного суспільства, заснованої на актуальному досвіді в реальності і зосередження політичних інтересів на неполітичних подіях. Такі організації, як «Міжнародна амністія», «Грінпіс» і безліч інших місцевих і міжнародних груп активістів і недержавних організацій є основними, найбільш потужними й мобільними учасниками інформаційної політики. Відстоюючи інтереси населення, такі організації вважають своєю метою участь у керуванні політичними процесами в державі. Причому зовсім необов'язково, що подібні організації мають прагнути до влади шляхом впровадження своїх кандидатів у державні органи. Не перетворюючись у політичні партії, вони, проте, стимулюють нові політичні процеси й процедури, які впораються із кризою

ліберальної класичної демократії на шляху створення нової – електронної [55, с. 145].

Поряд з оптимістичними прогнозами використання інформаційних технологій наростає й тривога, пов'язана з посиленням можливості для маніпулювання суспільною думкою, зміцнення з їхньою допомогою владної ієрархії, реалізацією корисливих інтересів власників ЗМІ. З'явилися також сумніви із приводу підвищення політичної активності громадян завдяки інформаційним технологіям у зв'язку з зростанням абсентеїзму й збільшенням чисельності протестного електорату.

На початку 90-х років ХХ століття в західних країнах теоретичні конструкти електронної демократії стали втілюватися в експериментальних проектах. Відбувалося це не на основі кабельних мереж і телебачення, а вже на новій технологічній базі, яку склали суспільні телекомунікаційні мережі й комп'ютери.

В умовах глобалізації соціальних і економічних процесів інформаційні технології виступають одним з найбільш важливих факторів, що впливають на формування суспільства ХХІ століття, маючи як позитивні, так і негативні прояви і наслідки.

Список використаних джерел

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Д. Белл; Пер. с англ. – М. : Academia, 1999. – 249 с.
2. Тоффлер Э. Метаморфозы власти: Знание, богатство и сила на пороге ХХІ века / Э. Тоффлер/ – М. : АСТ, 2001. – 669 с.
3. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер. – М. : Изд-во АСТ, 1999. – 748 с.
4. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс; Пер. с англ., под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М. : ГУВШ, 2000. – 245 с.
5. Кастельс М. Інформаційне суспільство та держава добробуту. Фінська модель / М. Кастельс, П. Хіманен; Пер. з англ. – К. : Ваклер, 2006. – 230 с.

Некпелова Олена Миколаївна,
головний бібліотекар відділу електронної
інформації Центральної бібліотеки
ім. М. Л. Кропивницького Централізованої
бібліотечної системи для дорослих м. Миколаєва

Нові кроки Центральної бібліотеки ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва в реалізації ініціативи «Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування»

Бібліотеки ЦБС для дорослих м. Миколаєва є центрами публічного доступу до інформації та сприяють реалізації відповідних конституційних прав

і свобод громадян України. Вони забезпечують поінформованість громадян про державотворчі і демократичні процеси в Україні, здійснюють інформаційну підтримку діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, створюють нові комунікаційні зв'язки між державними установами та місцевою громадою, організують навчання з оволодіння новими інформаційними технологіями для жителів міста.

В 2012 році бібліотеки ЦБС активно включилися в процес розвитку електронного урядування на місцевому рівні, чому сприяло впровадження в Україні міжнародної Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» та ініціативи «Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування». На виконання міської програми «Електронне урядування та електронна демократія в місті Миколаєві на 2010-2015 роки» у 18-ти бібліотеках поетапно протягом року було створено інтерактивні точки доступу до місцевого електронного документообігу, які отримали назву «Центри обслуговування громадян».

В 2013 році було втілено низку інноваційних ідей, які створили підґрунтя участі бібліотек ЦБС в системі електронного урядування, реалізовано проект «Бібліотеки як складова електронного діалогу громади і влади» за підтримки програми «Бібліоміст» та партнерських організацій, серед яких Українська бібліотечна асоціація, Національний центр електронного урядування, Посольство США в Україні, Міжнародний фонд «Відродження».

Проект «Бібліотеки як складова електронного діалогу громади і влади» став справжнім каталізатором подальшої діяльності бібліотеки, спрямованої на:

- створення практичного посібника для бібліотек з надання послуг електронного урядування «Влада – бібліотека – громада: приєднуємося до електронного урядування»;

- випуск електронного диску з матеріалами про розвиток е-урядування в Україні та за кордоном;

- підготовку та проведення 4-х міжрегіональних навчальних семінарів «Бібліотеки як складова електронного діалогу громади і влади» для бібліотекарів міських та районних бібліотек України.

Укладання практичного посібника для бібліотек з надання послуг електронного урядування «Влада – бібліотека – громада: приєднуємося до електронного урядування» відбувалося з урахуванням реалізації ініціативи «Публічні бібліотеки – мости до електронного урядування» на виконання Плану дій Ініціативи «Партнерство «Відкритий уряд».

Виданий посібник знайомить з основними засадами розвитку електронного урядування в Україні та світі, практичним досвідом 30 публічних бібліотек різного статусу – від національних до районних та селищних з 7 країн світу з різним рівнем впровадження е-урядування (Білорусь, Естонія, Казахстан, Латвія, Російська Федерація, США, Україна).

За словами фахівців провідних бібліотек України, посібник дає можливість ознайомитись з досвідом впровадження е-урядування в багатьох країнах світу і є корисним у практичній діяльності з розвитку е-урядування в Україні. Про це свідчать отримані листи, відгуки у соціальних мережах.

При розробці структури посібника було враховано вимоги щодо складання підручника зі вступом та висновком до кожного розділу. Матеріали посібника подано в 3-х розділах: теоретичний, практичний досвід бібліотек зарубіжжя, практичний досвід бібліотек України. Зроблено більш змістовною практичну частину видання з урахуванням досвіду, набутого Центральною бібліотекою ім. М. Л. Кропивницького. Практичний аспект закріплено конкретними рекомендаціями.

Досвід бібліотек України доповнено інформацією про Ініціативу «Партнерство «Відкритий Уряд». Посібник оснащено інформаційними боксами з довідковою інформацією та ілюстративними матеріалами.

Інформація про видання практичного посібника для бібліотек з надання послуг в системі електронного урядування «Влада – бібліотека – громада: приєднуємося до електронного урядування» увійшла в щорічну «Доповідь про стан інформатизації та розвиток інформаційного суспільства в Україні за 2013 рік» Кабінету Міністрів України.

Додатково за підтримки Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України було підготовлено електронний диск «Приєднуємося до електронного урядування: на допомогу бібліотечним фахівцям», до якого увійшли теоретичні, навчальні, рекламно-інформаційні матеріали з досвіду різних країн тощо.

Практичний посібник та диск розповсюджено під час проведення навчальних семінарів, участі у всеукраїнських заходах та поштовою розсилкою серед представників міських та районних бібліотек – учасниць семінарів, бібліотек національного рівня, обласних наукових універсальних бібліотек України, районних бібліотек Миколаївської області, бібліотек зарубіжжя, досвід яких було опубліковано в посібнику, партнерських організацій та міжнародних донорів, які підтримують діяльність публічних бібліотек України, Національного центру електронного управління, Міністерства культури України, фахових громадських організацій тощо.

З метою ознайомлення бібліотечної спільноти України з досвідом участі бібліотек в електронному урядуванні та поширення кращих практик, Центральна бібліотека ім. М.Л.Кропивницького провела в естафетній формі чотири міжрегіональних навчальних семінари у Миколаєві, Рівному, Дніпропетровську і Чернігові.

Базами семінарів стали Центральна бібліотека ім. М.Л.Кропивницького – для бібліотек південного регіону, Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека – для бібліотек західного регіону, Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія – для бібліотек східного регіону, Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка – для бібліотек центрального та північного регіонів.

Семінари проходили за участю керівника Національного центру електронного урядування, заступника генерального директора Державного

підприємства «Державний центр інформаційних ресурсів» О.І. Архипської, регіональних представників програми «Бібліоміст».

У ході семінарів 59 представників міських та районних бібліотек України ознайомились з теорією та практикою надання бібліотеками послуг в системі е-урядування на прикладі інноваційного досвіду роботи ЦБС для дорослих м. Миколаєва, Рівненської, Дніпропетровської та Чернігівської обласних універсальних наукових бібліотек. Бібліотечним фахівцям було презентовано практичний посібник «Влада-бібліотека-громада: приєднуємося до електронного урядування». Під час спілкування за допомогою програми «Скайп» з Центральною міською бібліотекою м. Сілламає (Естонія) мали змогу дізнатись про досвід бібліотек зарубіжжя на прикладі однієї із європейських країн з високим рівнем розвитку е-урядування.

Під час проведення семінарів було використано інтерактивні форми навчання (мозковий штурм, спілкування у форматі Світового кафе, міні-тренінг тощо), що сприяло отриманню учасниками знань та набуттю практичних навичок з означеної теми.

Учасники семінарів проаналізували стан надання в своїх бібліотеках послуг е-урядування і визначили, які е-послуги стануть доступними в них найближчим часом.

Одним з практичних результатів семінару стала розробка учасниками покрокового плану дій з підготовки бібліотек до надання послуг е-урядування.

На практичній сесії бібліотекарі отримали навички користування найбільш поширеними електронними послугами державного та регіонального рівнів.

Інноваційна діяльність Центральної бібліотеки ім. М.Л. Кропивницького ЦБС для дорослих по створенню моделі доступу до електронних послуг отримала високу професійну оцінку на міжнародному рівні. Бібліотека стала переможцем конкурсу «Внесок у відкритий уряд», організованого Програмою інновацій у публічних бібліотеках EIFL-PLIP. Нагороду було отримано на міжнародній бібліотечній конференції Next Library (червень 2013 р., м. Орхус, Данія).

Досвід бібліотеки з надання послуг електронного урядування увійшов до збірки «Бібліотечна кухня. 32 рецепти успішних сучасних бібліотек», виданої за підтримки програми «Бібліоміст». В цій унікальній книзі зібрані всі ініціативи та успішно реалізовані проекти від «бібліотечних шеф-кухарів» з різних куточків України. Збірка була презентована на національному бібліотечному ярмарку «Сучасна бібліотека: рухаємося вперед» (червень 2013 р., м. Київ, Україна).

Журналістами всеукраїнського телеканалу «5 канал» в рамках проекту «Простір ідей» був знятий та показаний в телеєфірі відеофільм, присвячений інноваційній діяльності ЦБС для дорослих м. Миколаєва (травень, 2013 р.).

Випуск бібліотекою практичного посібника і перемога в міжнародному конкурсі EIFL-PLIP увійшли в ТОП-події 2013 року у сфері електронного урядування в Україні. Перелік подій складено Національним центром

електронного управління і розміщено на сайті Національного центру електронного урядування.

Інформація про діяльність прозвучала у доповідях на 2-му соціально-економічному форумі «Інформаційне суспільство і влада» (м. Кіровоград, квітень 2013 р.), науково-практичному семінарі у форматі міжнародної відеоконференції «Інформаційне суспільство та сталий розвиток» в ОРІДУ НАДУ при Президентові України (м. Миколаїв, травень 2013 р.), науково-практичній конференції «Сучасні аспекти діяльності бібліотеки на новому етапі розвитку комунікацій» в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова (м. Миколаїв, жовтень 2013 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції за міжнародною участю «Актуальні проблеми та перспективи розвитку публічного управління» в ОРІДУ НАДУ при Президентові України (м. Одеса, жовтень 2013 р.), увійшла в статтю в збірці «Кращі практики місцевого самоврядування», яка видається Асоціацією міст України.

Список використаних джерел

1. Влада – бібліотека – громада: приєднуємося до електронного урядування : практичний посібник для бібліотек з надання послуг електронного урядування / Центральна бібліотека ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва ; уклад. Гич Г. М., Михайловська Т. О., Некипелова О. М., Цуканова А. Є. – Миколаїв : ФОП Швець В. Д., 2013. – 120 с.

2. Про затвердження міської Програми "Електронне врядування та електронна демократія в місті Миколаєві на 2010 – 2015 роки": рішення Миколаївської міської ради № 47/21 від 24 червня 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ngik.gorsoviet.mk.ua/ru/showdoc/?doc=15383>, вільний. – Загол. з екрану.

3. Про схвалення плану дій з впровадження в Україні Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд": розпорядження Кабінету Міністрів України № 220-р від 5 квітня 2012 р. // Урядовий кур'єр. - 2012. - 26 квітня (№ 76). - С. 15-16.

Николаева Татьяна,

аспирантка кафедри политических наук

Южноукраинский национальный педагогический университет имени К.Д. Ушинского

Концепция «электронное правительство» в контексте электронного управления в Болгарии

Создание эффективного электронного правительства в Болгарии является важной частью процесса модернизации государственного управления, повышения качества административных услуг, а также обеспечения

эффективного функционирования администрации, с точки зрения членства в Европейском Союзе.

Электронное правительство является одним из ключевых элементов общественного электронного управления с другими компонентами, такими как электронная демократия, электронная коммерция (раздел, относящийся к государственной отрасли регулирования), электронное здравоохранение, электронное обучение.

Электронное управление является не только расширением и улучшением обычных технологий управления, его целью является улучшить управление, персонал по оказанию помощи, экономию средств и т.д. Это новая философия и парадигма управления.

Как известно, электронное управление является более широким понятием, чем электронное правительство, которое, в свою очередь, определяется как «система, объединяющая использование ИКТ в государственном управлении с организационными изменениями и вновь приобретенными навыками, ведущие к улучшению общественных услуг и демократических процессов». [1] Термин "электронное правительство" на болгарском языке воспринимается в первую очередь как услуги, которые государство предоставляет гражданам и бизнесу в электронном виде с использованием достижений современных ИКТ.

Работа по созданию, развитию и эксплуатации возможностей, которые предоставляет электронное правительство, объявлена приоритетом в деятельности болгарского правительства по развитию информационного общества в Болгарии в последние 6-7 лет. В этой области были разработаны стратегии и план действий, которые своевременно обновляются. Работа электронного правительства тесно связана с проведением всеобъемлющей административной реформы для ориентации государственного управления на потребности граждан.

Хотя реализация реформы была предметом особого внимания со стороны правительства, результаты кажутся скромными по сравнению с достижениями стран Центральной и Восточной Европы. Начало строительства электронного правительства в Болгарии, как систематическая и нормативно обусловленная государственная политика, было заложено в Стратегии модернизации государственной администрации и Стратегии электронного правительства.

Основными нормативными документами, регулирующими деятельность электронного правительства Болгарии, в настоящее время являются:

- Административно-процессуальный кодекс;
- Закон об электронном документе и электронной подписи;
- Закон о защите персональных данных;

Одной из причин перехода электронного правительства к электронному управлению было принятие Закона «Об электронном управлении».[2] Основной целью и задачей этого Закона заключается в регулировании условий:

- обязательное обеспечение единой электронной услуги государственных органов и организаций граждан и предприятий;
- обязательное соблюдение по принципу - некоторые данные, предоставленные гражданами один раз можно использовать повторно всеми соответствующими должностными органами;

- обязательное соответствие с определенными стандартами для создания, хранения, переработки и обмен информацией между различными государственными органами и организациями;
- условия для электронного доступа к информации в правительстве и организации.

Необходимость введения специального закона или специальных правил в уже существующие законы была оправдана тем, что введение Национальной рамки оперативной совместимости в администрации и инструменты реализации концепции электронного правительства, которые могут быть проведены государственным управлением относительно легко путем осуществления функций Министра государственной администрации и административной реформы, а также путем принятия надлежащих мер для Совета Министров. Все эти меры, однако, не могли бы быть реализованы начиная от центральной исполнительной власти до уровня региональных губернаторов. В не поля действия концепции остались бы местные органы власти и местная администрация, т.е. государственные органы, которые не регулируются Советом Министров.

В связи с этим, был поставлен вопрос о том, следует ли и как этим органам адаптировать свою политику, чтобы присоединиться к Национальной рамке оперативной совместимости, установленной для администраций [4].

Закон об электронном управлении – это революционный акт, целью которого является реформация деятельности административных органов и содействие улучшению деятельности административных органов при помощи введения и использования ИКТ в их деятельности и содействие работе с гражданами.

Эта реформа невозможна без целостного переустройства всех процессов бизнеса в Болгарии и изменения основных принципов, благодаря которым работает администрация. Для достижения своих основных целей Закон электронного управления выделяет такие принципы:

- принцип однократного сбора и создания данных;
- принцип служебного уведомления;
- принцип автоматизированного предоставления;

Одна из характеристик информационной системы электронного управления – это удобство использования и широкий доступ для разной возрастной группы людей, потребителей, которые определены в резолюции Европейского парламента. Но при этом, при внедрении электронного управления возник ряд нерешенных проблем. Проблемой первостепенной важности является оперативное сохранение, архивирование и управление жизненным циклом электронных документов. В настоящем, почти все ведомства сохраняют бумажные оригиналы документов. Необходима разработка и прием нормативного акта, регламентирующего электронные архивы. Другой проблемой при реализации электронного управления – это отсутствие оперативной совместимости, единых стандартов и правил обращения с электронными документами.

Создание и поддержка надежной, эффективной коммуникационной среды между ведомствами является ключевым фактором функционирования электронного управления.

Изложенные суждения о взаимодействии между е-правительством и е-управлением дает основание для вывода, что существует определенная дистанция между адекватной нормативной базой европейских требований в сфере электронного управления и реальными результатами их практического применения. Это подтверждается теми обстоятельствами, что по данным последнего исследования информационного общества электронное управление и ИКТ инфраструктура находятся среди областей, в которых страна больше всего отстает по сравнению с остальными странами ЕС[5].

Список источников

1. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament and Social Committee of the Regions ((COM (2003) 567final)).
2. Държавен вестник, брой №46 от 12.06.2007 г.
3. Добрев Б., Гецова Е. Пътеводител за електронно правителство. International University, 2005, с.
4. Концепция на електронното правителство. [Електронный документ] – режим доступа: http://ejournal.vfu.bg/bg/pdfs/Svetla_Mihaleva
5. Информация про информационное общество Болгарии [Електронный документ] – Режим доступа: www.isociety.bg

Панченко Ганна Олександрівна,

головний спеціаліст відділу координації

наукових досліджень та інформаційно-аналітичної роботи

ОРІДУ НАДУ при Президентові України,

к.держ.упр.

Інформаційне суспільство: проблемні зони та можливості розвитку

Інформаційне суспільство сьогодні швидко розвивається, долає національні межі, це є поштовхом до усвідомлення того незаперечного факту, що виклики з боку глобального інформаційного суспільства є реальністю, і вирішення їх не оминуть.

Україна має бути адекватною цим викликам, а отже, – готовою до рішучих кроків у цьому напрямку. Вирішення проблемних питань у окресленій сфері є не лише питанням дотримання певного іміджу, а й питанням конкурентоспроможності, адекватної участі нашої країни в міжнародних суспільних процесах, у громадській, безпековій, економічній, політичній та інших сферах, спроможності забезпечення модернізації суспільства відповідно до викликів, що постають перед нами в інформаційній сфері [1, С. 123].

Щодо основних прикладних проблем, на яких слід зосередитися сьогодні:

- забезпечення інформаційного суверенітету країни;
- формування суспільно-політичних і державно-правових основ розбудови інформаційного суспільства;

– вирішення міжнародно-правових проблем інтеграції України у світовий простір і, зокрема, забезпечення інформаційної безпеки держави.

Крім того, не слід забувати про обов'язковий гуманітарний вимір проблеми. Як стверджують провідні науковці в сфері інформаційних технологій, в процесі інформатизації суспільства має відбутися певний якісний перехід до нових соціальних реалій, і ці зміни, передусім повинні стосуватися гуманітарної сфери. Йдеться про те, що за умови досягнення певного технологічного рівня розвитку з'являється проблема вимірювання соціальних змін, соціуму взагалі, внаслідок впровадження електронно-комп'ютерних технологій. Цей крок необхідний для того, щоб відбулися суттєві зміни у державному управлінні [3, С. 56].

На жаль, механізми, які використовуються для формування інформаційного суспільства сьогодні в нашій країні, є неефективними та застарілими. Причиною цьому є те, що ідеологічно вони були налаштовані на обслуговування виключно вузькоспеціалізованих державно-управлінських функцій, не враховуючи нових тенденцій в розвитку сучасного суспільства, заснованих на зміні парадигми відносин між владою і суспільством – влада повинна служити народові і надавати адміністративні послуги якісно та своєчасно. З цією метою і створювалася інформаційно-аналітична система, основною метою якої було підвищення ефективності роботи управлінців, органів публічної влади. При цьому, пріоритетним завданням є надання якісних послуг населенню і бізнесу. Усвідомлюючи, що зазначеними механізмами (за відсутності інших) будемо обслуговуватися і надалі, то слід розглянути можливість підвищення ефективності їх реалізації.

Шляхом підвищення ефективності є, по-перше, кодифікація інформаційного законодавства в умовах становлення інформаційного суспільства, по-друге, створення органу під керівництвом Президента України для оперативного розгляду питань побудови інформаційного суспільства.

Про вдосконалення національного профільного законодавства через кодифікацію зазначається в «Основних засадах розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-215 роки», затверджених Законом України від 9 січня 2007 року № 537-V: «з метою підвищення ефективності розвитку інформаційного суспільства необхідно створити цілісну систему законодавства, гармонізовану з нормами міжнародного права з питань розвитку інформаційного суспільства, зокрема здійснити кодифікацію інформаційного законодавства» [4].

Концепція кодифікації інформаційного законодавства України поєднує в собі два методологічні підходи: створення загального законодавчого акта та збереження у системі інформаційного законодавства підсистеми спеціального законодавства.

Домінування еkleктичної концепції кодифікації інформаційного законодавства в Україні є правовою загрозою національній безпеці, адже створює правовий хаос у інформаційній сфері, і як наслідок цього – розвиток корупції та правового нігілізму. Створення ж Кодексу України про інформатизацію має стати основою для вітчизняного інформаційного законодавства третього рівня після таких актів, як Конституція та кодифікованих законодавчих актів провідних

галузей права (цивільного, кримінального і частково адміністративного (у деліктній частині)). Четвертим рівнем у інформаційному законодавстві мають стати спеціальне законодавство [2, С. 54].

Порушуючи питання про те, який державний орган буде відповідальним за побудову інформаційного суспільства в Україні, слід зазначити, що за 20 років в Україні було створено і Комітет (трансформований в Агентство, в найменуванні якого зникло слово «інформатизація»), і Національне агентство при Президентові України, але держава так і не взяла на себе повну відповідальність за реалізацію проблемного питання. Важливо зазначити, що громадські організації, що працюють в сфері інформаційних технологій, виказали свою готовність взяти на себе регуляторну функцію, але це не є вирішенням проблеми. Тому логічним є створення органу під керівництвом Президента України для оперативного розгляду питань побудови інформаційного суспільства.

Зазначений орган повинен розглядати не лише конкретні проекти, а в першу чергу – загальнонаціональні, які будуть підтримуватися інфраструктурно всіма державними органами влади на всіх управлінських рівнях. За таких умов використання коштів буде ефективним і цілеспрямованим. Орган при Президентові повинен генерувати умови для впровадження інформаційних технологій у сферу державного управління, у суспільство в цілому. Необхідно створити умови для формування попиту на інформаційні технології відповідні пропозиції з боку надавачів інформаційних послуг [2, С.42].

Створення цього органу надасть поштовх і для подальшої інформатизації загальноосвітніх шкіл, і для подальшого розвитку надання населенню бізнесом, коли інформаційні технології використовуватимуться не лише для обслуговування внутрішньо бізнесових процесів.

Отже, побудова інформаційного суспільства дозволить Україні посісти гідне місце серед країн-лідерів у світовому поділі праці та ресурсів. Для досягнення цієї амбітної мети необхідно побудувати цілеспрямовану систему роботи з акцентуацією уваги на проблемних зонах і можливостях розвитку у сфері розвитку інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Вітчизняний та зарубіжний досвід впровадження електронного врядування/ Зб. матеріалів наук.-практ. конф. ; за заг. ред. д.держ.упр., проф., С.А. Чукут, к.держ.упр. О.В. Загвойської. – К. : Макрософт, 2008. – 136 с.

2. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт.доп./ Д.В. Дубов, О.А. Ожеван, С.Л. Гнатюк. К. : НІСД. – 2010. – 64 с.

3. Клименко І.В. Технології електронного урядування /І.В. Клименко, К.О. Линьов. – К. : Центр сприяння інституційному розвитку держ.служби, 2006. – 2006. – 192 с.

4. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки / Закон України від 9 січня 2007 року № 537-V: – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/537-16>

Пеньковський Володимир Іванович,

*начальник науково-дослідного відділу – заступник начальника управління
Центру воєнно-стратегічних досліджень, к.військ.н.*

Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського

Розумний Олег Дмитрович,

старший науковий співробітник Центру воєнно-стратегічних досліджень

Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського

Інформаційне домінування як складова підготовки території держави до оборони

Боротьба за інформаційне домінування займає все більш важливе місце в геополітичних змаганнях розвинутих країн світу. На сьогодні потенційні можливості розвитку суспільства все більш визначаються рівнем та ефективністю інформаційно-комунікаційних систем. Завдання щодо інформаційного забезпечення всіх сфер діяльності сучасного суспільства по своїй значущості вже переважає проблему індустріального розвитку [1].

Сучасні інформаційні технології дають змогу державам реалізувати власні інтереси без застосування воєнної сили, послабити або завдати значної шкоди безпеці конкуруючої держави, яка не має дієвої системи захисту від негативних інформаційних впливів. Про це зазначено в Доктрині інформаційної безпеки України та підкреслено, що за сучасних умов інформаційна складова набуває дедалі більшої ваги і стає одним із найважливіших елементів забезпечення національної безпеки [2].

У сучасному суспільстві інформаційна безпека розглядається як самостійна складова національної безпеки держави, хоча вона пронизує всі інші сфери державної діяльності. Її забезпечення, з використанням ефективної національної інформаційної політики, значною мірою сприяє досягненню успіху у виконанні завдань в політичній, воєнно-політичній, воєнній, економічній, інформаційній, соціальній та інших сферах державної діяльності.

Розглядаючи основні заходи щодо підготовки території держави до оборони, що проводяться безпосередньо Збройними Силами України (оперативне обладнання території держави) фахівці з питань національної безпеки наголошують на важливості: будівництва та вдосконалення пунктів управління і оснащення їх засобами зв'язку та автоматизації; розвитку опорної мережі зв'язку Збройних Сил України (ЗС України) і об'єднання її із загальнодержавною (національною) мережею зв'язку [3, ст. 293].

На жаль, сучасний стан готовності території України до оборони не відповідає характеру можливих воєнних конфліктів за багатьма показниками. Міністерство оборони України не має сучасних захищених пунктів управління. Позаміські захищені пункти управління органів державної влади, захищені пункти управління ЗС України, інших складових сектора безпеки та оборони були побудовані ще за часів Радянського Союзу. На сьогодні вони морально і фізично застаріли, не обладнані сучасними засобами зв'язку. Недостатня кількість каналів зв'язку, відсутність захищених локальних обчислювальних

мереж для обробки інформації з обмеженим доступом на центрах (пунктах) управління Генерального штабу ЗС України та Міністерство оборони України не дає змоги забезпечити достатню оперативність їх роботи.

Анексія Криму Російською Федерацією, виступи терористів та підтримка їх частиною населення на Сході України стали можливими у тому числі із за домінування Росії в інформаційному просторі України. Причому дії терористів сприяють збереженню інформаційного домінування Росії на Сході України. Після відключення транслявання російських інформаційних телеканалів, що поширюють сепаратистські заклики, подають в ефір брехливу та упереджену інформація про Україну, терористи розпочали захоплювати об'єкти інформаційної інфраструктури держави.

Інформаційна інфраструктура – сукупність різноманітних інформаційних (автоматизованих) систем, інформаційних ресурсів, телекомунікаційних мереж і каналів передачі даних, засобів комунікацій і управління інформаційними потоками, а також організаційно-технічних структур, механізмів, що забезпечують їх функціонування [4].

Бойовиками захоплено телевежі та ретрансляційні станції в Слов'янську, Краматорську, Донецьку, інших містах Сходу України. Відключається трансляція українських інформаційних каналів, а замість них транслюються російські. Частково інформаційна інфраструктура держави просто знищується терористами. Так 6 травня 2014 року, о 4 годині ранку група з 20 підготовлених осіб, озброєних автоматичною стрілецькою зброєю, вчинила напад на радіотехнічний підрозділ однієї з військових частин у Луганській області. Маючи чисельну перевагу, диверсанти здолали українських військовослужбовців, які охороняли об'єкт, заволоділи кількома одиницями стрілецької зброї, а також шляхом підпалу знищили радіолокаційну станцію [5].

Можна стверджувати, що Російською Федерацією проводяться масштабні інформаційно-психологічні акції з метою підриву бойового духу військовослужбовців сектора безпеки та оборони України та деморалізації місцевого населення [6].

Приходимо до висновку, що інформаційна інфраструктура держави не відповідає сучасним вимогам. Виникли навіть проблеми і з передачею американських розвідданих Україні у зв'язу з тим, що американці сумнівалися в надійності каналів передачі розвідувальної інформації.

Критична інформаційна інфраструктура - частина інформаційної інфраструктури, сукупність інформаційно-телекомунікаційних систем державного та приватного сектору, що забезпечують функціонування та безпеку стратегічно важливих об'єктів (інститутів, систем) держави і безпеку громадян, виведення з ладу, руйнація або несанкціоноване втручання в роботу яких матиме згубні наслідки для національної безпеки (національних інтересів) держави [4].

До об'єктів критичної інформаційної інфраструктури держави можна віднести: інформаційні системи та засоби реального часу (спостереження, навігації, автоматизації управління технологічними процесами),

телекомунікаційні системи, інформаційні ресурси суб'єктів сектора безпеки і оборони, національної транспортної системи, енергетичної системи, фінансової системи, оборонно-промислового комплексу, хімічного виробництва, медицини катастроф, засобів масової інформації тощо.

Список використаних джерел

1. Устименко О. В. Інформаційна безпека як складова національної безпеки / О. В. Устименко // Дні інформаційного суспільства – 2013 : Матеріали щорічної наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 20-21 травня 2013 р. / Упоряд. : М. М. Малюга; За заг. ред. д. держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : Вид-во, 2013. – С. 76–77.

2. Указ Президента України № 514/2009 від 08.07.2009 «Про Доктрину інформаційної безпеки України» – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>

3. Богданович В.Ю. Основи державного управління забезпеченням обороноздатності України: теорія і практика / В.Ю.Богданович, М.Ф.Єжеєв, І.Ю.Свида – Львів : ЛІСВ, 2008. – 300с.

4. Інформаційна безпека держави у воєнній сфері. Терміни та визначення : ВСТ 01.004.004 – 2014 (01). – [Чинний від 2014-02-27] – (Військовий стандарт)

5. У Луганській області спалили станцію радіолокації. Це диверсія, вважає прокуратура – Режим доступу : <http://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/3359113-u-luhanskii-oblasti-spalyly-stantsiui-radiolokatsii-tse-dyversii-a-vvazhaie-prokuratura>

6. ГРУ РФ приказало терористам деморалізувати українських силовиків і місцеве населення – Тымчук – Режим доступу : <http://www.unian.net/politics/917766-gru-rf-prikazalo-terroristam-demoralizovat-ukrainskih-silovikov-i-mestnoe-naselenie-tyimchuk.html>

Петрова Ірина Анатоліївна,
начальник кафедри інформаційної
та економічної безпеки ХНУВС, д.ю.н., доцент;

Веремчук Богдана Степанівна,
курсант ХНУВС

Інформаційне суспільство та система економічної безпеки бізнесу

Перебудова всієї системи економічних відносин, що відбувається в Україні, проявляється також у зміні стратегії та завдань забезпечення економічної безпеки щодо первинних ланок господарської системи (підприємств, фірм, компаній тощо). Розвивається та ускладнюється процес зміни ролі забезпечення економічної безпеки. Сьогодні він перетворюється в єдину систему, яка має охоплювати всі підрозділи і забезпечувати захист усіх напрямів та видів ресурсів господарської діяльності, причому особливої уваги заслуговує захист

інформаційної бази підприємств. Складовою частиною такої безпеки є система економічної безпеки підприємства, яка характеризується самостійним об'єктом, специфічними засобами захисту, нормативною базою та організаційними ресурсами, що забезпечують її діяльність.

Об'єктом захисту на підприємстві являються всі його активи: основні виробничі та невиробничі фонди, нематеріальні активи, обігові кошти, репутація підприємства, його інтелектуальний потенціал та окремі працівники. Ці активи підприємство може використовувати як власні ресурси для захисту своєї безпеки. Окрім цього для захисту власної безпеки воно може використовувати і державні ресурси: правоохоронні і контролюючі органи, органи місцевого самоврядування та центральні державні органи. Широко використовуються також і громадські ресурси: засоби масової інформації, професійні спілки, релігійні об'єднання тощо. Але основною ланкою системи безпеки є власні організаційні структури, які створює саме підприємство для захисту.

Об'єкт системи економічної безпеки підприємства має наступні складові: самостійність, стійкість та здатність до розвитку. Головним завданням суб'єкта управління економічною безпекою є забезпечення самостійного і сталого розвитку підприємства за допомогою надання його керівництву максимально повної і достовірної інформації про чинники зовнішнього і внутрішнього середовища, зниження рівня інформованості інших учасників ринку шляхом охорони власних ресурсів. Самостійність підприємства можна забезпечити відсутністю стороннього втручання в його систему управління.

Стійкість передбачає стабільність і безперервність процесів, що протікають на підприємстві, його здатність витримувати дестабілізуючу дію чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. Забезпечення стійкості підприємства в ринкових умовах господарювання обумовлює необхідність постійно отримувати достовірну та регулярну інформацію про стан і динаміку кон'юнктури ринків, а також конкурентів, партнерів, контрагентів, нові технології, нормативно-правові акти тощо. Здатність до розвитку проявляється в адаптації підприємства до діяльності в умовах нестабільного і динамічного середовища та характерна для будь-якої функціонуючої системи.

Служба безпеки підприємства є самостійним підрозділом і займає одне з провідних місць в системі управління об'єктом господарювання, забезпечує можливість взаємодії з усіма службами та підрозділами. У штатному розкладі цей підрозділ може бути замаскований як відділ зв'язків з громадськістю, внутрішнього аудиту або маркетингових досліджень. Для вирішення конкретних завдань створюють відділи охорони об'єкта та персоналу, забезпечення режиму, економічної розвідки та контррозвідки. Причому працівники відділів розвідки можуть бути офіційно працевлаштовані до відділів, які мають контакти із зовнішнім середовищем (відділи збуту, постачання, юридичного тощо).

Відділ економічної розвідки представляє собою структурний підрозділ, на який покладено завдання єдиного в рамках суб'єкта господарювання інформаційного центру, який збирає, обробляє та аналізує інформацію призначену для ухвалення найважливіших рішень керівництвом підприємства. Основне призначення служби економічної розвідки полягає у забезпеченні

керівництва підприємства достовірною, об'єктивною та повною інформацією про наміри партнерів, суміжників, клієнтів і контрагентів; про сильні і слабкі сторони конкурентів; повідомлення про можливе виникнення кризових ситуацій та контролі виконання укладених договорів і досягнутих раніше угод.

Забезпечення безпеки у сфері господарювання передбачає також підвищення рівня своїх конкурентних переваг, збільшення уваги до бізнес-розвідки або конкурентної розвідки. Бізнес-розвідка розкриває правила ведення конкурентної боротьби та передбачає, перш за все, вивчення досвіду роботи інших підприємств та організацій, які працюють краще та ефективніше. Розрізняють три типи бізнес-розвідки: бенчмаркетинг процесів, бенчмаркетинг результатів та стратегічний бенчмаркетинг. У свою чергу, бенчмаркетинг представляє собою:

- процес ретельної оцінки власної діяльності підприємства порівняно з кращими у своїй галузі компаніями та використання отриманих результатів для покращення роботи;

- стандарт довершеності або досягнень порівняно з якими оцінюються відповідні показники;

- пошук галузевих прикладів зразкової діяльності для досягнення найвищих результатів.

Бенчмаркетинг є обов'язковим інструментом реконструкції організаційних процесів і систем, яка дозволяє поглянути на вже знайомі речі з різних точок зору. Робота відділу економічної контррозвідки служби безпеки суб'єкта господарювання спрямована на:

- виявлення, попередження, припинення спроб інфільтрації та вербування працівників підприємства конкурентами та кримінальними структурами;

- запобігання просочування конфіденційної інформації про діяльність підприємства з боку його працівників, партнерів і клієнтів;

- профілактичні перевірки лояльності його працівників;

- службове розслідування фактів фальсифікації і розкрадань;

- оперативне прикриття персоналу і об'єктів підприємства.

Окрім того, відділ контррозвідки повинен попереджати негативні процеси в колективі підприємства (трудові конфлікти, масові порушення громадського порядку, загострення міжнаціональних відносин тощо). Виявлення і усунення умов та причин таких кризових ситуацій повинно проводитись спеціальними методами.

Для забезпечення функціонування служби економічної безпеки необхідні матеріально-технічні, фінансові та кадрові ресурси. Особливе місце серед ресурсів займають інформаційні ресурси, оскільки основним предметом її діяльності є інформація. Для ефективного доступу до інформації підприємства є створення інтегрованого банку даних. За його допомогою можна розв'язати як обліково-довідкові та статистичні (кадри, бухгалтерський і податковий облік, фінансова звітність, контракти та угоди), так і інформаційно-логічні завдання (експрес-оцінка клієнтів та партнерів, дослідження кон'юнктури ринків, аналіз конфліктних ситуацій тощо). Таким чином, створення єдиного інтегрованого банку даних має стати основою формування інформаційної бази даних служби

безпеки підприємства, оскільки буде акумулювати всю інформацію із відкритих та закритих чи конфіденційних джерел.

Функціонування служби безпеки неможливе без сучасного матеріально-технічного оснащення, оскільки для ефективного виконання поставлених завдань відділу потрібні транспортні засоби, обчислювальна техніка, засоби зв'язку, апаратура візуального спостереження тощо. У сучасних умовах для досягнення максимальних результатів галузь технічних засобів розвідки та контррозвідки має бути однією з передових щодо використання новітніх технологій, які мають і найвищу вартість цих засобів.

Робота служби безпеки неможлива без фінансових ресурсів, які в епоху інформаційних технологій необхідні у великих кількостях. Однак при правильній організації розвідувальної та контррозвідувальної діяльності на підприємстві витрати не тільки окупаються але і приносять прибуток.

Для ефективної діяльності служби економічної безпеки необхідні кваліфіковані кадрові ресурси, брак яких суттєво відчуває економіка України сьогодні. Працівники таких служб мають добре орієнтуватись на вітчизняному та міжнародному інформаційних ринках, володіти технологіями та методикою інформаційно-аналітичної роботи, а також бути здатними генерувати та розвивати методологію роботи. Сьогодні особливо актуальною стає проблема підготовки фахівців, які можуть забезпечити ухвалення оптимальних рішень в умовах невизначеності, що пов'язано з різними підприємницькими ризиками та впливом на господарську діяльність дестабілізуючих факторів.

Система безпеки підприємства включає інформаційні системи з розгалуженими логічними зв'язками між окремими об'єктами та значними обсягами інформації, має складні моделі баз даних і розвинений апарат для вирішення прикладних аналітичних задач. Працівник цієї системи, спираючись на загальнотеоретичні та спеціальні економічні знання, повинен оперативної та об'єктивно оцінювати вплив різних зовнішніх і внутрішніх факторів на загальні показники діяльності підприємства і на окремі його ділянки. Вся діяльність економічної розвідки включає інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну.

Система економічної розвідки підприємства може отримувати інформацію з різних джерел – державних і приватних, причому цінність інформації визначається не джерелом походження, а її змістом. На етапі виявлення можливих джерел інформації необхідно провести ретельний аналіз інформаційних зв'язків працівників і керівництва підприємства в органах влади та державного управління, правоохоронних органах, банківських колах і засобах масової інформації. Обов'язкова участь керівництва підприємства в системі економічної розвідки обумовлена тим, що в деяких випадках тільки керівники вищих рівнів управління можуть мати доступ на конкурентні підприємства, до державних установ та інших організацій з можливістю легального отримання корисної для підприємства інформації. Поряд із цим, найважливішим джерелом розвідувальної інформації є різноманітні документи, а саме: облікові документи (первинні документи, що реєструють господарські операції, облікові реєстри, статистична, податкова та фінансова звітність); планова документація; інші

офіційні документи (матеріали ревізій та аудиторських перевірок, протоколи засідань правління підприємства, контракти з працівниками підприємства, довідки, листи тощо); реклама.

Достовірну інформацію можна також отримати від організацій, які мають прямі зв'язки з конкурентами, до яких відносять постачальників основних засобів, сировини, комплектуючих виробів, науково-технічної інформації; споживачів його продукції та послуг; транспортних організацій; інвесторів та банківських установ; органів державного управління; консалтингових агентств. Окрім того, офіційним джерелом інформації можуть бути інші фактори зовнішнього середовища, а саме книги про підприємства або виробничі об'єднання, до яких вони входять; статті в засобах масової інформації та наукових виданнях; доповіді і тези на науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах; інформація в мережі Internet. Але дані, зібрані в результаті розвідувальної діяльності, не є інформацією до тих пір, поки вони не пройдуть аналітичну обробку експертом у відповідній галузі. Тому якість отриманої в результаті аналітичної обробки інформації значною мірою залежить від експерта-аналітика.

Інформаційно-аналітична робота дозволяє виявити наміри з боку інвесторів, контрольованих кримінальними структурами; розпізнати негативні тенденції у перерозподілі акцій з метою незаконного захоплення підприємства; запобігти кримінальним намірам щодо акціонерів з числа керівників або працівників підприємства та забезпечити їх необхідними матеріалами для звернення до правоохоронних органів.

В основі контррозвідувальної роботи лежить положення, що будь-яка можлива подія тлумачиться як неминуча. Тому всі факти і деталі, кожна версія потребують професійної уваги, аналізу та узагальнення, а інтуїція має допомагати в такому процесі. Разом з тим слід пам'ятати, що отримання інформації про такі дестабілізаційні дії, як проникнення на підприємство розвідувальних підрозділів конкурентів, неможливе без використання конфіденційних джерел та нелегальних або напівлегальних методів.

Підрозділи розвідувальних служб конкурента можуть застосовувати проти підприємства та його персоналу нелегальні методи, до яких відносять копіювання та крадіжки документів; заслання та укорінення агентів в організаційні та керівні структури підприємства; вербування агентів конкурентів; проникнення у канали інформаційної системи підприємства та виведення її із ладу; прослуховування приміщень і телефонних розмов працівників тощо.

Напівлегальні методи збирання інформації не суперечать чинному законодавству, але порушують норми суспільної моралі. До них можна віднести «невимушені» бесіди з фахівцями та іншими носіями інформації; фіктивні переговори з конкурентами з питань організації сумісної роботи або укладання легальних угод; використання різних «благодійних» фондів чи програм розвитку; переманювання спеціалістів конкурента; використання «людського» фактору (жіночої чи чоловічої привабливості, хворобливої зацікавленості у будь-чому окремих осіб тощо).

Право підприємства на забезпечення власної безпеки має бути зафіксовано в установчих документах, зокрема у Статуті цього підприємства. На підставі Статуту розробляється Концепція економічної безпеки, що обговорюється працівниками і вступає в дію після затвердження керівництвом. Така Концепція у подальшому стає основою для розробки Положення про систему економічної безпеки підприємства, посадових інструкцій, наказів, розпоряджень та інших документів з питань економічної безпеки підприємства.

У цілому така організація роботи служби економічної безпеки підприємства дає можливість своєчасно відстежити та оцінити кризову ситуацію до того, як вона стане надбанням гласності, а також розробити оптимальну антикризову програму, що є основним чинником конкурентної боротьби і може дати підприємству прямий економічний ефект.

Пігарєв Юрій Борисович,

к.ф.-м.н., доцент, начальник управління інформаційно-телекомунікаційних технологій

ОРІДУ НАДУ при Президентові України

Скалозуб Олег Анатолійович, програміст ВАТ Витязь

Черешня Роман Володимирович, програміст ВАТ

Витязь

Шаган Андрій Андрійович, студент економіко-правового коледжу Міжнародного гуманітарного університету

Интеграция составляющих учебного процесса на основе социально-образовательных сетей

Распространение и развитие социальных сетей стало современным феноменом последнего пятилетия. К очевидным признакам кардинальных изменений в данной области можно отнести бурное развитие мобильных технологий и революционное расширение социальных сетей.

По данным портала fb.ru (Бизнес информация и деловое сообщество) первая тройка европейских стран с наибольшим числом пользователей социальных сетей выглядит так: Великобритания (аудитория - 29 263 тыс. уникальных пользователей), Германия (24 901 тыс.) и Франция (21 745 тыс.). Социальные сети становятся чуть ли не единственным инструментом коммуникаций молодежи. Так, за последние пять лет пользователи в возрасте от 15 до 24 лет уменьшили время пребывания в средах обмена сообщениями на 42 %, а обмен электронными письмами – на 22 %. В тоже время увеличилось время общения в социальных сетях на 34 %. По данным компании comScore средняя продолжительность присутствия одного пользователя в возрасте от 15 до 24 лет в социальных сетях составляет от 7,5 до 8,6 часа. Во многих странах более 80 % он-лайн-пользователей используют социальные сети. Например, для Великобритании, США и Испании 98 % он-лайн-пользователей

пользователей “сидят” в социальных сетях, в то время как для России этот показатель составляет 88 %.

Направления образовательных областей на развитие уже сложившихся и формирование новых предметных компетентностей является отличительной особенностью новых Государственных стандартов начального, базового и полного общего среднего образования [1, 2]. Новыми Государственными стандартами предложена образовательная отрасль "Технологии" с целью формирования и развитие проектно-технологической и информационно-коммуникационной компетентности для реализации творческого потенциала учащихся и их социализации в обществе. Кроме того, к основным задачам Государственной программы "Информационные и коммуникационные технологии в образовании и науке" на 2006-2010 годы [3] относились внедрение информационных и коммуникационных технологий в учебный процесс и развитие технологий дистанционного обучения.

Поэтому, в последнее время начинается активная интеграция различных социальных сервисов и сетей в образовательный процесс. Мы становимся свидетелями интеграционных процессов в обучении. Этому способствуют и процессы глобализации, которые выдвигают на передний план модернизацию системы образования на основе внедрения инновационных технологий, к которым относятся информационно-телекоммуникационные технологии и в первую очередь технологии дистанционного обучения.

Технологии дистанционного обучения теперь должны стать тем инструментарием, который будет сопровождать нас на протяжении всей деятельности. А если добавить к этому феномен социальных сетей, то станет понятным современная потребность в построении сетей, которая поддерживала с одной стороны механизмы социальных сетей, а с другой стороны основным ее ядром должна стать система дистанционного образования.

Все эти предпосылки способствовали разработки новой модели социальной сети с предоставлением образовательных услуг в электронном виде, которую можно рассматривать как социально-образовательную сеть (СОС). К такому классу сетей можно безусловно отнести сеть JLife (www.jlife.com.ua) [4].

Социально-образовательная сеть JLife позволяет создать единое информационное пространство для всех участников учебного процесса, начиная с тех, кто обучается (ученики, студенты, слушатели и т.д.), окружающей средой (родители, друзья и т.д.), и заканчивая теми, кто обучает и организует этот процесс (учителя, преподаватели, тьюторы, организаторы, администраторы и т.д.).

Модель социально-образовательной сети JLife включает следующие составляющие системы: непосредственно блок дистанционного обучения, социальную сеть, блок новостей, электронную библиотеку, маркетинговый блок, блоки мероприятий и развлечений и т.д..

Некоторые платформы уже учитывают эти обстоятельства. Например, Всеукраинская бесплатная образовательная сеть “Щоденник.ua”, которая на сегодняшний день является крупнейшей образовательной сетью в Украине и

целью которой является объединение педагогов, учащихся и родителей Украины в единое сообщество, модернизация учебного процесса и внедрение современных компьютерных технологий в школах, с точки зрения дистанционного обучения пока поддерживает только сервисы, которые связаны в основном с контролирующей составляющей учебного процесса (расписание уроков, электронный дневник, электронный журнал, домашнее задание и т.д.) и электронной библиотекой. Кроме того, в систему включен раздел "Общение", который поддерживает основные функции социальных сетей, которые адаптированы для использования в школах.

В основе образовательной составляющей СОС может лежать система дистанционного обучения, но с более развитыми механизмами обучения и проверки знаний. Такие механизмы могут строиться на адаптивных подходах к обучению и контролю знаний, потому что они планируются для использования общеобразовательными учебными заведениями II и III ступенях [5, 6, 7].

Современные системы проверки знаний базируются на специализированное программное обеспечение, которое решает задачу оценивания уровня усвоения материала. Однако такие приложения не являются объективными, ввиду присутствия различных индивидуальных особенностей обучаемого, таких как скорость усвоения, понимание изложения материала и др.

Создание технологии адаптивного обучения было вызвано рядом недостатков традиционной организации учебного процесса: при опросе обучаемого остальные участники молчат и чаще всего не слушают отвечающего; при проверке домашних заданий преподаватель тратит много сил и времени на анализ ошибок, а обучаемых чаще всего интересуют не ошибки, а только оценка; когда преподаватель объясняет материал аудитории, многие его не слушают, отвлекаются или только "изображают внимание"; у преподавателя нет возможности адаптироваться к индивидуальным особенностям обучаемого; редко проводятся самостоятельные работы.

Одним из путей решения сложившейся ситуации является использование адаптивных методов не только при проверке знаний, но и при обучении, что в свою очередь предполагает наличие тесной связи между этими двумя процессами.

Адаптация – вид взаимодействия личности или социальной группы с социальной (образовательной) средой, в ходе которого согласовываются требования и ожидания его участников.

Адаптивной называется образовательная система, способствующая каждому обучаемому в достижении оптимального уровня интеллектуального развития в соответствии с его природными задатками и способностями. Обладая такими свойствами, как гибкость, полиструктурность, открытость, адаптивная образовательная система (АОС) выводит обучаемого на более высокий потенциально возможный уровень развития, приспособливая (адаптируя) его к своим требованиям (рис. 1).

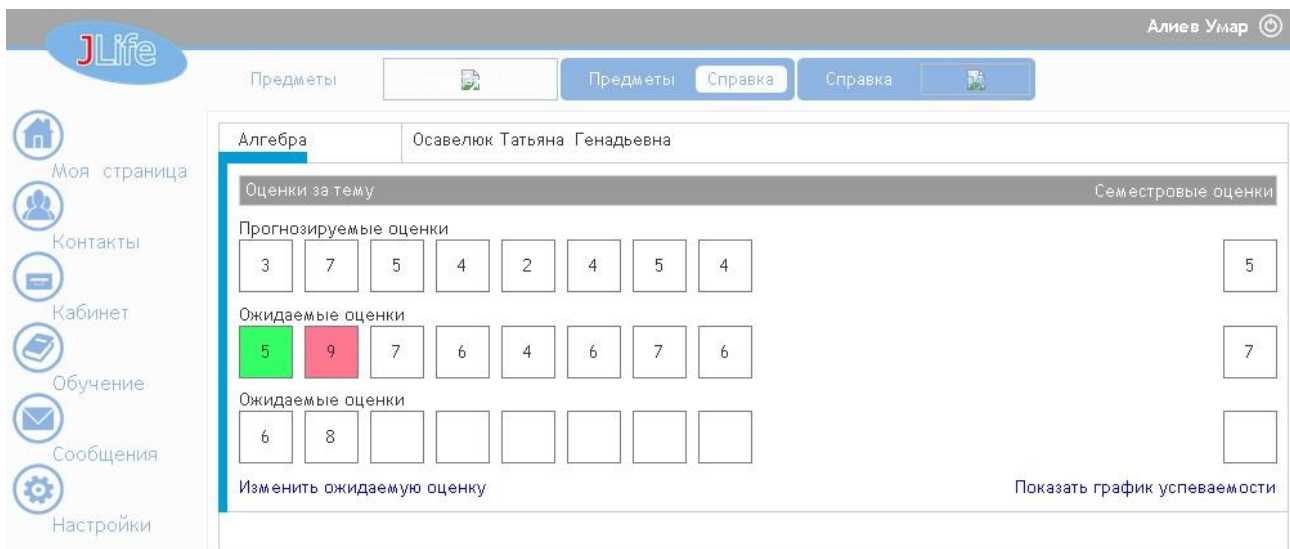

Рис. 1. – Один из элементов механизма адаптации обучения

Адаптивное обучение представляет собой технологическую систему, способствующую эффективному индивидуальному обучению. Это система лучше других учитывает уровень и структуру начальной подготовленности, оперативно отслеживает результаты текущей подготовки, что позволяет рационально подбирать задания и упражнения для дальнейшего быстрого продвижения.

Недостаточная информированность о реальном уровне знаний обучаемых и естественные различия в их способностях усвоить предлагаемые знания стали главной причиной появления адаптивных систем, основанных на принципе индивидуализации обучения. Этот принцип трудно реализуем в традиционной, классно-урочной форме.

Взаимодействие обучающегося и преподавателя осуществляется с помощью адаптивной образовательной системы.

Работа конечного пользователя с информационной системой адаптивного обучения и последующего контроля знаний представляет собой последовательность нескольких взаимосвязанных этапов. Представленная система будет точнее учитывать уровень и структуру начальной подготовленности обучаемых, оперативно отслеживать результаты их текущей подготовки, что позволит рационально подбирать материалы и вопросы к ним для дальнейшего быстрого продвижения, позволит обучаемым в более сжатые сроки усвоить больший объем материала.

Список використаних джерел

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462 “Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти”.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 “Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти”.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2005 р. № 1153 “Про затвердження Державної програми “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006-2010 роки”.

4. Пігарев Ю.Б., Скалозуб О.А., Черешня Р.В., Шаган А.А. Соціально-освітня мережа Life. Інформаційне суспільство та сталий розвиток: матеріали наук.-практ. семінару у форматі міжнародної відеоконференції. 17 травня 2013 року. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. – с. 75-77.

5. Аванесов В.С. Научные проблемы тестового контроля знаний. Монография. - М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1994.135с.

6. Аванесов В.С. Теория и методика педагогических измерений: материалы публикаций –Екатеринбург: ЦТ и МКО УГТУ-УПИ, 2005. –98с.

7. Касьянова Е.В. Адаптивные методы и средства поддержки дистанционного обучения программированию / под ред. Касьянова В.Н. – Новосибирск: Институт систем информатики им. А.П. Ершова СО РАН, 2007. – 171 с.

*Полесіна Олеся Григорівна,
старший викладач кафедри
інформаційних технологій та систем
управління ОРІДУ НАДУ при Президентіві України*

Залежність від інформації – «хвороба» інформаційного суспільства

Відмітною особливістю нашого часу є перехід до якісно нового стану суспільства, яке характеризується різким підвищенням ролі інформаційних процесів і, зокрема, створенням цілої індустрії виробництва інформації. На думку учених, сучасне суспільство знаходиться в процесі переходу до якісно іншій формі свого існування — інформаційному суспільству і в ширшому контексті — до інформаційної цивілізації.

В даний час практично не береться під сумнів той факт, що людина для реалізації своєї соціальної поведінки в суспільстві потребує постійного припливу інформації. Постійний інформаційний зв'язок з навколишнім світом, соціальним середовищем, в якому вона діє як активний соціальний суб'єкт, є одним з найважливіших умов нормальної життєдіяльності. Припинення інформаційного зв'язку може викликати різні психічні аномалії аж до психічних захворювань. На людину роблять величезний вплив не лише постійний інформаційний контакт з соціальним довкіллям або його відсутність, але і кількість, об'єм, вміст і структура інформації, що поступає і переробляється. [3]

Одна з принад часу, в якому ми живемо, – це доступність інформації. Ми дізнаємося про новини в лічені хвилини, ми в будь-який момент можемо знайти практично будь-яку потрібну нам інформацію. Незабаром інформація буде грати чи не чільну роль у життя багатьох людей. Але в будь-який момент ця

краса може обернутися і великою проблемою: у багатьох людей в наш час розвивається залежність від інформації.

Підраховано, що сучасна людина за тиждень отримує стільки інформації, скільки людина середньовіччя за все своє життя. За день вона споживає в 3 рази більше інформації, чим робітник в 1960-ті роки.

Великий об'єм відомостей, доступних конкретній людині, привів до втрати їх цінності, а також до виникнення нових умінь і навиків. Сучасна людина повинна не стільки сприймати інформацію і перетворювати її на знання, скільки працювати з нею – упорядковувати, відсівати зайве і класифікувати.

Фахівці навіть винайшли термін – «інформаційна компетентність», що означає вміння упорядковувати вхідний інформаційний потік і виділяти головне. [4]

Залежність від інформації часто плутають з комп'ютерною залежністю, але ототожнювати ці залежності можна. Безсумнівно, велику частину інформації ми отримуємо за допомогою комп'ютера, і інформаційна залежність виникла саме в епоху Інтернету, коли потік інформації став практично необмеженим. Але інформаційна залежність – це залежність від споживання інформації з будь-яких доступних джерел: Інтернет, телебачення, радіо, книги, газети тощо.

Феномен залежності від Інтернет вже одержав у медичній літературі статус явища, що діагностується. В міжнародній класифікації — це Internet Addiction Disorder, чи скорочено — IAD. [1]

Вже функціонує ряд дослідницьких і консультативно-психотерапевтичних Web-служб з проблематики IAD. На жаль, для користувачів Інтернет, що проживають в Україні, жодна з цих служб не представлена українською чи російською мовою.

Залежність від інформації виникає завдяки взаємодії двох факторів. З одного боку, потік інформації, з яким ми щодня стикаємося, дуже великий. Всю цю інформацію неможливо засвоїти, не кажучи вже про те, щоб проаналізувати. З іншого боку, замість того, щоб захистити себе від надлишку інформації, ми звикаємо жити в цьому інформаційному просторі. Виникає потреба в постійному отриманні інформації – інформаційна залежність.

Проблема полягає в тому, що збільшується не тільки обсяг знань, накопичених людством, а й їх доступність. А все доступне поступово знецінюється, це відбувається і з інформацією. Якщо раніше цінувалося вміння сприймати, засвоювати і використовувати інформацію, то тепер головне – навчитися впорядковувати її і відсівати зайве. Інформаційний потік настільки величезний, що людина не може сприйняти і обробити його весь.

Людина, що страждає залежністю від інформації, потребує постійного надходження даних. Інформація стає для неї наркотиком. Ранок починається з читання новин або френдстрічки в блозі, в транспорті вона читає чи слухає аудіокнижки, обідня перерва – знову новини або блоги, на вихідних – інтернет, книги, кіно. На перший погляд здається, що людина просто намагається

ефективно використовувати свій час, адже в сучасному темпі життя ми багато чого не встигаємо.

Проблема в тому, що з часом така інформація перестає засвоюватися. Після прийому чергової порції інформації нам потрібен час, щоб її обміркувати, проаналізувати і зробити висновки. Однак, звикнувши сприймати інформацію в режимі нон-стоп, людина перестає її обробляти. Вона не відкладається в голові, не викликає бажання обдумати і обговорити її. Виходить, що людина не отримує нові знання і досвід – адже саме в цьому весь сенс сприйняття інформації. Ми звикаємо тільки споживати і перестаємо аналізувати і творчо переробляти інформацію, цим і небезпечна залежність від інформації.

Підживлює залежність від інформації і Інтернет. Справа в тому, що в ньому багато дублюючої інформації – новини та статті написані по-різному, а суть – одна. Частина повідомлень взагалі не несе інформаційної цінності. А часу на Інтернет побивається маса – на шкоду відпочинку і навіть роботі.

Іншими словами, залежність від Internet або від інформації може позначатися на стан людини не менш згубно, ніж будь-яке інше захворювання.

Наскільки реальна шкода від цієї залежності доки сказати важко. Проте факт залежності на обличчя. Світ переходить в стадію інформаційного століття, коли ціннісною одиницею стає саме те «що хтось знає» і людська психологія може потрапити в пастку: зовнішній світ не оновлює інформацію так часто як Інтернет. А вірніше людина вже давно не уміє прочитувати її із зовнішнього світу з належною частотою.

Непрацездатність, викликана інформаційним голодом, виявляється в тому, що втрачаються мотивації, які цю працездатність би викликали. Сенсом життя залежної людини стає саме накопичення різного роду відомостей, а не створення матеріальних благ.

Потрібний саме вжиток, необхідно просто знати, бачити нове, отримувати це з великою частотою і у великій кількості з великою різноманітністю. Оскільки це нове надає комп'ютер, то саме він стає єдиним об'єктом і способом постачання інформації, що допускається психікою. [5]

Насправді всі ці вислови (і сотні подібних до них) описують одне і те ж явище, яке в Мережі вже стало звичним іменувати інформаційним перевантаженням.

Її прояви загальновідомі – маса матеріалів, що сиплються на нашу голову щодня приводить до того, що ми хочеш не хочеш перетворюємо гонитву за ними в самоціль. Чи треба говорити, що в таких умовах зібрана нами інформація не приносить нам зовсім жодного толку – адже ми практично не маємо можливості з нею ознайомитися, не говорячи вже про те, щоб упровадити все це в практику своєї роботи. [2]

Як боротися з інформаційною залежністю? Для початку потрібно по можливості зменшити кількість «фонові» інформації, що надходить ззовні – вимикати телевізор і радіо, коли вони не потрібні. Скоротити кількість блогів в френдстрічці, що читаються, поштових розсилок і RSS стрічок, залишивши лише дійсно важливі.

Періодично потрібно влаштувати собі «розвантажувальні дні». Звичайно, повністю захистити себе від інформації не вийде, потрібно навчитись використовувати Інтернет тільки для роботи. Загалом, урізати потік інформації, що надходить за рахунок не найпотрібнішої.

Особливо важливо вчитися працювати з інформацією. Вивчити принципи пошуку в мережі Інтернет, щоб не «тикаться наосліп», шукаючи потрібну інформацію. Навчитись виділяти головне, знаходити причинно-наслідкові зв'язки, робити висновки. І, нарешті, змиріться з тим, що ніхто не може знати всього: обсяг інформації у світі занадто великий, щоб одна людина змогла його не те що засвоїти, а хоча б сприйняти.

Список використаних джерел

1. Інформаційні технології та деякі психологічні аспекти інтернет-залежності. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-10584-1.html>

2. Здоровье компьютерного пользователя: информационная зависимость. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://internetessa.com/2008/02/13/zdorove-kompyuternogo-polzovatelya-informacionnaya-zavisimost/>

3. Информационная зависимость как психолого-педагогическая проблема /Е.Г. Демьянова, А.А. Колесник // Молодой ученый. — 2014. — №4. — С. 943-945.

4. Информационная зависимость и перенасыщенность: две стороны медали. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://med-tutorial.ru/med-books/book/49/page/2-2-negativnoe-vliyanie-kompyutera-kak-ego-umenshit/24-informatsionnaya-zavisimost-i-perenasischennost-dve-storoni-medali>

5. Информационная наркомания. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.narcomaniac.ru/file/inf.htm>

Полуяктова Ольга Володимирівна,
доцент кафедри політичних наук
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського», к.е.н., доцент

Розвиток економіки на інформаційній основі

Сьогодні неможливо йти вперед, не створюючи інформаційний спосіб виробництва, не будуючи інформаційне суспільство. Ось чому наша стратегічна ціль – завершення ринкових реформ і становлення інформаційного способу виробництва, побудова інформаційної економіки, економіки знань, і інформаційного суспільства, тобто суспільства знань.

Розвиток нових інформаційних технологій, виникнення нових засобів передачі та збереження інформації означає не просто технічні нововведення, які

виникли як наслідок дії НТП. Радикальні зміни у цій сфері зумовили перетворення характеру суспільних відносин. Головне, що дає підстави серйозно називати розповсюдження сучасних інформаційних технологій революцією, полягає в тому, що вони вперше зробили найбільш вигідним видом діяльності перетворення не "мертвої" матерії, а людської свідомості – як індивідуальної, так і суспільної. Через зв'язок людина виходить з безпосереднього процесу матеріального виробництва, вона стає поруч з ним як його регулятор і контролер, що концентрує власні сили на науковому, творчому процесі розвитку себе як інтелекту та можливості перетворення природи, використовуючи новітні технології.

Цікавим фактом є те, що з початком останнього тисячоліття минулого століття понад сорок відсотків усіх нових капіталовкладень у виробництво й обладнання були зроблені в сфері інформаційних технологій (комп'ютери, фотокопіювальні апарати і т.д.) – це вдвічі більше, ніж 10 років тому. Визнання інформації важливим економічним ресурсом і кінцевим продуктом економіки стало поворотним пунктом у розвитку не лише економіки, а й економічного мислення.

Ще в середині ХХ ст. американський учений Норберт Вінер констатував, що, на відміну від сировини та енергії, інформація має специфічну властивість, що в міру її використання її величина не лише не зменшується, а, навпаки, значно зростає. Оволодівши інформацією, людина може змінити хід розвитку суспільства.

Ось чому інформаційні технології стали стимулом розвитку не лише для гуманітарної сфери, а й для економіки в цілому. Дослідники виділяють чотири інформаційні революції, які відбулися впродовж історії людства. Перша була пов'язана з появою писемності, що дало змогу зберегти знання для майбутніх поколінь. Друга – стала результатом винаходу книгодрукування: почали активно поширюватися знання, які радикально змінили суспільство та культуру. Третя інформаційна революція зумовлена появою телефону, телеграфу, радіо, телебачення: це дало змогу оперативно передавати інформацію на будь-яку відстань. Четверта – пов'язана з винаходом комп'ютера, розвитком електронно-обчислювальної техніки; комп'ютери внесли суттєві зміни у накопичення, зберігання, обробку та використання інформації [1,с. 4].

Інформація та знання – незвичний вид ресурсів, які відрізняються від грошових, природних, трудових і технічних. Економісти називають їх "суспільним благом". Це означає, що знання не зменшуються з огляду на їхнє використання. Вони невідчужувані. На вартість створення знань не впливає, скільки людей буде користуватися ними згодом. Витрати на створення знань, втілених, наприклад у книзі, будуть коштувати однаково, незалежно від того, чи прочитають її 5 або 500 тис. осіб. Знання і їхня оболонка - не одне й те саме. Крім того, засоби їхнього відтворення - магнітофони, ксерокси, телевізори, комп'ютери - часто перебувають під контролем споживачів, а не виробників. Виробничі можливості нічим не стримуються. Знання існують поза залежністю від простору. Подібно квантових часток, вони можуть бути в декількох місцях

одночасно. Продавець може повернути собі, припустимо, автомашину, але повідомивши покупцеві яку-небудь інформацію, він не може забрати її назад. Друге розходження між знаннями й іншими ресурсами полягає в достатку знань. У підручниках сказано, що категорія вартості в економічній теорії виводиться з поняття рідкості (scarcity). "Купуйте землю, - радив читачам сатирик Уїлл Роджерс, - тому що, її більше не роблять". Ми ж з кожним днем "робимо" усе більше знань, і, як ми потім побачимо, вони найчастіше виростають у ціні саме тому, що маються в достатку, а не тому, що їх бракує.

Незважаючи на відсутність надійного способу вимірювання запасів знань, накопичених у світі, різні показники засвідчують, що їхній обсяг продовжує збільшуватися. Виникають нові галузі бізнесу – персоналізоване забезпечення інформацією, дистанційне технічне обслуговування та навчання, електронна індустрія розваг, різні форми електронної торгівлі. Тобто, зі зростанням обсягу інформації зростає і рівень її використання. Особливо помітним цей процес став у другій половині ХХ ст., коли, за підрахунками фахівців, обсяг інформації подвоювався кожні 20 місяців, тоді як у ХІХ ст. – протягом 50 років. Ось динаміка цього процесу: від початку нашої ери подвоєння знань відбулося до 1750 р., друге подвоєння зафіксовано до початку ХХ ст., третє – до 1950 р. Далі подвоєння знань відбувалося ще більш прискорено: до 1970 р. – протягом 10 років, після 1970 р. – кожні 5 років, а з 1991 р. – щороку [2,с.71]. Вже до початку ХХІ ст. інформаційні ресурси зросли у 250 тис.разів [1,с.4].

Результатом трансформаційних процесів повинно стати формування якісно нової ланки економіки, для якої характерно те, що саме □знання у вигляді інформації як систематизованих даних прискорюючими темпами змінюють обличчя сучасного світу. Головна проблема економічного розвитку України, яка має довгостроковий характер, є – формування засад для нас інформаційного суспільства на постіндустріальній основі.

Список використаних джерел

1. Дорогунцов С. Освітня сфера в інформаційному суспільстві// Вісник НАН України. – 2002. - №11. – С. 3 - 9.
2. Еляков А. Современное информационное общество // Высшее образование в России. – 2001. – №4. – С.71.
3. Иноземцев В. Л. Модели постиндустриализма: сходства и различия // Общество и экономика. – 2003. – №4 - 5. – С.51 - 96.

*Приходько Катерина Юрївна,
студентка 5 курсу факультету
соціології і права Національного
технічного університету України
"Київський політехнічний інститут"*

Застосування інформаційних технологій в процесі розслідування та розкриття кримінальних злочинів

Побудова орієнтованого на інтереси людей, відкритого для всіх правового, інформаційного суспільства є одним з головних пріоритетів нашої держави. Основною метою розвитку такого суспільства є прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних інформаційних технологій в усі сфери суспільного життя. Комплексна інформатизація суспільства вже на сучасному етапі розвитку призвела до відчутних змін практично у всіх сферах людської діяльності, суттєво підвищивши її ефективність. Разом з тим, процеси інформатизації знайшли використання в злочинному світі – з'явилися нові види злочинів, зокрема, комп'ютерні, має місце вдосконалення знарядь їх вчинення [3, 4].

Важливим напрямом діяльності держави в таких умовах є запобігання злочинності, в структурі та характері якої останнім часом відбулися зміни, пов'язані з інформатизацією суспільства, запровадженням новітніх інформаційних технологій. Зросла професійність і жорстокість злочинців, посилюється корумпованість у суспільстві. Організовані злочинні формування характеризуються відносною стійкістю, ієрархічністю, розподілом ролей і функцій між учасниками, самофінансуванням, законспірованістю, просуванням в органи влади своїх функціонерів та прагненням послабити діяльність правоохоронних органів. Усе це відбувається на тлі соціально-економічних негараздів, падіння обсягів промислового виробництва і потребує удосконалення законодавства і практики правоохоронних органів з розкриття, розслідування та профілактики злочинів з метою забезпечення прав та законних інтересів громадян, в першу чергу, тих, які постраждали від них.

Актуальними постали проблеми захисту інформації в управлінських і правових інформаційних системах. Комп'ютерно-інформаційні злочини характеризуються значною суспільною небезпечністю, що обумовлюється надзвичайною важливістю об'єктів посягання, цінністю та певною уразливістю інформації, що міститься в її носіях.

Серед тенденції, що потенційно є джерелами загроз національній безпеці, як зазначається в "Стратегії національної безпеки України "Україна у світі, що змінюється", – є нездатність протистояти новітнім викликам, пов'язаним із застосуванням інформаційних технологій в умовах глобалізації, насамперед кіберзагрозам [6]. Основними завданнями у цій царині вважаються такі: "стимулювання впровадження новітніх інформаційних технологій, зокрема сучасних засобів і систем захисту інформаційних ресурсів; забезпечення безпеки інформаційно-телекомунікаційних систем, що функціонують в

інтересах управління державою, забезпечують потреби оборони та безпеки держави, кредитно-банківської та інших сфер економіки, систем управління об'єктами критичної інфраструктури"; створення національної системи кібербезпеки [3].

Проблеми організації та функціонування криміналістичних інформаційних систем досліджено в працях В.В. Бірюкова [1], Є.П. Ищенко [2], Н.С. Козака, П. В. Цимбал [5], Р.А. Усманова [7] та ін. Дослідники відзначають: а) одним із джерел інформації, що сприяє встановленню істини при розслідуванні злочинів, є численні інформаційні системи, в яких концентрується інформація про різноманітні об'єкти матеріального світу; б) на теперішній час, незважаючи на використання в розслідуванні даних, отриманих з різноманітних за цільовим призначенням та відомчою належністю систем, теорія спрямована на осмислення лише криміналістичних; в) не сформувалося єдиного підходу до визначення засобів інформаційного забезпечення та їх класифікації; г) не врегульовані питання взаємодії суб'єктів, на яких покладаються різні функції з розкриття і розслідування злочинів; д) практика потребує розробки і законодавчого закріплення засобів інформаційного забезпечення адекватних характеру сучасної злочинності.

До криміналістичних особливостей виявлення, розкриття та розслідування цієї категорії злочинів належать їх висока латентність і складність встановлення фактів вчинення злочинів; специфіка контингенту осіб, які вчиняють цей вид злочину, а в деяких випадках — транснаціональний характер злочину; швидкий розвиток інформаційних технологій; досить широкий спектр криміналістично значущих ознак комп'ютерних злочинів; складність у підборі відповідних спеціалістів для залучення у певних слідчих діях; відсутність чіткої програми боротьби з комп'ютерними злочинами; складність процесу розкриття даних злочинів, збирання і формування системи доказів тощо. Як стверджує Є.П. Ищенко, – заповнити гострий дефіцит інформації та активізувати слідчо-оперативну роботу з розкриття та розслідування зазначених злочинів можна за рахунок використання нових інформаційних технологій: шляхом своєчасного використання інформації, накопиченої в криміналістичних обліках, банках даних, інших відомчих обліках, узагальнення й аналізу відомостей з "відкритих" джерел, застосування інших додаткових інформаційних ресурсів [2, с. 7].

Розслідування злочинів у контексті викладеного представляється інформаційний процесом, тому повною мірою залежить від інформації. Причому криміналістичного значення може набути будь-яка інформація про об'єкти і факти, як та, що була безпосередньо і цілеспрямовано зібрана під час його здійснення, у процесі слідчих дій та оперативно-розшукових заходів, так і інша, незалежно від походження та первинного призначення, корисна для встановлення окремих обставин і в цілому істини у справі.

На нашу думку, до розслідування та розкриття кримінальних злочинів у сфері інформатики можна застосувати системно-технологічний підхід.

Розслідування та розкриття кримінальних злочинів як система, по-перше, містить у собі сукупність інформативних елементів; по-друге, елементи

системи певним чином пов'язані між собою; по-третє, пов'язані елементи системи створюють своєрідну цілісність доказової бази; по-четверте, набута цілісність інформативної доказової бази відмінна від окремих інформативних елементів сукупності; по-п'яте, цілісна інформативна база, як інтегрована субстанція, є носієм і продуктом нових можливостей з розслідування злочинів.

Розслідування та розкриття кримінальних злочинів як технологію можна представити такими складовими: проективна (мета, структура, зміст доказової бази, інструментарій); процесуальна (організація, методика інформаційно-пізнавальної діяльності); аналітична (узагальнення, аналіз здобутих даних, прогностичні дії, формування висновків, прийняття процесуальних рішень); коригувальна (внесення змін відповідно до стану справи з розслідуванням).

Серед джерел інформації щодо зазначених вище кримінальних справ провідне місце належить інформаційним системам різного призначення. В свою чергу, в правоохоронних органах створюються свої інформаційні системи – криміналістичні. Отримання інформації стосовно об'єктів та явищ різними суб'єктами, що здійснюють їх пізнання, зумовлює розсіювання інформації по різних інформаційних системах. При цьому ступінь реалістичності та відповідності інформації щодо факту чи події прямо залежить від її якості та кількості. Це, у свою чергу, ініціює слідчих та працівників оперативних підрозділів у процесі розслідування звертатись не тільки до спеціально створених для сприяння розслідуванню інформаційних систем, а й інших, що містять інформацію, яка може набути криміналістичного значення в певній ситуації. У процесі розслідування суттєвий вплив на його хід, встановлення певного об'єкта або факту можуть мати дані не тільки спеціалізованих – криміналістичних, а й будь-яких інформаційних систем, незалежно від їх прямого цільового призначення та відомчої належності.

Працівники правоохоронних органів часто користуються обліками адресного бюро, автомобілів, зброї та ін. Останнім часом важливого значення при розслідуванні злочинів набувають такі дані:

отримані з інформаційних систем з автоматичною реєстрацією інформації;

з баз даних накопичувального характеру.

До них належить інформація систем контролю та обліку робочого часу, доступу працівника до якоїсь інформаційної системи, бази даних відеореєстраторів, сеансів телефонного мобільного зв'язку, надання послуг Інтернету, систем обліку осіб: архіви закладів освіти, документи бюро реєстрації актів громадянського стану, дані житлово-комунальних підприємств [7, с. 91].

Можна стверджувати, що розкриття злочинів, здійснюваних з використанням сучасних комп'ютерних і телекомунікаційних технологій практично неможливе без застосування даних, що містять певні інформаційні системи, які ніякого відношення до криміналістичних не мають. Але вони є джерелом даних, що сприяють розкриттю різних категорій злочинів.

Такі загальнонаукові категорії як інформація, інформаційні системи, інформаційний підхід набувають усе більшого поширення та застосування в

юридичній науці, практичній правоохоронній діяльності, а також в кримінальному судочинстві. У предметно-галузевому, криміналістичному значенні інформаційне забезпечення розглядається як виокремлені напрями, в яких розробка, впровадження конкретних засобів сприяє ефективному виявленню, дослідженню та фіксації джерел інформації у передбаченому законом порядку з метою формування на їх основі доказів про обставини вчинення злочину і причетних до нього осіб.

Список використаних джерел

1. Бірюков В.В. Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів: [монографія] / В.В. Бірюков. – Луганськ, 2009. – С. 15–50.
2. Ищенко Е.П. Понятие и структура информационного обеспечения следственной деятельности / Е.П. Ищенко // Вісник Луганс. держ. ун-ту внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – 2008. – Спец. вип. № 5. – С. 3–12.
3. Кримінальний Кодекс України від 21.03.2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
- 4 Кримінально-процесуальний Кодекс України [офіційний текст] – К.: Видавець Паливода А.В., 2011. – 264 с.
5. Козак Н.С. Криміналістичні аспекти виявлення комп'ютерних злочинів / Н.С. Козак, П.В. Цимбал, Н.О. Данкович // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. — №4 (51). — С. 252–258.
6. "Про рішення Ради національної безпеки та оборони від 08.06.2012 "Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України": Указ Президента України від 08.06.2012 № 389/2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 45. – Ст. 1749.
7. Усманов Р.А. Информационные основы предварительного расследования: [монография] / Р.А. Усманов – М., 2006. – С. 80–100.

Rogachevska Kateryna,

Hearer of Odessa Regional Institute
of Public Administration of the
National Academy of Public Administration,
Office under the President of Ukraine
Faculty "Public Administration"

Dae communication strategy – further step for Ukraine

The digital economy is growing at seven times the rate of the rest of the economy.

The Digital Agenda for Europe (DAE) aims to help Europe's citizens and businesses to get the most out of digital technologies. It is the first of seven flagships initiatives under Europe 2020, the EU's strategy to deliver smart sustainable and

inclusive growth. Launched in May 2010, the DAE contains 101 actions, grouped around seven priority areas [1].

The review of the Digital Priorities published on 18th December 2012, identifies 7 key areas for further efforts to stimulate the conditions to create growth and jobs in Europe:

1. Create a new and stable broadband regulatory environment.
2. New public digital service infrastructures through Connecting Europe Facility loans
3. Launch Grand Coalition on Digital Skills and Jobs
4. Propose EU cyber-security strategy and Directive
5. Update EU's Copyright Framework
6. Accelerate cloud computing through public sector buying power
7. Launch new electronics industrial strategy – an "Airbus of Chips"

The full implementation of the updated Digital Agenda would increase the European GDP by 5%, or 1500€ per person, by increasing investment in ICT (Information and communication technology), improving eSkills levels in the labour force, enabling public sector innovation, and reforming the framework conditions for the internet economy. In terms of jobs, up to 900.000 digital jobs risk going unfilled by 2020 without pan-European action while 1.2 million jobs could be created through infrastructure construction. This would rise to 3.8 million new jobs throughout the economy in the long term.

In order to support the delivery of the Digital Agenda for Europe, the European Commission and Vice-President of the European Commission Neelie Kroes who is responsible for the Digital Agenda. carry out a communication strategy. The main goal of the strategy is a greater understanding within Europe of the need more rapidly to embrace ICT as a key element of Europe's economy & society, and a change in actions along the lines required by EU policies.

The top level strategy of DAE:

- eCommerce Action Plan - Double the share of eCommerce in retail sales and of the internet sector in European GDP by 2015;
- H2020 - By 2020, one third of all Europe's ICT business investment in ICT R&D in the EU should come from companies created within the last two decades;
- DAE - The entire EU to be covered by broadband above 30Mbps by 2020;
- DAE - 50% of the EU to subscribe to broadband above 100 Mbps by 2020;
- DAE - 50 % of the population to buy online by 2015;
- DAE - 20 % of the population to buy online cross-border by 2015;
- DAE - 33 % of SMEs to make online sales by 2015;
- DAE - The difference between roaming and national tariffs to approach zero by 2015;
- DAE - To increase regular internet usage from 60 % to 75 % by 2015, and from 41 % to 60 % among disadvantaged people;
- DAE - To halve the proportion of the population that has never used the internet from 30 % to 15 % by 2015;
- DAE - 50 % of citizens to use eGovernment by 2015, with more than half returning completed forms;

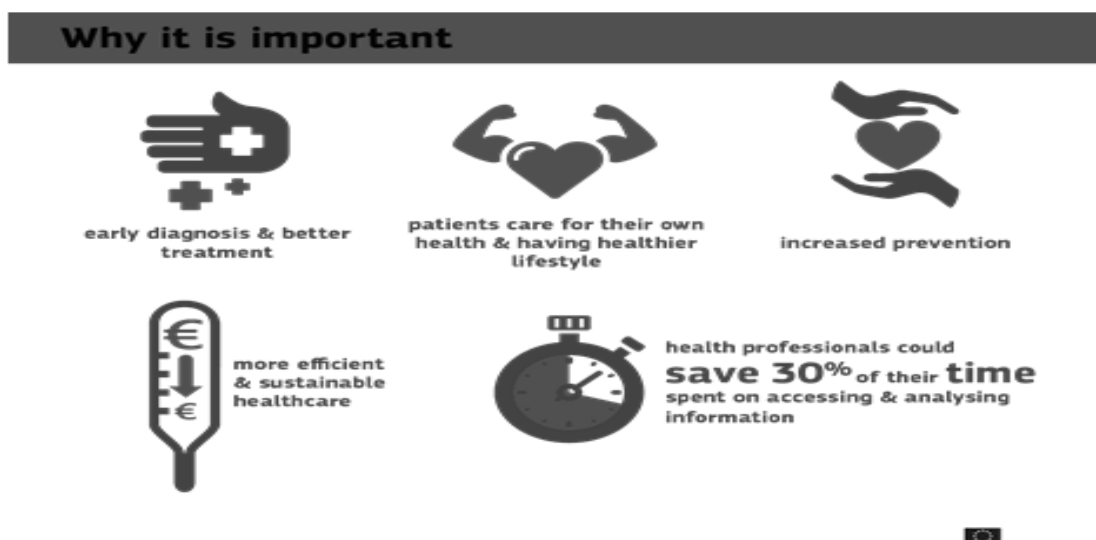
- DAE - All key cross-border public services, to be agreed by Member States in 2011, to be available online by 2015;
- DAE - To double public investment in ICT R&D to € 11 bn by 2020;
- EIP AHA - Increase healthy life for everyone in Europe by an average of two years.

One of the DAE projects operate in the context of Article 14 of Directive 2011/24 on the application of patients' rights in cross-border healthcare is mHealth.

Information and Communication Technology for health and wellbeing ('eHealth') is becoming increasingly important to deliver top-quality care to European citizens. The 'eHealth Action Plan 2012-2020' of the European Commission describes the actions foreseen on this topic [5].

“Healthcare in your pocket: unlocking the potential of mHealth”

European Commission Vice-President Neelie Kroes, responsible for the Digital Agenda, said: *"mHealth will reduce costly visits to hospitals, help citizens take charge of their own health and wellbeing, and move towards prevention rather than cure. It is also a great opportunity for the booming app economy and for entrepreneurs [2,3]."*

European Commissioner for Health Tonio Borg said: *"mHealth has a great potential to empower citizens to manage their own health and stay healthy longer, to trigger greater quality of care and comfort for patients, and to assist health professionals in their work. As such, exploring mHealth solutions can contribute to modern, efficient and sustainable health systems"*.

There are nearly 100,000 mHealth #apps already available across multiple platforms such as iTunes, Google play, Windows Marketplace, BlackBerry World. The top 20 free sports, fitness and health apps already account for 231 million downloads worldwide. By 2017, 3.4 billion people worldwide will own a smartphone and half of them will be using mHealth apps. In 2017, if its potential is fully unlocked, mHealth could save €99 billion in healthcare costs in the EU [3].

According to current intention of Ukraine to sign Economical part of Association Agreement with European Union we should harness information & communications technologies in order to create jobs and generate economic growth; to provide better goods and services for all; and to build on the greater empowerment which digital technologies can bring in order to create new-generation country [4].

References:

1. http://ec.europa.eu/index_en.htm - European Commission;
2. <http://ec.europa.eu/dgs/connect/en/content/digital-agenda-europe> - Digital Agenda for Europe;
3. <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/mhealth-what-it-infographic> - mHealth;
4. <http://mfa.gov.ua/ua> - Ministry of Foreign Affairs of Ukraine;
5. <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/european-egovernment-action-plan-2011-2015> - European eGovernment Action Plan 2011-2015.

Ростецька Світлана Іванівна,

к. політ. н., доцент

доцент кафедри політичних наук

Державного закладу «Південноукраїнський

національний педагогічний університет

імені К.Д.Ушинського»

Роль інформаційних технологій в політичних переговорах

Технології інформаційної епохи роблять оточення держав більш динамічним і комплексним. Національні економіки виявляються суттєво залежними від глобальних умов розвитку. Культурна і політична свідомість населення підвищується. Це сприяє процесам демократизації та лібералізації. Разом з тим, ці ж чинники можуть підживлювати радикальні рухи, що підштовхують світову фрагментацію і дестабілізацію. Тому однією з основ успіху в умовах сучасного світу стає вміння ефективно управляти інформацією як стратегічним ресурсом.

За всіх обставин інформаційно-аналітична робота повинна постійно супроводжувати процес переговорів. Під час важливих переговорів делегації отримують відносно до переговорів інформацію з центру, куди вона надходить з посольств та інших зарубіжних представництв. Збору інформації силами самої делегації допомагають контакти з делегаціями партнера або партнерів по переговорах, хороша атмосфера у взаєминах з ними. Цій меті служать протокольні заходи різного характеру – прийоми, ланчі, обіди, а можливо, і відвідування театрів, інші форми офіційних і неофіційних контактів. Спілкування в неформальній атмосфері зручно для зондування позицій один одного, пошуків вирішення виникаючих проблем і в усякому разі для поглиблення взаєморозуміння і довіри, таких необхідних для досягнення згоди.

Робота з інформаційного забезпечення переговорів, повинна приносити надійний результат, носити системний характер бути постійно спрямованою до вироблення компетентного прогнозу розвитку ситуації та відповідними висновками про практичні дії.

Інформація слугує не тільки вихідною точкою багатьох переговорів, але й зброєю переговорного змагання. Розповсюдження інформації – це, і спосіб генерування сприятливих настроїв навколо своїх позицій, і можливість зниження напруженості або, навпаки, її стимулювання.

Для цієї роботи потрібен ретельний відбір фактичного матеріалу, вміння оперативно доводити його до адресатів з відповідними коментарями. У той же час важливо адекватно оцінювати подібну роботу з інформацією з боку партнерів, розкриваючи справжній сенс їх дій, що необхідно для розуміння їх цілей і прийняття необхідних контрзаходів. Допомогати цьому може виявив так званої спрямованої інформації, або відомостей, призначених для підштовхування партнера до такого сприйняття або тлумачення подій, які вигідні авторам подібної інформації, розпізнання дезінформації, тобто неправдивих відомостей, що подаються з метою введення в посилкові судження, і, нарешті, пропаганди – діяльності, спрямованої на обробку громадської думки з певними цілями.

Таким чином, в процесі інформаційної роботи важливо із потоку інформації відфільтрувати правдиву інформацію та дезінформацію.

Як реальна інформація, так і дезінформація розраховується не лише на учасників переговорів, а і на громадську думку. Світ став свідком масштабних пропагандистських кампаній, метою яких є нав'язування громадській думці зручні для ініціаторів трактування подій, навіть, якщо події далекі від дійсності. На сьогодні, як показує практика, змагання за столом переговорів переходить у змагання за громадську думку.

Встановлення ефективних зв'язків з громадськістю – невід'ємна частина сучасного стилю політичних переговорів. Public Relations на переговорах може охоплювати наступні основні напрями: • формування громадської думки всередині країни і за кордоном з приводу найважливіших проблем переговорів; • вплив на динаміку суспільних настроїв; • позитивне висвітлення діяльності «своїх» делегацій і зміцнення іміджу провідних політичних лідерів; • формування позитивного іміджу країни (політичної партії, організації – в залежності від рівня переговорів); • просування найважливіших політичних ідей в каналах комунікацій; • інформаційний вплив на політичну позицію партнерів з переговорів; • вплив на «порядок денний» світових каналів масових комунікацій.

Цілі інформаційної кампанії на політичних переговорах можуть бути представлені у вигляді наступного алгоритму: • поступове розширення зони інформації навколо теми переговорів; • надання темі переговорів чіткого оцінного змісту в інтересах організаторів переговорів; • цілеспрямований вплив на формування певної громадської думки навколо теми переговорів;

- цілеспрямований інформаційний вплив на партнерів з переговорів з метою коригування їх позиції;
- зміна громадської думки на користь підтримки позиції «своїх» делегації на переговорах.

На думку А. Моль, «ЗМІ фактично контролюють всю нашу культуру, пропускаючи її через свої фільтри, виділяють окремі елементи із загальної маси культурних явищ і надають їм особливої ваги, підвищують цінність однієї ідеї, знецінюють іншу, поляризують таким чином все поле культури. Те, що не потрапило в канали масової комунікації, у наш час майже не здійснює вплив на розвиток суспільства» [103, с. 117].

Інформаційні технології стали частиною політичного життя і їх вже неможливо заборонити. А для конструктивного переговорного процесу необхідно не лише опиратися на дані інформаційні технології, але і проводити чітку інформаційно-аналітичну роботу з метою не лише підвищення ефективності переговорів, але і з метою запобігання маніпулятивних технологій зі сторони опонентів так, щоб власні технології не зазнали ефекту «бумерангу».

Список використаних джерел

1. Моль А. Социодинамика культуры / А. Моль / Пер. с фр. / Предисл. Б. В. Бирюкова. Изд. 3-е. — М.: Издательство ЛКИ, 2008. — 416 с.

Серенко Артем Алексеевич

*доцент кафедры информационных технологий
и систем управления Харьковского регионального
института государственного управления
Национальной академии государственного
управления при Президенте Украины, к.гос.упр.*

Портал знаний «мы развиваем электронное управление» – эффективный инструмент подготовки магистров государственного управления и государственной службы Украины

Развитие электронного управления является стратегическим приоритетом Украины. Это направление нашло свое отображение в программных документах, которые Украина разработала и внедряет в рамках международной инициативы «Партнерство «Открытое Правительство». Кроме этих документов развитие электронного управления, как стратегического приоритета Украины, закреплено в Концепции развития электронного управления, Стратегии развития информационного общества. С целью содействия комплексным системным изменениям в государственной политике, а также внедрению новых механизмов и стандартов взаимодействия правительства и гражданского общества, становления диалога – в декабре 2013 г. был создан Портал управления знаниями «Мы развиваем электронное управление» – www.egov.inf.ua [1].

Целью данной статьи является описание преимуществ использования Портала управления знаниями «Мы развиваем электронное управление» в учебном процессе при подготовке магистров государственного управления и государственной службы.

«Партнерство «Открытое правительство» – многосторонняя международная инициатива, целью которой является обеспечение прозрачности государственного управления, привлечение граждан к участию в управленческих процессах, борьба с коррупцией и использование новых технологий для улучшения государственного управления. «Партнерство «Открытое правительство» имеет целью сделать процесс управления более прозрачным и подотчетным общественности, как на местном уровне, так и на уровне всей страны. Так, 20 сентября 2011 г. в ходе сессии Генеральной Ассамблеи ООН, 8 стран – основательниц (к ним относятся Бразилия, Индонезия, Мексика, Норвегия, Филиппины, Южная Африка, Соединенное Королевство и Соединенные Штаты Америки) подписали Декларацию «Открытое правительство», объявили национальные планы действий и поддержали намерение 38 стран присоединиться к Партнерству.

Украина уже 2 года как присоединилась к международной Инициативе «Партнерство «Открытое Правительство». За это время был разработан План действий по внедрению инициативы [3], а также создана Комиссия по координации внедрения инициативы.

Так, непосредственно, в самом Плате действий по внедрению в Украине Инициативы «Партнерство «Открытое Правительство» указаны следующие программные обязательства, связанные с использованием информационно - коммуникационных технологий (далее – ИКТ) в деятельности органов власти [3]:

- повышение эффективности государственного управления, в частности путем применения электронных технологий;
- для обеспечения открытого управления необходимо внедрить новейшие ИКТ, в частности наладить диалог между органами государственной власти и общественностью с использованием интерактивных методов взаимодействия и возможностей социальных сетей;
- модернизировать систему управления в государстве, повысить прозрачность власти, улучшить доступ к информации.

Эти лозунги актуальны для деятельности украинской власти не первый год. Но, в то же время, не являются секретом и основные проблемы, связанные с внедрением ИКТ и электронного управления в Украине:

- отсутствие «политической воли» или инертность со стороны органов власти;
- несовершенство нормативно-правового обеспечения;
- низкий уровень финансирования и эффективности использования имеющихся ресурсов;
- низкий уровень информатизации отдельных отраслей экономики и регионов;

- недостаточный уровень владения ИКТ среди государственных служащих;
- «Цифровое неравенство» среди населения.

Проанализировав систему показателей, на основе которых эксперты ООН осуществляют комплексную оценку готовности стран мира к использованию электронного правительства и оценив рейтинг стран по уровню развития электронного правительства (Украина сейчас находится на 68 месте из 190 стран участников рейтинга ООН), мы сможем сделать вывод, что отставание Украины от мировых лидеров идет по показателям интерактивного, сетевого и, особенно, транзакционного присутствия, информационное присутствие украинских органов власти в Интернете развито относительно лучше [4, с. 68-74].

Определение понятий «прозрачности деятельности», «подотчетности правительств общественности» – неотъемлемы от таких понятий как «информационно-коммуникационные технологии», «электронное правительство» и «электронное управление». Особенно это актуально в современных условиях развития глобальных мировых социально-экономических процессов и постепенного перехода человечества от постиндустриального общества к информационному обществу.

Портал управления знаниями «Мы развиваем электронное управление» (далее Портал) – это информационно-технологическое решение, которое использует технологии и практики корпоративных порталов управления знаниями, а также обеспечивает взаимодействие между органами государственной власти, органами местного самоуправления, общественным сектором Украины и сообществом экспертов в сфере информационно-коммуникационных технологий.

Портал создан Государственным агентством по вопросам науки, инноваций и информатизации Украины совместно с Национальным центром электронного управления, Национальной академией государственного управления при Президенте Украины и Ассоциацией «Города электронного управления Украины» при поддержке Программы развития ООН в Украине в рамках исполнения Плана действий инициативы «Партнерство «Открытое Правительство» [2].

Основные задачи работы Портала:

- создание системы сбора информации, выявления и формализации новых организационных знаний в сфере внедрения электронного управления в Украине на государственном и региональных уровнях;
- использование коллективного интеллекта и коллективного опыта;
- внедрение практик электронной демократии, электронных сервисов и электронных инструментов управления территориальной общиной;
- обмен знаниями, аккумуляция существующих и создание новых практик в сфере электронного управления как в Украине так и на международном уровне;
- обеспечение методологической и образовательной поддержки в сфере внедрения ИКТ в управление;

- обеспечение формирования единых стандартов предоставления электронных административных услуг;
- создание маркетинговой площадки для обмена технологическими решениями и лучшими практиками [2].

Целевая аудитория Портала:

- органы государственной власти;
- органы местного самоуправления;
- общественный сектор;
- эксперты;
- ИТ-разработчики;
- технические консультанты;
- представители науки, высшего образования;
- студенты и слушатели курсов повышения квалификации;
- слушатели магистратуры государственного управления и государственной службы;
- международное сообщество и сообщество стран СНГ.

Сегодня мы уже видим, что в украинском обществе невозможно действовать или принимать важные решения без влияния общественности. Если это не делается, то возникают конфликты, непонимание, противодействие. Портал является площадкой для совместного обсуждения проблем и путей их решения в сфере развития электронного управления. Модуль межсекторной и межрегиональной совместной работы может помочь в этом.

Основные модули Портала :

- «Система групповой работы»: обеспечивает возможность совместного обсуждения нормативно-правовых актов и законодательных инициатив, отработки проектов, заявок и программ и т.п.;
- «Экспертный клуб»: интерактивный инструментальный работы для сообщества экспертов;
- «Электронный кабинет города»: виртуальное пространство для каждого города (села, поселка, региона);
- «Биржа проектов»: маркетинговая площадка для новых проектов и идей от разработчиков, экспертов;
- «Оценка электронной готовности Украины»: обнародование результатов Оценки электронной готовности Украины по состоянию на октябрь 2013 г., включая методологию, опросник и рейтинговую модель оценки готовности к внедрению электронного управления в Украине;
- «Национальный конкурс лучших практик внедрения электронного управления»: обеспечивает он-лайн регистрацию участников конкурса, он-лайн работу членов жюри и экспертов, оценку общественностью качества и практичности представленных практик, результаты конкурса;
- «Депозитарий лучших практик»: актуальный классификатор и описание практик, которые внедрены в Украине. Модуль разработан при поддержке Международного фонда «Возрождение»;

- «Электронная библиотека»: открытый доступ к документам и материалам, общественно значимой информации в сфере электронного управления;
- «Методологический»: методологическая база внедрения электронного управления;
- «Э-образование»: дистанционное обучение по курсу «Электронное управление» с получением сертификатов. Лекционный материал курса разработан при поддержке ОБСЕ – Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе;
- «Электронный журнал «Электронное управление»»: оперативное информирование целевой аудитории Портала о внедрении электронного управления. Данный механизм предусматривает также и функцию «гражданской журналистики», т.е. корреспондентами журнала могут быть все заинтересованные в популяризации собственного опыта. Электронный журнал будет использовать функцию авто генерации электронного бюллетеня с возможностью информирования органов власти, средств массовой информации и общественности.

Итак, Портал управления знаниями «Мы развиваем электронное управление» – это один из результатов выполнения международных обязательств Украины в рамках реализации международной инициативы «Партнерство «Открытое Правительство», а также и результат совместной работы и реального партнерства с ведущими международными структурами. Портал должен способствовать внедрению системных изменений при формировании и реализации государственной политики в сфере электронного управления в Украине, а также обеспечить постоянно действующий интерактивный диалог между правительственными структурами, экспертами и общественностью.

Украина получила стратегический и уникальный инструментарий для дальнейшего внедрения электронного управления. Одной из ценностей Портала является возможность повышения компетентности граждан, общественных организаций и государственных служащих в овладении технологиями электронного управления [1].

Портал управления знаниями – это не только возможность изучить практики внедрения электронного управления прежде всего на региональном уровне, но и использовать положительный опыт других городов, получить необходимую информацию и экспертные рекомендации для повышения эффективности управления территорией, взаимодействия с обществом, развития электронных сервисов и электронной демократии.

Список использованных источников

1. Будет ли в Украине электронное управление? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nc.gov.ua/news/index.php?ID=902>
2. Представлен портал управления знаниями «Мы развиваем электронное управление» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nc.gov.ua/news/index.php?ID=889>

3. Про схвалення плану дій з впровадження в Україні Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд»: Розпорядження КМУ від 5 квітня 2012 р. № 220-р // Урядовий кур'єр. – 2012. – № 76.

4. Серенок А. О. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : [монографія] / П. С. Клімушин, А. О. Серенок. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2010. – 312 с.

Титаренко Ганна Сергіївна,
*аспірант кафедри європейської інтеграції
ОРИДУ НАДУ при Президентові України*

Міжнародних досвід біометричної аутентифікації особи як засіб регуляції міграційних потоків

Проблема міграції виникла не сьогодні. Звертаючись до світової історії бачимо, що міграція явище цілком закономірне. Люди постійно переміщувались з місця на місце шукаючи кращих умов проживання та кращої долі. Міграційні рухи є своєрідним «індикатором» реакції населення на зміни в економічному, політичному, суспільному житті суспільства. Міграція має як позитивні так і негативні сторони. Країни світу намагаються удосконалювати способи та засоби контролю міграційних потоків. Основними документами, що посвідчують особу тривалий час були внутрішні та зовнішні (закордонні) паспорти. Саме за цими документами можна було ідентифікувати особу, яка перетинає кордон.

Починаю з 2003 року за ініціативою Всесвітньої організації цивільної авіації провідні країни світу приступили до поступового впровадження біометричних документів. Інформацію, що містять біометричні документи не можливо сфальсифікувати. Саме тому, на сьогодні біометрія є найкращим способом ідентифікації та аутентифікації особи.

Біометрія (Biometrics) – технологія ідентифікації особи, яка використовує фізіологічні параметри суб'єкта (код ДНК, відбитки пальців, райдужну оболонку ока, зображення обличчя, тембр голосу і т. п.). Біометричні технології активно використовуються в багатьох областях, які пов'язані зі захистом доступу до конфіденційної інформації, до матеріальних цінностей, при перетині державного кордону.

Під біометричною системою розуміється автоматизована система, здатна знімати з сенсорів дані про користувача, обробляти отримані дані, добувати дані ознак з оброблених даних, порівнювати добуті ознаки з даними одного або більше біометричних шаблонів, визначати ступінь їх збігу та відображати успішність верифікації або ідентифікації особистості [3]

Ідентифікація (лат. *identifico* — ототожнювати) — процедура розпізнавання користувача в системі, як правило, за допомогою наперед визначеного імені (ідентифікатора) або іншої апріорної інформації про нього, яка сприймається системою. Ідентифікація дозволяє суб'єктові (користувачу,

процесу, який діє від імені певного користувача) повідомити своє ім'я за допомогою унікального параметра — ідентифікатора (логін, наприклад), який є відомим іншій стороні. Під час ідентифікації здійснюється порівняння заявленого суб'єктом параметра на відповідність відомому іншій стороні. В разі успішної ідентифікації відбувається аутентифікація. Шляхом аутентифікації інша сторона переконується що суб'єкт саме той за кого він себе видає.

В світі на даний момент існує безліч способів аутентифікації особи. У країнах Європейського Союзу впровадження в обіг проїзних документів здійснюється на підставі Правил із заходів безпеки та біометричної аутентифікації, прийнятих резолюцією Ради Європи від 13 грудня 2004 року за № 2252/2004.

На сьогодні в країнах Європи, Ізраїлі та США поширеними є два способи біометричної аутентифікації: за відбитками пальців та за двомірним зображенням обличчя. Біометрична аутентифікація за відбитками пальців вважається найбільш точною, а за двомірним зображенням обличчя – може застосовуватись, навіть, негласно.

Ці способи біометричної аутентифікації можливо використання практично в кожній країні. Адже, навіть, у разі відсутності в тій чи іншій країні бази даних щодо проїзних документів в якості джерела порівняльних зразків для верифікації чи ідентифікації їх пред'явників можуть виступати наявні бази даних кримінальної інформації, в яких зазвичай містяться як відбитки пальців, так і двомірні зображення обличчя осіб, причетних до вчинення правопорушень.

Наведені способи біометричної аутентифікації вже сьогодні застосовуються у Великобританії, Ізраїлі, Латвії, Молдові, Німеччині та США [1].

Біометричну аутентифікацію лише за відбитками пальців здійснюють у Колумбії, лише за двомірним зображенням обличчя – в Греції, Норвегії та Фінляндії.

З червня 2009 року в Греції та Фінляндії розпочато запровадження біометричної аутентифікації за відбитками пальців, а в Чехії – і за відбитками пальців, і за двомірним зображенням обличчя.

Розширення практики застосування біометричної аутентифікації в країнах Європейського Союзу пов'язується із запровадженням обов'язкової біометричної аутентифікації іноземців (негромадян Європейського Союзу) при отриманні ними шенгенських віз. Відбитки 10 пальців розпочато відбирати в іноземців при отриманні ними шенгенських віз для подальшого централізованого зберігання в базі даних Європейського Союзу VIS.

На сьогодні практика обов'язкової біометричної аутентифікації іноземців при отриманні ними віз або при в'їзді на територію країни має місце у Великобританії, Ізраїлі та США. При цьому, якщо у Великобританії скануються всі 10 пальців, а в Ізраїлі – лише вказівні, то в США – як вказівні (пункти пропуску через державний кордон), так і всі 10 (дипломатичні установи за кордоном).

У найбільших пунктах перетину державного кордону Німеччини функціонують пілотні проекти з перевірки власників віз за відбитками пальців і двомірним зображенням облич (проект BioDev).

Іншим важливим аспектом застосування біометричної аутентифікації за відбитками пальців і двомірним зображенням обличчя є дотримання міжнародних стандартів, перш за все прийнятих ICAO.

У сфері біометричної аутентифікації за відбитками пальців це стандарти: ICAO NTWG, NISTIR 6529 CBEFF, ISO/IEC FCD 19794-2, ISO/IEC 19794-4, ANSI/NIST-ITL 1-2000 Standard; у сфері біометричної аутентифікації за двомірним зображенням обличчя – ICAO NTWG та ISO/IEC FCD 19794-5 [1].

Крім того, останнім часом поступово набирає поширення біометрична аутентифікація за райдужною оболонкою ока. Подібна практика вже має місце у Великобританії та Німеччині. Так, у рамках проекту «Trusted Traveler» («Надійний мандрівник») у найбільших пунктах перетину державного кордону Великобританії здійснюється додатковий контроль осіб, які в'їжджають на територію цієї країни, за вказаною біометричною характеристикою.

У Німеччині даний спосіб біометричної аутентифікації застосовується лише в міжнародному аеропорту м. Франкфурт. Такий контроль може здійснюватися лише гласно, але, на відміну від перевірки за відбитками пальців, він не викликає в особи, яка перевіряється, асоціацій з перевіркою потенційних порушників, а тому сприймається нею значно спокійніше [1].

У зв'язку з простотою перевірки відповідності обличчя пред'явника двомірному цифровому офіційного власника проїзного документа спеціальні прилади для контролю цієї біометричної характеристики особи переважно не застосовуються.

Проте, в міжнародному аеропорту міста Рига (Латвія) Служба охорони державного кордону цієї країни випробовує експериментальну систему контролю осіб за двомірним зображенням обличчя.

У той же час, як уже раніше зазначалося, для перевірки пред'явників проїзних документів за відбитками пальців у Великобританії, Ізраїлі та США застосовуються спеціальні сканери [1].

У Європі вважають, що, крім більш високого ступеня безпеки, біометричні документи дають громадянам ще й більш високий рівень комфорту. Закон № 5492-VI «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», що передбачає введення в Україні біометричних паспортів - як внутрішніх, так і для виїзду за кордон, набрав чинності 6 грудня 2012 року. Він встановлює, що внутрішній паспорт виготовляється у формі картки, що містить безконтактний електронний носій, а паспорт громадянина України для виїзду за кордон - у формі книжечки, правий форзац якої містить безконтактний електронний носій.

Особам, які через свої релігійні переконання відмовляються від внесення інформації до електронного чіпа, що імплантований у відповідний бланк документа, гарантується право на відмову від отримання такого документа або від внесення інформації до електронного носія.

Також, згідно із законом, до Єдиного реєстру вноситься така інформація про особу:

- 1) ім'я особи;
- 2) дата народження/смерті;
- 3) місце народження;
- 4) стать;
- 5) дата внесення інформації про особу до Реєстру;
- 6) відомості про батьків (усиновлювачів), опікунів, піклувальників та інших представників;
- 7) відомості про громадянство або його відсутність та підстави набуття громадянства України;
- 8) реквізити документів, виданих особі (тип, назва документа, серія, номер, дата видачі та уповноважений суб'єкт, що видав документ, строк дії документа);
- 9) відомості про документи, що підтверджують смерть особи або визнання особи померлою чи безвісно відсутньою;
- 10) відцифрований зразок підпису особи;
- 11) відцифрований образ обличчя особи;
- 12) додаткова змінна інформація (про місце реєстрації, про сімейний стан, про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, про видачу приватизаційних паперів, додаткові (факультативні) біометричні дані, параметри);
- 13) інформація з відомчих інформаційних систем (ВІС) [3]

В умовах сьогодення нашої державі потрібно якнайшвидше втілити в життя даний закон. Нажаль видача біометричних паспортів в Україні відкладалась за різних причин. Проте, в березні Прем'єр - міністр України Арсеній Яценюк повідомив, що вже цього року громадяни України почнуть отримувати біометричні паспорти. Він підписав відповідний нормативний акт, в якому затверджується форма паспорта з біометричними даними. Отже, запроваджуючи біометричні документи в Україні, потрібно спиратись на кращий вітчизняний досвід та уникати помилок.

Список використаних джерел

1. Огляд зарубіжного досвіду застосування методу біометричної аутентифікації людини. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://42827.ncbint00.web.hosting-test.net/?s=%D0%B1%D1%96%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96+%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%>
2. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство в Україні, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20 листопада 2012 року № 5492-VI, документ 5492-17. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5492-17>

3. Романов В.О., Галелюк І.Б., Клочан П.С. Технології аутентифікації особи за біометричними характеристиками./ В.О. Романов, І.Б. Галелюк, П.С. Клочан. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: http://www.dasd.com.ua/kzms/2010/2010_st6.pdf

*Устименко Олександр Володимирович,
кандидат наук з державного управління,
старший науковий співробітник
Центру воєнно-стратегічних
досліджень Національного університету
оборони України імені Івана Черняхівського*

Проблеми захисту інформаційного простору України у ході проведення антитерористичної операції

Інформаційна боротьба – комплекс скоординованих заходів, які проводяться органами державного і військового управління та визначеними силами і засобами протиборчих сторін з метою завоювання та утримання інформаційної переваги над противником шляхом впливу на його інформаційну інфраструктуру та інформацію, що в ній циркулює, а також підризу морально-психологічної стійкості особового складу військ і населення противника з одночасним захистом від аналогічного впливу з його боку [1].

Боротьба за інформаційне домінування займає все більш важливе місце в геополітичних змаганнях. На сьогоднішні потенційні можливості розвитку суспільства все більш визначаються рівнем розвитку та ефективністю інформаційно-комунікаційних систем. Завдання щодо інформаційного забезпечення всіх сфер діяльності сучасного суспільства по своїй значущості вже переважає проблему індустріального розвитку. У сучасному суспільстві інформаційна безпека розглядається як самостійна складова національної безпеки, хоча вона пронизує всі інші сфери державної діяльності. Проведення ефективної національної інформаційної політики, значною мірою сприяє досягненню успіху у виконанні завдань в політичній, воєнно-політичній, економічній, інформаційній, соціальній та інших сферах.

На жаль мусимо визнати, що органи державного і військового управління України програють інформаційну боротьбу своїм візаві з Росією. Після анексії Криму керівництво Російської Федерації почало підтримувати сепаратистів на Сході України, провело ряд інформаційних акцій. Через російські інформаційні програми і телеканали, підриваючи суверенітет України, поширюються сепаратистські заклики, недостовірні, неповні, упереджені інформації про Україну, дії її керівництва по стабілізації ситуації в країні.

Втім не лише вільний доступ наших громадян до російських інформаційних ресурсів, а й відсутність гідної альтернативи з нашого боку призводять до поразки в інформаційній боротьбі. Небажання та невміння частини наших співгромадян мислити критично призводять до того, що вони

під впливом пропаганди, що розповсюджується на російських каналах, підтримують терористів та деструктивні сили в середині країни.

Результати цього – захоплення адміністративних будівель, напади на підрозділи Національної гвардії, Збройних Сил, інших складових сектора безпеки та оборони України, органи виконавчої влади. Ескалація напруги на Сході України вимусила уряд прийняти рішення про проведення антитерористичної операції.

Росія веде інформаційну війну проти України усіма можливими методами й на усіх напрямках. Спеціально підготовані експерти виступають на CNN та в інших міжнародних ЗМІ, де тиражують тези щодо нелегітимності та агресивності теперішньої влади України і доводять, що Росія лише намагається захистити росіян України від ультраправих радикалів.

Потужна інформаційна кампанія в Росії призвела до того, що більше половини опитаних росіян готові воювати з українцями. Особливо підвладні негативному інформаційному впливу молоді люди, які ніколи не були в Україні і не мають контактів з її громадянами. Старших людей лякають бандерівцями-головорізами, які прийшли до влади. Це результат планомірної тотальної брехні, яка розробляється ідеологами Кремля, транслюється телебаченням і поширюється усіма можливими шляхами.

Опитування громадської думки щодо можливої війни з Україною загалом вказують, що російське суспільство розкололося на тих, хто не бажає воювати з Україною, і на тих, хто готовий воювати з націоналістами-бандерівцями, які утискають російськомовне населення України. Причому останніх більшість. Україна ж опинилася в ситуації коли вона не в змозі донести свою точку зору та поінформувати щодо рішень уряду та ситуації в країні не лише росіян, а навіть частину своїх громадян (стосується Донецької, Луганської, Харківської та Одеської областей).

Анексія Криму Росією, подальші загрози територіальній цілісності України вимусили керівництво держави, з метою хоча б часткового захисту інформаційного простору від деструктивного інформаційного впливу Росії, обмежити трансляцію ряду російських телеканалів, таких як "РТР-Планета", "Росія-24", "Перший канал", НТВ. Це одразу призвело до звинувачень в цензурі. Парадокс ситуації в тому, що будь-яке свідоме обмеження на поширення відвертої брехні та деструктивної інформації автоматично називають цензурою та обмеженням свободи слова. Широко застосовується політика подвійних стандартів при висвітленні подій в Росії та Україні. Захоплення адміністративних будівель, напад на співробітників правоохоронних органів, якщо це відбувається в Росії, то це тероризм, якщо в Україні – боротьба громадян за свої права.

Росія протидіє заходам щодо встановлення Україною контролю над своїм інформаційним простором. На Сході України, крім адміністративних будівель, терористи розпочали захоплювати об'єкти інформаційної інфраструктури держави. На думку багатьох експертів з питань національної безпеки це робиться за вказівкою з Москви, з метою не допустити втрати інформаційного домінування Росії в регіоні.

Бойовиками захоплено телевежі та ретрансляційні станції в Слов'янську, Краматорську, Донецьку, інших містах Сходу України. 17 квітня сепаратисти захопили телевежу і вимкнули ретрансляцію українського телебачення у Краматорську. Зранку 18 квітня, у ході антитерористичної операції, радіопередавальний центр звільнили від озброєних осіб. Концерн РРТ спільно з Службою Безпеки України забезпечили вимкнення з ефіру несанкціонованого мовлення російських телевізійних каналів. Однак в той же день радіопередавальний центр у Краматорську, знову захопили озброєні особи – повідомили в прес-службі концерну. "Російські військові через резервне введення відновили електропостачання і здійснюють заходи по включенню російських каналів на частотах українських. Співробітники радіотелевізійної передавальної станції м. Краматорськ чекали на прибуття підрозділів МВС та Міноборони, які повинні були забезпечити охорону і оборону об'єкту, але цього не сталося. Ніхто не прибув" – йшлося в повідомленні [2].

28 квітня проросійські активісти захопили будівлю обласної державної телерадіокомпанії у Донецьку, після чого там включили ретрансляцію російського каналу "Росія 24". Кілька сотень людей відчинили ворота телецентру, охорона, що складається зі співробітників МВС України і бійців спеціальних підрозділів, чинити опір не стала, оскільки не отримали розпоряджень. За їх словами, ніякого наказу вони так і не отримали, і в те, що відбувається не втручалися. "Ми б самі хотіли знати, що ми тут робимо", – відповіли вони на питання журналістів ВВС про мету їх перебування біля телецентру. Спеціалісти, які прийшли разом з демонстрантами, запустили в ефір замість українських інформаційних каналів канали "Росія 24", "НТВ" і "Рен-ТВ". Донецькі проросійські активісти кажуть, що довіряють тільки інформації російського телебачення [3].

8 травня в місті Лисичанськ на Луганщині було відключено українські телеканали. Невідомі привезли своє обладнання та провели перекомутацію, замість "1+1" та "СТБ" включено "Росія 1" та "Росія 24" [4].

9 травня в місті Северодонецьк на Луганщині, із за загроз фізичної розправи над співробітниками провайдера "Ланет" було відключено канали "Інтер", "Україна", "1+1", "ICTV", "СТБ", "Новий канал", "5 канал", "112 Україна", "TVi" [5]. Також 9 травня була спроба вивести з ладу Київський телецентр. Невідомі влаштували пожегу в технічному колекторі, де пролягають силові кабелі електроживлення.

Отже ми бачимо – метою терористів є домінування Росії в українському інформаційному просторі. Вони мають необхідне телекомунікаційне обладнання та отримують послуги висококваліфікованих фахівців з телерадіомовлення.

Головною проблемою, при проведенні антитерористичної операції, голова СБУ вважає підтримку цивільним населенням терористів. "Ми доповіли в парламенті, що в Донецькій та Луганській областях цивільне населення знаходиться під серйозним інформаційним впливом і не довіряє до кінця ні правоохоронним органам, ні СБУ, ні Міноборони" – заявив Валентин Наливайченко [6].

Як бачимо, в Україні відсутня система захисту єдиного інформаційного простору держави. На сьогодні Російська Федерація здійснює потужний інформаційно-психологічний вплив на свідомість громадян Сходу України.

Об'єкти інформаційної інфраструктури займають особливе місце в системі критичної інфраструктури держави. Їх ефективний захист є необхідним елементом забезпечення національної безпеки.

Правоохоронні органи виявилися неспроможними адекватно зреагувати на загрози об'єктам критичної інформаційної інфраструктури. Наявні сили і засоби використовуються неефективно. Керівництво правоохоронних органів не в змозі зорганізувати роботу сил задіяних в антитерористичній операції, більш того переважна кількість офіцерів не бажає брати на себе відповідальність. Втім це вже стосується питань державної кадрової політики та існуючих корупційних механізмів добору на керівні посади.

Список використаних джерел

7. Інформаційна безпека держави у воєнній сфері. Терміни та визначення : ВСТ 01.004.004 – 2014 (01). – [Чинний від 2014-02-27] – (Військовий стандарт)

8. У Краматорську російські військові знову захопили КРРТ – Режим доступу : <http://expres.ua/news/2014/04/18/105202-kramatorsku-rosiyski-viyskovi-znovu-zahopyly-krrt>

9. Як проросійські активісти захопили телецентр в Донецьку – Режим доступу : <http://ua.korrespondent.net/ukraine/3355339-yak-prorosiyski-aktyvisty-zakhopyly-teletsentr-v-donetsku>

10. В Лисичанське "вежливые люди" пришли на телевишку – Режим доступу : <http://vchasnik.ua/node/258197>

11. В Северодонецке провайдер "Ланет" отключил девять каналов в связи с угрозой расправы – Режим доступу : <http://www.rbc.ua/rus/news/accidents/v-severodonetske-provayder-lanet-otklyuchil-devyat-kanalov-08052014215400>

12. Закрытое заседание Верховной Рады: удаление коммунистов, отчет силовиков и "военные" законы – Режим доступу : http://delo.ua/ukraine/zakrytoe-zasedanie-verhovnoj-rady-izgnanie-kommunistov-otchet-s-235472/?supdated_new=1399405009

Федорук Світлана Дмитрівна,
аспірант кафедри політичних наук
Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»

Особливості формування та розвитку інформаційного суспільства в Японії

Історію формування та розвитку інформаційного суспільства, а також інформаційного законодавства в Японії, умовно можна розділити на два

основних періоди: передісторія формування інформаційного і телекомунікаційного суспільства (1963-2000 рр.) І початок формування нового типу японської моделі інформаційного суспільства (з 2001 по теперішній час.

З 2007 р. країна перейшла на другий етап реалізації програми «Стратегія інформаційно-технологічного розвитку країни» з побудови інформаційного і телекомунікаційного мережевого суспільства на основі нового документа, прийнятого Радою з розвитку інформаційних технологій при уряді.

Початок формування інформаційного суспільства був ініційований численними публікаціями дослідників, що вийшли у світ в Японії в 60-х - початку 70-х років, які й призвели до того, що теорія інформаційного суспільства викликала величезний інтерес у уряду, ставши основою його політики більш ніж на два десятиріччя. Державна політика була зорієнтована на теоретичне формування концепції інформаційного суспільства. Увага теоретиків доктрини інформаційного суспільства в основному була зосереджена на перехідному періоді, коли вже потрібно переносити акценти державного регулювання з підтримки важкої промисловості на інтелектуальну сферу [1, 135 с.].

У Японії вперше в світі науковці ще в 60-70 -х роках сформулювали теорію інформаційного суспільства і ввели в обіг такі поняття, як «інформатизація», «інформаційна індустрія», «комп'ютеризація». Теорія інформаційної індустрії і сам термін «інформаційне суспільство» вперше були запропоновані на обговорення громадськості вченим Умесао Тадао, що опублікували в 1963 р. статтю «Теорія інформаційної індустрії». Він був одним з перших, хто передбачав культурну революцію завдяки зростаючому обміну інформацією.

У 1969 р. професор Хаясі Юдзіро також висунув і популяризував теорію Інформатизації. Він пов'язував зміни, що відбувалися в той час в суспільстві і його перехід до інформаційно-орієнтованого, тобто інформаційного, товариства зі збільшенням обсягу інформації та її обміном за допомогою інформаційних технологій [2, 96 с.].

80-і роки в Японії можна охарактеризувати як період масової інформатизації країни і початку формування інформаційного суспільства. У березні 1980 р. був опублікований документ «Перспективи політики міністерства зовнішньої торгівлі і промисловості на 80-ті роки», в якому вперше була проголошена розрахована на 20 років програма створення технополісів - міст науки, а з моменту прийняття в Японії в 1983 г. Закону про прискорення регіонального розвитку на основі високотехнологічних комплексів (Закон про технополіси) почалось їх створення. Міста - технополіси були покликані стати центром «виробництва» нових знань з метою розробки новітніх технологій. Разом з реалізацією концепції створення технополісів в 1980 р. найбільші японські телефонні і телеграфні корпорації прийняли власну програму - «Розвиток системи інформаційних мереж». Мета даної програми полягала у здійсненні технічної заміни застарілої телефонної мережі волоконно-оптичними лініями зв'язку, які б з'єднували між собою найбільші міста, технополіси та регіональні центри країни [2, 67 с.].

Масштаби інформатизації економіки Японії вказують на те, що в цей час інформація перетворилася на один з найважливіших елементів економічного потенціалу країни. Інформаційні ресурси роблять внесок у процес виробництва, по-перше, безпосередньо (потоки управлінської та науково-технічної інформації, проектні розробки, програмне забезпечення ЕОМ, робототехніка тощо); по-друге, через підвищення рівня інтелектуальної озброєності робочої сили; по-третє, через "інформатизацію" виробничих фондів.

Як показують дані численних обстежень, велика частка впроваджуваної новітньої технології безпосередньо пов'язана з використанням інформаційної техніки і послуг. Інформаційна технологія сьогодні стає центром технічного вдосконалення всіх галузей економіки Японії. Широке застосування її в усіх сферах національного господарства веде до перетворення системи продуктивних сил економіки країни - якісної зміни робочої сили, основного капіталу, зростання місця і ролі нематеріальних ресурсів виробництва (наукових досліджень і розробок, інформації, управлінського досвіду тощо). Причому, як показує практика, наслідки інформатизації економіки Японії з розвитком цього процесу зростали "лавино подібно", відкриваючи все нові й нові сторони його впливу [3].

Найважливішим з факторів, що забезпечили досягнення Японією за порівняно короткий термін великих масштабів інформатизації економіки, є збіг у 70-80-і роки, з одного боку, стрімкого зростання значення інформації в економічному розвитку і, як наслідок, збільшення попиту на послуги з передавання її оброблення та зберігання, а з іншого - досягнення великих успіхів в області інформатики.

На даний час в Японії проводяться важливі для всієї життєдіяльності суспільства структурні реформи. Телекомунікаційний - один з найважливіших секторів цих реформ. Найбільш велика зміна пов'язана з лібералізацією і приватизацією в телекомунікаційному секторі. Нові закони, прийняті в 1984 р., ліквідували монополію найбільшої телекомунікаційної компанії і встановили основні правила для лібералізації ринку телекомунікаційних послуг. Початок лібералізації супроводжувалося приватизацією, в результаті якої вона була перетворена в приватну компанію. З цього часу встановились заходи і правила регулювання добросовісної конкуренції в телекомунікаційній сфері.

Список використаних джерел

1. Введение в информационный бизнес: Учеб. пособие / О. В. Голосов, С. А. Охрименко, А. В. Хорошилов и др.; Под ред. В. П. Тихомирова, А. В. Хорошилова. - М.: Финансы и статистика, 1996. - 240 с.

2. Михайлов А. А. Развитие коммуникационно-информационной технологии в Японии: проблемы и достижения. - Япония 1998-1999. Ежегодник.: М., 1999, - 156 с.

3. <http://cyberleninka.ru/article/n/informatsionnoe-obschestvo-i-osnovy-pravovogo-regulirovaniya-i-razvitiya-informatsionno-telekommunikatsionnoy-industrii-v-yaponii>

*Чеботар Ю.С.,
студентка ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України*

Тенденції розвитку електронного урядування в Україні

Розвиток електронного урядування, як в Україні так і у світі з кожним роком набуває все більше обертів. Те, що років 5 тому здавалося нереальним в Україні, і сприймалося пересічними громадянами за фантастику, наразі є явищем, яке пронизує своїм павутинням все більше сфер суспільного життя: медицину, дозвілля, державне управління, культуру, освіту тощо.

«Електронне урядування», «електронний уряд», «електронне управління», «електронна держава» – ось далеко не повний перелік понять при використанні, яких виникає своєрідна плутанина і підміна одного іншим.

Чим вони відрізняються і чи є ці словами синонімами?

Так, сутність електронного урядування полягає не лише в тому, що воно являє собою модернізацію системи державного управління, адаптацію її до потреб інформаційного суспільства, а насамперед – взаємодію громадян з владою за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, її важливим аспектом є електронна демократія, де головною метою є задоволення потреб громадян, досягнення суспільних цінностей шляхом використання переваг інформаційного суспільства, подолання таких негативних явищ як корупція, бюрократизація та формалізація сучасного управлінського процесу, надання послуг громадян згідно їх потреб тощо [3].

Коли мова йде про електронний уряд (e-government) – то насамперед акцентується увага на взаємодії органів державної влади і органів місцевого самоврядування між собою, на тих змінах, які відбуваються в них під впливом інформаційного суспільства, а саме реінжиніринг адміністративних процесів, налагодження систем документообігу, надання послуг і регулюючий вплив держави за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток різноманітних підпорядкованих структур [1].

Електронне управління (e-governance) – близьке за суттю електронному уряду, однак є самодостатнім, на відміну від останнього. Умовно, можна накреслити формулу: електронне урядування дорівнює електронний уряд плюс електронна демократія [2].

Інтеграція українського державного управління до європейського адміністративного простору в умовах розвитку інформаційного суспільства сьогодні поставила нові вимоги до діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх спроможності ефективно діяти в умовах впровадження електронного урядування, що обумовлює необхідність змін в усіх без винятку сферах суспільного життя.

Визначені ще на початку 2000-х років Організацією економічного співробітництва і розвитку критерії побудови електронного урядування є актуальними і зараз, а саме:

- 1) Роль законів;
- 2) Прозорість, відповідальність і чесність;
- 3) Ефективність;
- 4) Узгодженість;
- 5) Адаптація;
- 6) Легітимність;
- 7) Партнерство і консультації.

На сьогодні, в Україні спостерігається активний розвиток насамперед електронного уряду, зокрема запровадження більш досконалих систем електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису, надання послуг громадянам і бізнесу за допомогою Центрів надання адміністративних послуг, системи «єдиного вікна» тощо.

Потужними темпами також розвивається галузеве електронне урядування: електронна медицина (її важлива складова – телемедицина), електронна освіта (насамперед – дистанційна освіта), електронна комерція, електронний банкінг тощо [3].

Таким чином, можна зробити висновок, що в Україні переважно активно застосовуються технології електронного урядування спрямовані на розвиток електронного уряду.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні [Текст]. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 року № 2250-р.
2. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні [Текст]. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.09.2011 №1014-р.
3. Сергіна Т. Актуальні проблеми реалізації концепції розвитку електронного урядування в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pubupr/2011_2/doc/2/04.pdf. – Назва з екрану.

***Чумаченко О.М.,**
студентка ОРІДУ НАДУ
при Президентові України*

Вплив комп'ютерних ігор на людей

Основна мета нашого дослідження – проаналізувати вплив комп'ютерних ігор на населення.

Ця проблема є досить актуальною в нашій країні. Ми хочемо дізнатись, чи правда, що вплив ігор є настільки негативним?

Більшість психологів схильні до думки, що в комп'ютерні ігри грають люди, які погано адаптуються в суспільстві. Вони мають проблеми вдома, на

роботі та навчанні. Також в них простежуються проблеми з протилежною статтю, тому вони воліють проводити весь свій час у віртуальному світі. А через постійне сидіння за іграми в них розвиваються як психологічні так і фізичні порушення. Психологічні виражаються у постійній тривозі та депресії, сильними емоційними перепадами. Вони стають дратівливими, агресивними та емоційно нестійкими із своїми родичами. А фізичні – проблеми з зором, хребтом, порушення сна.

В рамках глобального інтернет-дослідження було розроблено спеціальну анкету для опитування та розміщено її на одному з популярних, але закритих сайтів для геймерів. Проголосувало всього 763 людини. [1]

Аналіз результатів опитування показав, що більшість людей (32,89%), як це не дивно, вже досить дорослі – їх вік становить від 29 до 34 років. Трохи менше (25,29%) із вікової категорії 35-39 років. А далі вікова категорія зменшується: 18-22 років – 19,39%; 14-17 років – 2,62%, хоч є такі випадки, коли голосували люди віком від 40 років і більше (4,32%). Більшість таких людей чоловічої статі. 88,33% опитаних не працюють, 63,17% мають лише середню повну освіту. 51,90% опитуваних відповіли, що майже половину друзів вони мають з ігор. А 31,97% опитуваних мають друзів лише з ігор.

На питання, як змінилися стосунки із родичами, 74,96% проголосували за те, що їх стосунки із родичами ніяк не змінились, 19,96% відмітили, що стосунки змінилися в негативну сторону і 15,07% – у позитивну. 26,99% проводять за комп'ютером близько 20-24 години у тиждень, 11-15 годин – 23,59%, 15-20 годин – 17,95%, 7-11 годин – 13,49%, 24 години і більше – 11%, а 1-7 годин – 6,94%.

Рівень здоров'я у 68,67% опитуваних не змінилося, у 21,76% – покращилося та лише в 9,56% – погіршилося. А на питання про особисте життя більшість (77,71%) відповіла, що не мала стосунків з людьми із ігор, 17,30% були у таких стосунках, але вже не перебувають, а 4,98% і зараз у стосунках з іншим геймером. [1]

Проаналізувавши результати опитування сам геймер представ перед нами, як досить дорослий чоловік з середньою освітою і без роботи. І це досить жахлива ситуація, тому що частка людей, які грають, з кожним роком, все збільшується, а технології розвиваються і становляться більш реальними. Більш того, така велика частка непрацюючих дорослих людей негативно відбивається і на економічному стані країни – рівень зайнятості населення залишається малим, а то і зменшується. Таким чином це стає великою загрозою для майбутнього покоління. Особливо, якщо враховувати, що зараз ігри дуже жорстокі і їхній вплив також з кожним роком все більший.

З цим можливо боротися. Наприклад, в Німеччині є обмежувач по віку, а через те, що там не так розвинуто піратство, ігри мають можливість придбати тільки досить забезпечений прошарок населення.

Також можна стверджувати, що вплив комп'ютерних ігор не завжди негативно впливає на здоров'я людей та їхні відносини із родичами. Однак судячи із того, що більшість з опитуваних має близько половини друзів із ігор, а то й більше, можна сказати, що інтереси оточуючих їх людей не співпадають з

їхніми, тому вони частіше і знаходять однодумців саме в онлайн іграх. Той факт, що люди можуть мати однодумців і друзів в Інтернеті та онлайн іграх не є жахливим, але це стає дуже серйозною проблемою тільки тоді, коли людина повністю занурюється у віртуальну реальність і думка про реальний світ викликає в неї ворожнечу та страх, адже у грі вона – розумна, сильна і всемогутня. А у реальному житті – маленька, слабка і, найголовніше, смертна.

Список використаних джерел

1. Влияние компьютерных технологий на психику человека [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.xenoid.ru/materials/materials_psy/psy-r11_intzav.php/. – Название с экрана.

Шамрай Юлія Валеріївна,
слухачка ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України

Використання інформаційних технологій для підвищення ефективності державного управління

В сучасних умовах, коли використання високих технологій є вирішальним фактором підвищення ефективності у всіх сферах людської діяльності, в тому числі і у системі державного управління, з кожним днем зростає потреба у використанні інформаційно-комунікаційних технологій в органах державної влади.

Просування України до інформаційного суспільства вимагає ефективного управління усіма видами інформаційних ресурсів та переорієнтування всієї системи державного управління на цілеспрямовану організуючу діяльність в нових умовах. Така діяльність передбачає на загальнонаціональному рівні нормативне визначення напрямів еволюціонування інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, державну підтримку вітчизняного інформаційного виробництва, ринку інформаційних технологій, засобів, продуктів і послуг.

На сьогодні законодавчо визначено основні принципи та напрями реалізації державної політики у сфері інформатизації. Вони є наступними:

1. Державна політика інформатизації формується як складова частина соціально-економічної політики держави в цілому і спрямовується на раціональне використання промислового та науково-технічного потенціалу, матеріально-технічних і фінансових ресурсів для створення сучасної інформаційної інфраструктури в інтересах завдань розвитку України.

2. Національна політика розвитку інформаційного суспільства ґрунтується на засадах пріоритетності науково-технічного та інноваційного розвитку держави, формування сприятливих законодавчих і економічних умов, всебічного розвитку інформаційної інфраструктури, сприяння збільшенню

кількості електронних послуг, широкого впровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій в науку, освіту, культуру, охорону здоров'я та навколишнього середовища. [1]

Все це стосується використання інформаційних технологій загалом в українському суспільстві. Щодо впровадження сучасних інформаційних технологій у сфері державного управління, то даний напрям безумовно є однією складовою неминучого переходу до інформаційного суспільства. Проте він не є достатньо законодавчо регламентованим. Окремої програми інформатизації в сфері державного управління не існує.

Крім того для запровадження в державних органах завдань Національної програми інформатизації необхідне законодавче розроблення стандартних підходів до апаратного, програмного, інформаційного та організаційного (технологічного) забезпечення інформаційних систем і принципи їх інтеграції в єдиний інформаційний простір України.

На жаль, рівень комп'ютеризації в українських органах державної влади є нижчим ніж у країнах Західної Європи чи США. Тому ситуація з освоєнням інформаційно-телекомунікаційних технологій у сфері державного управління не може не турбувати. Звичайно, можна тимчасово відкласти впровадження інформаційних технологій. Але це поставить під загрозу виконання багатьох державних функцій і в кінцевому підсумку завдасть істотної шкоди репутації, приведе до розбалансування, як економіки так і соціальної сфери. [2]

Сучасний стан використання інформаційних технологій в державному управлінні дає можливість зробити наступні висновки:

Необхідно передбачити законодавче розроблення стандартних підходів до апаратного, програмного, інформаційного та організаційного (технологічного) забезпечення інформаційних систем і принципи їх інтеграції в єдиний інформаційний простір України.

Інтенсифікація процесів пов'язаних з впровадженням нових інформаційних технологій в державному управлінні є потребою і викликом сьогодення.

Існує взаємозв'язок між функціями державного управління та інформаційними технологіями, що є інструментальним супроводженням зазначених функцій, як частин управлінського процесу. Доцільним є здійснення класифікації інформаційних технологій, що використовуються в державному управлінні за критеріями функцій державного управління. [3]

З метою підвищення ефективності використання інформаційних багаторівневих технологій, варто виробити чіткий нормативно-регламентований підхід до розробки та впровадження програмного забезпечення в державному управлінні.

Створення інформаційної системи державного управління — це не тільки застосування нових технічних засобів до розбухлої бюрократичної державної машини, а й побудова концептуальної нової системи державного управління.

Інформаційно-технологічні нововведення в державному управлінні мусять мати комплексний характер, бути пов'язаними з одночасним і узгодженим використанням інформаційних, організаційних, правових,

соціально-психологічних, кадрових, технічних, логіко-семантичних і багатьох інших факторів.

Ефективність роботи системи державного управління залежить від рівня взаємодії з громадянами і підприємствами, якості роботи кожної установи, взаємодії органів влади між собою.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Національну програму інформатизації». Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98>

2. Державне управління: Навч. посібник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко; За ред. А. Ф. Мельник. – К.: Знання-Прес, 2003. – 343 с.

3. Воронкова В. Г. Менеджмент у державних організаціях : Навч. посіб. – К.: Професіонал, 2004. – 256 с.

Яковлева Лілія Іванівна,
*доцент кафедри філософський
та соціально-політичних наук
ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
к. політ. н., децент*

Учасницька демократія в інформаційному суспільстві

Бурхливий розвиток інформаційно-комунікативних технологій у середині ХХ століття спричинив інформаційну революцію. Основною тенденцією в інформаційну добу стало те, що власне інформаційні цінності, а не матеріальні, стали рушійною силою формування та розвитку суспільства. Як слушно зазначив Джон Несбіт: „Комп'ютерні технології стали для інформаційного століття тим самим, чим була механізація для промислової революції” [3, с. 16]. Розвиток ІКТ дав поштовх ідеям „інформаційного суспільства”, які поступово поєднувалися з теорією постіндустріалізму. В умовах формування глобального і національних інформаційних суспільств, кризи класичної ліберальної, тобто представницької демократії, появи нових інформаційних технологій їх зростаючого впливу на всі політичні процеси призвело до появи нових форм демократії та методів і механізмів її реалізації. Останнє, в свою чергу, обумовило зародження нових концепцій демократії, зокрема таких, як „демократія участі” Й. Масуди, „демократії співучасті” Д. Белла, „завчасна демократія” та „напівпряма демократія” Е. Тоффлера, „інформаційна демократія” М. Кастельса.

Доктрина інформаційного суспільства сьогодні розглядається як один з ефективних теоретичних інструментів вивчення тенденцій і процесів політичної участі людської спільноти, яка входить у ХХІ століття. Зокрема, Й. Масуда пише про те, що „ймовірна політична система в інформаційному суспільстві має бути за своїм характером „демократією участі” і визначає

демократію участі як „форму правління, в якій політичні рішення і для держави, і для місцевих самоуправних одиниць будуть прийматися шляхом участі пересічних громадян” [2, с.101].

Вперше припущення про перехід від представницької демократії до демократії участі у майбутньому інформаційному суспільстві Й.Масуда зробив ще у 1966 році у праці „Комп’ютопія”. У цій праці вчений обґрунтував це припущення, а також більш чітко визначив сутність та принципи самої демократії участі у книзі „Інформаційне суспільство як постіндустріальне суспільство”, яка вийшла з друку у 1980 році. Перший розділ цієї книги „Необхідність демократії участі” присвячено розгляду та обґрунтуванню причин необхідності переходу до цього типу демократії в майбутньому інформаційному суспільстві.

До аналізу політичних аспектів концепції інформаційного суспільства у свій час звертається американський соціолог і футуролог Елвін Тоффлер[4]. Визнаючи можливість впливу громадян на владу, Е.Тоффлер розробляє концепції демократії участі. У цьому напрямку його погляди еволюціонують від критики представницької демократії і опису необхідних прямих механізмів представлення громадянами своїх інтересів до аргументів на користь поєднання механізмів представницької та прямої демократії.

У 90-х роках ХХ ст. західна наука поповнилася новою опублікованою тритомною працею іспанського вченого М.Кастельса „Інформаційна епоха: економіка, суспільство і культура”[1]. Після виходу цієї книги М.Кастельс був визнаний одним з найкращих вчених, які займаються вивченням проблем сучасного суспільства.

Як ми бачимо, з середини ХХ ст. ряд вчених констатували певну слабкість механізмів політичної участі представницької демократії. На ґрунті цієї проблеми зароджується ідея поступового введення в політичний процес механізмів прямої політичної участі громадян.

Сьогодні майбутнє демократії в Україні пов’язане з демократією учасницького типу. Це повинне бути самоврядування громадян, ніж представницьке врядування в ім’я громадян. За умов прямої демократії активні громадяни безпосередньо урядують над собою, хоча не на кожному рівні й кожної миті, а дисить часто, й, зокрема, тоді, коли треба вирішувати головні політичні питання.

Самоврядування здійснюється за допомогою інституцій, які мають сприяти постійній участі громадян у визначенні порядку денного та втіленні політики в життя (у формі «спільної праці»).

Громадяни повинні мати рівні можливості для участі в урядуванні, потрібно забезпечити їм змогу висловитись, надати їм повну інформацію, доступ до засобів масової інформації й т. ін. Форма прямої демократії надає такі переваги для ефективного урядування на всіх рівнях:

- прийнятті рішення чи то на загальндержавному рівні чи то на регіональному рівні безпосередньо впливають на життя громадян, а традиційні інституції і процедури не завжди здатні визначити й розв’язати проблеми, що їх вважають за першочергові окремі

громадяни, територіальні громади, громадські організації або об'єднання громадян.

- допомога громадян у процесах планування й запровадження проектів (програм): адже громадяни докладно знають місцеві умови, потреби і прагнення територіальної громади.
- громадяни, що разом з обраними представниками поділяють відповідальність за ухвалення рішень, можуть забезпечити й полегшити запровадження проектів (програм), бо громада погодяться з проектами, у плануванні яких вони брали участь, і працюватимуть задля успішної їх реалізації, адже вони краще розуміють причини їхнього ухвалення.
- залученість громадян має значення для демократії, бо громадянам буде легше вимагати від обраних і призначених урядовців відповідальності за їхні дії.

Необхідність громадських зібрань постала як на місцевому, так і на загальнонаціональному рівні. Основним інструментом для зібрань такого масштабу можуть слугувати сучасні інформаційні технології, які вже почали на практиці впроваджуватись в політичний процес.

Концепція „електронного залучення” спирається на три основні механізми функціонування демократії участі:

- електронне інформування громадян;
- проведення електронних консультацій влади з громадськістю;
- залучення громадян до активної політичної участі на основі партнерських відносин державного та громадського сектору.

Список використаних джерел

1. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Мануэль Кастельс [пер. с англ.]. / под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 606, [1] с.
2. Маруховський О.О. Сутність концепції демократичної участі (за Йонезі Масудою) / О.О. Маруховський // Політичний менеджмент. – 2006. – № 1 (16). – С. 73-84.
3. Нейсбит Д. Мегатренды / Джон Нейсбит; [пер. с англ. М. Б. Левина]. – М.: ООО „Изд-во АСТ”: ЗАО НПП „Ермак”, 2003. – 380
4. Тоффлер Э. Метаморфозы власти. Знание, богатство и сила на пороге XXI века / Элвин Тоффлер; [пер. с англ. В. В. Белокосков и др.] / [науч. ред., авт. предисл. П. С.Гуревич].– М.: ООО „Издательство АСТ”, 2004. – 669 с.

Яременко А. В., Савіцька Я.І.,
студентки ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України

Освіта в інформаційному суспільстві: ризики і тенденції розвитку

Зараз відбувається посилювана впливом реклами, стандартизація суспільного життя, що вимагає такого ж стандартного, штапованого навіть мікропроцесорного мислення.

Це означає, що людина вилучається з суспільного буття, перетворюється в біт інформації, або навіть гірше, стає людиною «віртуальною» випадаючи з реального світу. Всі закляття, заклики і прагнення сучасної педагогіки зарадити проблемам, які виникають, залишаються на межі добрих побажань прилучення до високої духовності й культури.

В той же час і духовність і культура, відкидаються як щось малопотрібне, а може й шкідливе, без чого «можна обійтись», «легше прожити», хоч це й не завжди чітко вербалізується. А тому освіта частково стає такою, якою її бачать десь там «нагорі», а частково – як у себе «на хуторі».

Культура ж здебільшого на зразок моди, сприймається як те, що декларується у новому сезоні як культура, це – модні журнали, модні автори, модний лексичний набір термінів та понять.

Прогалини і провалля в культурі, натомість, заповнюються ерзац-інформацією, яка задовольняє стандартизовану людину: гороскопи, гадання, сумнівного характеру гумористичні передачі, різноманітні шоу, «лохотронні» ігри тощо. За прикладом ходити далеко не варто, слід лише ввімкнути телевізор і переглянути декілька каналів аби продовжити запропонований список.

У такому медіа-просторі перебувати досить комфортно, треба «ковтати» все що дають, не задумуючись, не прикладаючи жодних інтелектуальних моральних і тому подібне зусиль для засвоєння чи розуміння. Штапувати «споживачів» подібної медіа-продукції досить легко і здається ми успішно рухаємось саме у цьому напрямі.

Існує інша сторона проблеми, а саме, скільки б не критикували як набридлу ідеологему «всєбічний розвиток особистості», хочемо того чи ні - це те, що стоїть на часі. Створення новітніх інформаційних технологій вимагає інакшого, не стандартизованого мислення.

Коли промисловості Японії знадобились працівники з творчою уявою, то для прийому на роботу пропонувалося складання іспиту із історії світової та японської літератури. Сучасне виробництво має справу з такими процесами, які неможливо «побачити» чи «помацати» без підключення уяви. Високі технології диктують потребу у вільному фантазуванні, а ця здатність розвивається завдяки поезії, пластиці, музиці та іншим видам мистецтва.

Відчуття того, що ми живемо в іншому суспільному вимірі, фіксується й на рівні буденної свідомості. Завдяки комп'ютерним технологіям, які використовуються засобами масової інформації та більш чи менш вільному користуванні Інтернетом, світ стає ближчим, досяжними. Але чи зрозумілішим?

Вивчення впливу продукції сучасних мас-медіа на психіку підростаючого покоління вже давно викликає занепокоєння не лише у зарубіжних, але й у вітчизняних психологів. Вони стверджують, що інформація, яку діти отримують, так би мовити, в готовому вигляді з медіа-простору призводить до порушення мислительних процесів у зв'язку з:

- а) інформаційним тиском;
- б) занадто візуалізованою інформацією;
- в) пасивним її (інформації) споживанням;
- г) відсутністю потреби висловлювати думку на письмі;
- д) розмиванням здатності до рефлексії та діалогового мислення.

«Це далеко не повний перелік зафіксованих негативних тенденцій і якщо їх не зупинити, не ввести нові освітні технології, які відали б вимогам сучасності і сприяли б розвитку суб'єктності, усвідомленню її цінності та унікальності» [1, с.56] то, як стверджує український психолог Тетяна Російчук наше суспільство буде регресувати. Порятунком суспільства автор вбачає в збереженні культурних універсалій, що відповідають за гуманістичне розгортання психічного розвитку особистості. Приєднуючись до наведеної думки маємо визнати, що освіта повинна випереджати своє підґрунтя – виробництво, передбачаючи і обумовлюючи майбутні інтенції розгортання суспільства.

Склалося так, що за усталеною традицією проблемами освіти переважно опікувалась педагогіка, яка розуміла свій предмет з позицій утилітарної спрямованості, формуючи прагматичне ставлення до освіти, розвиваючи методи і методики передачі та засвоєння знань у вигляді привласнення. Про це багато і яскраво писав Е.Фром у своїй добре відомій праці «Мати чи бути». Научання, до якого власне зводилась освіта, було некритичним поглинанням минулого досвіду, знань, умінь та навичок. Таким воно значною мірою залишається й дотепер.

Свідченням цього є наявність професійно-технічних училищ (до яких би перейменовувались не вдавались), не обумовлених сучасними потребами виробництва.

«Пряма і безпосередня користь спеціальної освіти є такою очевидною і зрозумілою для більшості, що й гадки не виникає про її невігідність, яка натомість не видається важливою та повільно впливає назовні» [2, с.34]. Сьогодні виробництво потерпає від нестачі спеціалістів, а «новоспечені» фахівці приходять після закінчення таких училищ «морально» (технічний термін) застарілими років на п'ятнадцять-двадцять. Враховуючи сучасні особливості змін матеріально-технічної бази виробництва, вчити людину виконувати окремі операції, як це часто буває, та ще й на застарілих механізмах – абсурд. Так само у сучасному землекористуванні. Для того щоб працювати на землі, важливо оволодіти високою культурою її обробітку, мати уявлення про новітні й прадавні технології, отримати екологічну освіту тощо.

Наші традиційні погляди не дозволяють ставитись до освіти як до способу життєдіяльності, а розглядають її як проміжну ланку між невинністю немовляти і зрілістю дорослого, що нарешті буде приносити користь

суспільству. Освіта завжди рухалась у відповідності до потреб суспільного буття або відстаючи або наближаючись до нього, орієнтуючись з одного боку на потреби виробництва, з іншого – на культуру.

Якщо культура розширює життєвий простір особистості й суспільства, то виробництво прагне скорочення витрат. З точки зору виробництва і культура і освіта збиткові сфери діяльності, що практично не дають прибутку, а тому на їх розвиток виділяється мінімум засобів для існування, продиктований станом економіки країни. Отже виходить, що формуючи людину для потреб 2006 року вже у 2011 втрачаємо її, в першу чергу, у професійному плані, а у періоди суспільних криз, коли ситуація загострюється, робимо не здатною знайти себе у мінливому світі. Особливість сучасної освіти полягає в тому, що вона має випереджати власні основи, орієнтуючись переважно не на виробництво, а на культуру. Зміна парадигми освітнього процесу, ставлення до освіти як до способу трансляції культури у часі – необхідна умова сучасності.

Слід зауважити, що освіта трактована як діяльність самоформування людини в культурі, незважаючи на певну визнаність ще не є явищем загальновідомим. Пересічний викладач не може рішуче вплинути на хід освітнього процесу, оскільки він людина свого часу-простору, керована сталими уявленнями. Обмеження чи просування вперед в освіті за допомогою численних програм, методик і стандартів теж мало що може змінити. Хибність замкненого кола полягає в тому, що школа керується наказами міністерств і відомств, а ті в свою чергу спираються на аналіз «об'єктивної реальності», запропонованої педагогікою і таким чином видається індульгенція вже існуючим формам та методам.

Німецьке слово Bildung (освіта) і російське «образование» походять від слова «образ», українською мовою слово «образование» перекладається як «утворення» або «творення». Виходячи з етимології слів освіта – творення образу людяності. Отже освічена людина – людина в якій цей образ домінує. Не як взірєць чи приклад для копіювання, а образ сукупного людського буття.

У даному випадку освіта не зводиться до научіння чи отримання знань, наприклад, професійних, це не перехід з одного шкільного приміщення в інше трохи більше, тим паче не накопичення ерудиції, а духовне вживання людини в культуру, сутнісне, смисложиттєве осягнення культурного простору.

Освіта має бути принципово незавершеною, відкритою для подальшого розвитку як це відбувається, наприклад у мистецтві. Відомо, що будь який витвір мистецтва - чи то картина, чи скульптура – фактично лишаючись такими якими вони були створені автором, наповнюються у часі іншим змістом, оскільки кожне нове покоління інакше ставиться до незмінної зовнішньої форми, сприймаючи по суті форму внутрішню. Відбувається своєрідне переосмислення, художнє полотно наповнюється іншим змістом, новою людською сутністю. Виходить, що мистецтво у своїй хронологічній і топологічній рухливості сприймає будь-який образ аби він був людяним і в цьому сенсі є невичерпним. Це дає можливість стверджувати: кожен окремий фрагмент культури – безкінечне джерело освіти, творення її людяності.

Виходячи з такого трактування, освіта постає як проблема, що потребує першочергово власних зусиль особистості, і, окрім того, зміни духовних умов існування людини. Тобто освіта залежить від волі людини як характеристики особистості, її волевияву, а також волі як сутнісної приналежності до буття – свободи.

На превеликий жаль буденність і бідність нашого теперішнього існування принижує пафос можливих рішень, але це не означає, що подібні проблеми ми не можемо ставити. Від потреб продиктованих дійсністю варто переходити до єдиної потреби - в освіті, що має продовжуватись на протязі всього життя. Саме на цьому наголошують сьогодні науковці.

Цей напрям обговорюється, декларується, але поки-що не знаходить практичної реалізації чи у кращому випадку перебуває на стадії експерименту. Можливо саме тому, що це завдання не тільки і не стільки педагогіки, скільки суспільства в цілому і в першу чергу того яке називаємо інформаційним.

Список використаних джерел

1. Російчук Т. А. Психологія суспільства. - К.: Інститут психології. 2013. 204с.
2. Адамьянц Т.З. К диалогической телекоммуникации: от воздействия – к взаимодействию. М.: Институт социологии РАН. 1999. 136 с.

Наукове видання

Інформаційне суспільство та сталий розвиток

Матеріали науково-практичного семінару

16 травня 2014 р.

Відповідальний за випуск Ю.Б. Пігарєв
Технічний редактор І.С. Куспляк

Підписано до друку 18.06.2014.
Формат 60×84/16. Папір друкарський.
Гарнітура «Times». Друк цифровий. Обл.-вид. арк. 11,5.
Тираж 100 прим. Зам. № 46/06.

Видавництво
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України
Свідоцтво ДК №1434
від 17 липня 2003 р.
65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22
Тел. (048) 729-76-48
<http://www.oridu.odessa.ua>

